4/2021
Pátý ročník

říjen
listopad
prosinec

ZHOŘ

A R T

Populárně vědecký a odborný občasník
zaměřený na kulturu, umění a výtvarnou pedagogiku

Konec časopisu

*Redakce e-časopisu **ZHOŘ-ART** děkuje všem spolupracujícím organizacím, čtenářům a dopisovatelům za přízeň a oznamuje po pětileté vydavatelské činnosti jeho zánik čtvrtým číslem ku dni 31.12.2021.*

*V návaznosti na ideovou podstatu časopisu **jeho činnost ale pokračuje od 1.ledna 2022 ve formě elektronických novin** pod jiným titulem a obsahem. Všichni stávající adresáti je obdrží v prvním lednovém vydání! K odběru může se přihlásit každý jednotlivec a organizace individuelně a to recipročním odesláním své e-mailové adresy na naši e-mail adresu: Zhoř Art <**zhor-art@outlook.com** Prosíme o krátkou odpověď bez komentářů na příklad ve formě: ANO, MÁM ZÁJEM… Příležitost ke korespondenci a podávání komentářů atd. bude mít každý přihlášený člen sdružení dost. Ostatní podrobnější informace o periodiku **e-noviny** a jejich novém titulu obdržíte v prvním lednovém vydání roku 2022 a v průběhu vydavatelské činnosti.*

***SDRUŽENÍ VÝTVARNÝCH UMĚLCŮ A PEDAGOGŮ DR.IGORA ZHOŘE** svou existenci nepřerušuje, mění pouze pracovní náplň na odbornou směrem k československé grafice a výtvarnému umění vůbec.*

© ART – TISK ŠUMICE – prosinec 2021

Populárně vědecký a odborný občasník zaměřený na kulturu, umění a výtvarnou pedagogiku.

vydával

SPOLEK PŘÁTEL UMĚNÍ DR.IGORA ZHOŘE

ve spolupráci s ***Obecním úřadem ŠUMICE,*** *uměleckým spolkem* ***SVATOBOR v Praze, katedrou společenských věd ČVUT v Praze, SPOLKEM SBĚRATELŮ A TVŮRCŮ EXLIBRIS*** *v Praze,* ***UNIÍ ČESKÝCH SPISOVATELŮ, UNIÍ VÝTVARNÝCH UMĚLCŮ ČR*** *(Hr.Král.),* ***PAMÁTKOVOU KOMOROU ČR*** a dalšími kulturními a uměleckými společnostmi

©

Elektronický časopis **ZHOŘ-ART** byl určený pro příznivce a sympatizanty učení J. A. Komenského, výtv. pedagoga Dr.Igora Zhoře a pro milovníky umění a historie časů blahé paměti. Časopis byl nezávislý a jeho obsahem byla pouze nepopíratelná a nezvratitelná fakta, vycházející z doložitelných historických a dějepisných skutků a pravd založených na logice a racionální věcné argumentaci. Nevyhýbal se aktualitám a problematice současnosti.

Časopis měl republikovou působnost, nebyl specificky regionální a vycházel v programu PDF.

Adresa redakce – dočasně zrušena do **1.1.2022**: **68731 ŠUMICE 110, okres Uherské Hradiště**

Publikované a editované obrazové i textové materiály využívaly povolených webových stránek, soukromých sbírkových archivů a knihoven výhradně se souhlasem jejich majitelů.

Odcházející REDAKCE:

Lumír Stehlík – redaktor literární rubriky
Alena Klímová-Brejchová
spisovatelka, básnířka, výtvarnice
Vladimír Pospíšil – redaktor výtvarné rubriky EXLIBRIS a komorní grafiky
Jan Mareček, Ing.Jan Hrdina – kurátoři projektů a programování galerijních výstav
BcA Irena Goldfinch – Edinburgh, Londýn – zahraniční zpravodajství z oblasti kultury
Vladimír Kodrla, Ašot Arakeljan
odborné poradenství
Ladislav Bednařík– korektury,recenze, faktografie
PaedDr.Oldřich Páleníček,dr.h.c.- šéfredaktor
Časopis vycházel zdarma, šíření e-mailem povoleno a doporučeno, kopírování zapovězeno.

OBSAH čísla 4/2021

ročník pátý - poslední
říjen – listopad - prosinec

KALENDÁRIUM – ZHOŘ
EDITORIAL *Oldřich Páleníček,*
KNIŽNÍ ILUSTRACE DŘÍVE A DNES
KAREL SVOLINSKÝ – EXLIBRIS A ILUSTRACE
Oldřich Páleníček
SLOVO A ČAS
TVORBA V ČASOPISE ZHOŘ-ART
Alena Klímová Brejchová
VÝSMĚCH V UMĚNÍ
„VNITŘNÍ ZVÍŘE“… (symbolika a archetypy)
Alena Klímová Brejchová
SVĚT LITERATURY – PRÓZA A POEZIE
ČESKÁ LITERATURA V LETECH 1945-1989
POEZIE LUMÍRA STEHLÍKA *Lumír Stehlík*
UMĚNÍ A EKOLOGIE DUŠE
POEZIE BOŽENY *Alena Klímová Brejchová*
OSOBNOSTI
Zemřel MIROSLAV ZIKMUND
VÁCLAV FIKRLE *Jaroslava Hanáková Holeyšovská*
ODEŠLY BLANKA BOHDANOVÁ a EDITA GRUBEROVÁ
ZA „MEKY“ ŽBIRKEM *Oldřich Páleníček*
VÝSTAVY – KONCERTY
CHADIMOVA FOTOREVUE
MICHAL ŠČIGOL deník Franze Kafky *Lenka Patková*
PRINCIP LEVITACE výtvarníka Oldřicha Jelena
Mgr. Lukáš Koval, PhD.
HUDBA – OTÁZKY A ODPOVĚDI
Alena Klímová Brejchová
MALÁ HUDEBNÍ FOTOKOLÁŽ
FRÍDA KAHLO
ČESKÁ GRAFIKA
OD OCELORYTU KU DNEŠNÍM TECHNIKÁM - Dokončení
BOHÉMOVÉ a jejich KONFRONTACE
VLASTA CHRAMOSTOVÁ vs JIŘINA ŠVORCOVÁ
UMĚLCI BEZ PORTFEJE
FRÍDA KAHLO *Oldřich Páleníček*
UTAJENÉ SKUTEČNOSTI V OBRAZECH
MISTRŮ ŠTĚTCE - *Alena Klímová Brejchová*
CESTUJEME SE ZHOŘEM ZA EXLIBRISY
EDUARD MILKA *Vladimír Pospíšil*
TISKOVÉ ZPRÁVY
POCHOD K OSLAVĚ SVÁTKU DNE BOJE ZA SVOBODU A DEMOKRACII - pochod dc.Atonína Blahy,CSc. *Marek Petrla*
OTEVŘENÝ DOPIS sběratelům a tvůrcům EXLIBRIS a členům výboru SSPE *Oldřich Páleníček*
SBĚRATELSKÉ A VÝTVARNÉ STYLY VE SVĚTĚ EXLIBRIS
Ladislav Dvořák
ZÁNIK ČASOPISU ZHOŘ – ART č.4.
ku dni 31.12.2021

KALENDÁRIUM – ZHOŘ

ŘÍJEN

1.10.1931 - * **JIŘÍ SUCHÝ** – dramatik , výtvarník

1.10.1951 - † **KAREL TEIGE**, čs.publicista, grafik, teoretik umění

1.10.2018 - † CHARLES AZNAVOUR,
francouzský zpěvák, skladatel a šansoniér

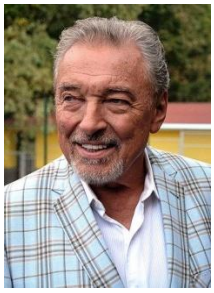

1.10.2019 - † KAREL GOTT – český zpěvák

2.10.1946 - + EDUARD BASS, čs.spisovatel a novinář

3.10.2021 - † - BLANKA BOHDANOVÁ - Blanka Bohdanová byla česká herečka, malířka a výtvarnice, divadelní Pedagožka, členka činohry Národního divadla v Praze, nositelka Ceny Thálie, držitelka cen Františka Filipovského za dabing….

3.10.1901- * FRANTUŠEK HALAS . čs. básník

4.10.1906 - * LADISLAV PEŠEK - divadelní a filmový

4.10.1945 - + **VLADIMÍR RENČIN** – český grafika karikaturista

5.10.1906 - * FRANTIŠEK BEZDĚK, malíř, kreslíř, ilustrátor; († 7.3.1983)

5.10.1873 - † JOACHIM BARRANDE – franc. geolog a paleontolog

5.10.1936 - * **VÁCLAV HAVEL** – čs. dramatik, státník, president ČR

6.10.2019 - † VLASTA CHRAMOSTOVÁ - herečka

7.10.1923 - * BŘETISLAV POJAR – scénárista a režisér animovaných filmů, spolupracovník Jiřího Trnky

7.10.1953 - † EMIL FILLA – čs. malíř výtvarný teoretik

8.10.1838 - * JAN GEBAUER – čs.filolog, národopisec a badatel. Společně s T.G.M. dokázal nepravost Rukopisů zelenohorského a královédvorského (dosud není prokázáno!!!)

8.10..1911 - *** KAREL VLACH**, čs. dirigent a skladatel

9.10.1636 - **† KAREL st. ze ŽEROTÍNA** – politik, spisovatel, moravský

9.10.1941 - * OLDŘICH PÁLENÍČEK , moravský grafik a ilustrátor

10.10.1891 - * FRANTIŠEK GAHURA, architekt, urbanista, sochař.
výrazná osobnost zlínské meziválečné architektury

10.10.1813 - * GIUSEPPE VERDI – italský skladatel

10.10.1956 - † **JAN KOBZÁŇ** – valašský malíř a spisovatel – národopisec

10.11.2021 - † 2021 – EDITA GRUBEROVÁ - slovenská operní pěvkyně, celosvětově proslulá koloraturní sopranistka, čestná členka Vídeňské státní opery.

11.10.1913 - *** MÁRIA ŽELIBSKÁ VANČI** - malířka a grafička, zasl.umělkyně, ilustrátorka

11.10.1901 - *** EMIL HLOBIL** –čs. skladatel a pedagog

12.10.1991 - † JOSEF ANTEK – čs. sochař a řezbář

13.10.1941 - † FRANTIŠEK BÍLEK, - český sochař

13.10.1961 - † GRACIÁN ČERNUŠÁK - čs.hudební historik a kritik

13.10.1863 - * JOSEF MARHAUT – brněnský žurnalista a prozaik

14.10.1771 - † F.X.BRIXI – čs.skladatel a varhaník

14.10.1861 - *** ALOIS MRŠTÍK** – čs.spisovatel

15.10.1856 - *** OSCAR WILDE** – angl. sposovatel

15.10.1886 - *** VRATISLAV H. BRUNNER** – čs. malíř a grafik

16.10.1888 - * EUGENNE O´NEILL – amer.dramatik, nositel Nobelovy ceny

16.10.1676 - † ADAM MICHNA z OTRADOVIC – čs. hud. skladatel

17.10.1988 - † JOSEF VLACH - houslista a dirigent

18.10.1931 - † THOMAS ALVA EDISON – amer. vynálezce

18.10.1946 - † **LADISLAV JAN ŠALOUN** – čs. sochař

20.10. 1931 - *** HANA HEGEROVÁ** – čs. šansoniérka (†23. března 2021)

21.10.1933 - * ZDENA SALIVAROVÁ – prozaička a překladatelka.
Úzce spolupracovala se spisovatelem J.Škvoreckým.

22.10. 1811 - *** FRANZ LISZT** – maď.skladatel a klavírista

22.10.1906 - † PAUL CÉZANNE – franc.malíř,
„otec“ moderního malířství

24.10.1601 – † TYCHO DE BRAHE - dánský astronom

25.10.1838 - † GEORGES BIZET – franc. skladatel

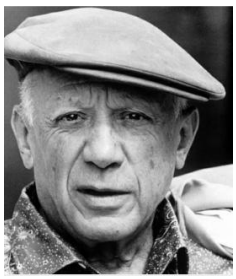

25.10.1881 - * PABLO PICASSO – španěl.malíř

25.10.1893 - † PETR ILJIČ ČAJKOVSKIJ – ruský skladatel

26.10.1861-*** JOŽA UPRKA** - významný čs. malíř moravské národopisné tematiky, legenda moravského malířství a moravského impresionismu

26.10.1901 - *** VLADIMÍR KARFÍK** – architekt a designer

28.10. 1918 - VYHLÁŠENÍ SAMOSTATNOSTI ČECHŮ A SLOVÁKŮ

28.10.1886 – odhalena v New Yorku SOCHA SVOBODY – symbol USA – dar franc. lidu

28.10.1466 - * ERASMUS ROTTERDAMSKÝ – nizozemská humanista a myslitel – reformátor

31.10.1821 - *** KAREL HAVLÍČEK BOROVSKÝ** – čs. politik a novinář

LISTOPAD

1.11. – každým rokem **– VŠECH SVATÝCH**

1.11.1945 – V Londýně zakládající komference **UNESCO** /44 STÁTŮ/

1.11.1896 - *** KAREL ŠEJNA,** český dirigent

3.11.1926 **- * MIKOLÁŠ MEDEK** – čs.malíř – surrealista

3.11.1921 - * AUGUSTIN MĚDÍLEK – čs.taneční mistr. Spolu s manželkou Annoumarií založil **Klub společenských tanců (1959)**

4.11.1847 - † **F.MENDELSSOHN – BARTHOLDY**, německý hud. skladatel

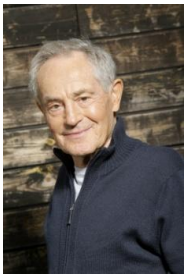

4.11.1936 - ***JAN TŘÍSKA** – český herec

5.11.1890 - *** JAN ZRZAVÝ** – čs. malíř a grafik

5.11.1836 - † **K.H.MÁCHA** – český básník

5.11.1916 - † **FRANTIŠEK ŽENÍŠEK** – čs.malíř

6.11.1976 - † **VÁCLAV ČTVRTEK,** čs.spisovatel pro děti a mládež

6.11.1893 - † **PETR ILJIČ ČAJKOVSKIJ** , ruský skladatel

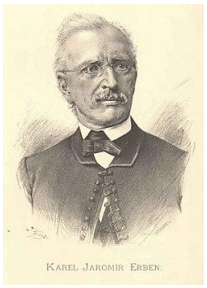

7.11.1811 - *** KAREL JAROMÍR ERBEN**
čs. básník a historik

7.11. 1992 - **† ALEXANDER DUBČEK -** Československý politik slovenské národnosti, hlavní osobnost pražského jara 1968 a zakladatel nové formy socialismu s lidskou tváří

8.11.1841 - * **JAN OTTO** – historicky největší čs. nakladatelství, vydal „Ottův slovník naučný“

11.11.1891 - *** PHDR. JAN MUKAŘOVSKÝ** – literární vědec a estetik

10.11.2021- † MIRO ŽBIRKA, zvaný též **Meky** - oblíbený populární slovenský zpěvák a skladatel, spoluzakladatel skupiny Modus, s níž v roce 1977 získal spolu s Jánem Lehotským a Marikou Gombitovou Zlatou bratislavskou Lýru …

11.11.1821 *** F.M.DOSTOJEVSKIJ** - ruský spisovatel

12.11. 1951 - **+ KONSTANTIN BIEBL** – čs-básník a spisovatel

12.11.1866 - * **STANISLAV SUCHARDA** – sochař a medailér

14.11.1901 - *** CYRIL BOUDA**, malíř a grafik

15.11.1916 - † **FRANTIŠEK ŽENÍŠEK** . čs. malíř

15.11.1950 - **† VOJTĚCH JASNÝ** - česko-americký scenárista,
filmový režisér a vysokoškolský pedagog

15.11.1976 - † **JEAN GABIN (Gabén)** – francouzský film. Herec

16.11.1971 - † **JOSEF KAINAR** – čs.spisovatel

18.11.1786 - *** CARL MARIA von WEBER** – něm.hud.skladatel a dirigent

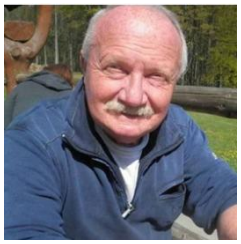

18.11.1941 - * SEVERIN JIŘÍ - Historik, muzeolog, publicista. Působil jako ředitel základních uměleckých škol v Otrokovicích a ve Zlíně. Spoluzakladatel kulturně společenského časopisu ZVUK. Stál u zrodu Edice-krabice a Edice Zlínský kraj

19.11.1711 - * M.V.LOMONOSOV – ruský přírodovědec

20.11.1926 - * MILOŠ AXMANN - Sochař, pedagog. Absolvoval Školu umění ve Zlíně (1943–1947). Působil na Škole umění ve Zlíně jako asistent u Vincence Makovského a Jana Kavana (1947–1952), posléze působil jako asistent Vincence Makovského na katedře Teorie architektury a výtvarné výchovy na Vysokém učení technickém v Brně (1952–1962), později jako vedoucí katedry (1962–1986) a jako rektor speciální sochařské školy na Akademii výtvarných umění v Praze (1973–1985). Je autorem pomníku Václava Chada na náměstí T. G. Masaryka ve Zlíně

22.11.1916 - † **JACK LONDON**, amer. spisovatel

24.11.1571 - † **JAN BLAHOSLAV**, čs.spisovatel, biskup Jednoty bratrské

26.11.1926 - † **ELIŠKA KRÁSNOHORSKÁ** – čs. básnířka,
libretistka Bedřicha Smetany,..

27.11. 1876 - *** VIKTOR KAPLAN** - česko-německý technik
a vynálezce turbiny

27. listopadu 1921 - **† ALEXANDER DUBČEK** – československý politik

18.11. 1881 - *** STEFAN ZWEIG** – rakouský spisovatel

28.11.1911 - *** VÁCLAV RENČ**, český básník a dramatik

28.11.1920 - * JAN RAJLICH , malíř, grafik, grafický designér.Absolvoval zlínskou Školu umění. Od roku 1950 žil v Brně, kde se stal představitelem brněnského kulturního života. Za svá výtvarná díla získal řadu českých i mezinárodních ocenění.

30.11.1911 - *** JOSEF ANTEK** – sochař

30.11.1926 **-* VOJTĚCH JASNÝ**– režisér a scénárista („Až přijde kocour“, „Všichni dobří rodáci“…)

30.11.1956 - † **LUDVÍK KUBA** – malíř, folklorista a spisovatel

30.11.1941 - * MARCELA VAJCEOVÁ HOFMANNOVÁ , čs. ochařka, keramička. Absolvovala Střední uměleckoprůmyslovou školu v Uherském Hradišti (1965–1960) a Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze (1961–1967). Zabývá se keramikou užitnou, dekorativní i skulpturální a nejrůznějšími keramickými materiály.

PROSINEC

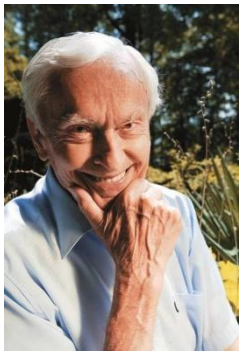

1.12.2021 - † MIROSLAV ZIKMUND - český cestovatel a spisovatel. Procestoval 112 zemí světa a s Jiřím Hanzelkou natočili 4 celovečerní, 147 dokumentárních filmů a napsali kolem 20 knih.[2]

3.12. 1621 – *** BOHUSLAV BALBÍN** – český historik

4. 12. 1926 - † VIKTOR PONREPO, vl. jm. Dismas Šlambor, průkopník české kinematografie

5.12. 1901 – * WALT DISNEY . amer. Filmový kreslíř a herec

5.12. 1791 - † **W.MOZART** - rakouský skladatel klasicismu

6.12.1926 - † **CLAUDE MONET** – franc. malíř

6.12. 1928. - *** ZDENĚK MAHLER** – český spisovatel, režisér, scénárista, historik

6**. 12. 1941 - * VLADIMÍR RENČÍN**, grafik, ilustrátor a karikaturista

7.12. 1891- *** FERENC FUTURISTA** , kabaretní a film. herec

7.12.1856 - *** JIŘÍ FANTA** – čs. architekt

8.12. 1731 - *** F.X.DUŠEK**, český skladatel a klavírista

9.12. 1871 - † **JOSEF MÁNES** – zakladatel a klasik novodobého čs.malířství

10.12. 1921 – *** AMBROŽ ŠPETÍK**, sochař – díla na sv. Hostýně, ve Valašském Slavíně…

11.12. 1901 – * JAROSLAV MARVAN – český herec

12.12. 1821 – *** GUSTAV FLAUBERT**, franc. spisovatel

14.12.1546 - * **TYCHO de BRAHE** – dánský astronom

15.12.1911 - stanul na Jižním pólu první člověk – Nor ROAL AMUNDSEN

18.12. 1751 **– † KILIÁN IGNÁC DIEZENHOFER**, arch. a stavitel baroka

18.12. 1871 **– * JAN KOTĚRA** – architekt, malíř a grafik

18.12.2018 - † **JANA ŠTĚPÁNKOVÁ** – divadelní a filmová herečka, dcera Nár.umělce Zdeňka Štěpánka a herečky Eleny Hálkové, po matce pravnučka českého básníka Vítězslava Hálka. Sestra herců Petra a Martina Štěpánka.

21.12.1941 - † **KAREL HAŠLER** – čs. skladatel

21.12.1926 - * - ARNOŠT LUSTIG - čs.spisovatel

22. 12. 1876 - * -FILIPPO TOMMASO MARINETTI, italský básník, dramatik, zakladatel a teoretik futurismu

23. 12. 2016 - † LUBA SKOŘEPOVÁ, vl. jm. Libuše Skořepová, herečka a spisovatelka, autorka divadelních her, dlouholetá členka činohry Národního divadla v Praze.

24.12. 1546 - *** TYCHO DE BRAHE** – dánský astronom

24.12. 1896 – *** ALOIS SCHNEIDERKA**, malíř

27.12. 1571 - *** JOHANES KEPLER** , něm. Hvězdář

27.12. 1846 - *** ZIKMUND WINTER**. č.spisovaterl a historik

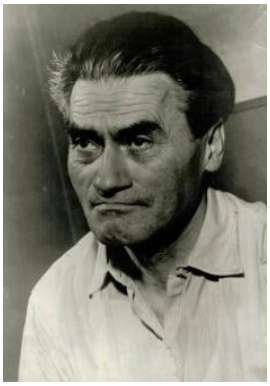

28.12. 1966 - † VINCENC MAKOVSKÝ – český sochař, malíř, designér, profesor brněnské techniky a Akademie výtvarných umění v Praze, účastník protinacistického odboje.

29.12.1989 – **SAMETOVÁ REVOLUCE:** Československým prezidentem byl zvolen dramatik **VÁCLAV HAVEL** - dramatik, esejista, disident a kritik komunistického režimu, (* 5. 10.1936 † 18.12. 2011)

29.12.1721 * MADAME DE POMPADOUR (Jeanne-Antoinette Poisson, markýza de Pompadour) byla v letech 1745–1750 milenkou krále Ludvíka XV. až do své smrti († 15. dubna 1764).

30.12.1756 - * PAVEL VRANICKÝ – čs. hud. skladatel Pavel Vranický byl moravský hudební skladatel, dirigent a houslista. Byl starší bratr hudebního skladatele Antonína Vranického, působil jako ředitel obou dvorních divadel ve Vídni. Památce Pavla Vranického je věnována expozice pod názvem Síň Pavla a Antonína Vranických v areálu kláštera v Nové

Místo editorialu

Vážení a milí čtenáři,

. . . tenhle svět, i když není zrovna nejlepší,
ale lepší neznám,
je plný kouzel a zázraků.
Zkuste je se mnou spočítat,
nedopočítáme se :

zázrak slunce,
den a noc,
hvězdy nad zahradou,
kouzlo, kterým se voda proměňuje v led. . .

Zrnko obilí v klas
a nakonec v chleba,
kouzlo snů. . .
vlastně by se mohl napsat
celý svět kolem nás. . . .

(- Ota Hofman -)

Časopis ZVONĚK-ART Vám všem přeje

příjemné prožití vánočních svátků a v roce 2022 pevné zdraví, štěstí, lásku

a řadu správných rozhodnutí na cestě ke splnění našich snů. . .

Srdečně redakce časopisu

KNIŽNÍ ILUSTRACE DŘÍVE A DNES

KAREL SVOLINSKÝ - ilustrátor, národopisec a exlibrista v pravém slova smyslu

Karel Svolinský se narodil 14. ledna 1896 na Svatém Kopečku u Olomouce v rodině Karla Svolinského a Josefy Svolinské, roz. Axmanové. Pocházel z rodiny, ve které se umělecké vlohy ve spojení s řemeslem uplatnily už v několika předchozích generacích, a to jak z otcovy, tak i otcovy strany. Dědeček Vavřinec Axman vytvořil pro svatokopecký chrám vyřezávaný betlem a v jeho stopách pokračoval rovněž syn Ferdinand Axman, malíř pokojů, hřbitovních nápisů a také zručný malíř autodidakt. Do svých čtrnácti let žil Karel u svých rodičů na Svatém Kopečku a obci Lošov u Olomouce. Měšťanskou školu navštěvoval ve Velké Bystřici. Od roku 1910 do roku 1916 se vyučil podle rodinných tradic řezbářem. Ve studiu pokračoval od roku 1919 na UPŠ v Praze. U Štěpána Zálešáka studoval malbu a grafiku (1919–1921), u Bohumila Kafky sochu (1921). **Zaměřil se především na grafiku a nástěnnou malbu, kterou mezi lety 1922–1927 studoval u Františka Kysely**. Od roku 1945 působil na téže škole jako **vedoucí pedagog Speciálního ateliéru užité grafiky. Právě na úseku užité grafiky vytvořil nádherné exlibrisy, jimiž okouzlil svět knihy a svět sběratelů.**

Od roku 1946 byl do roku 1970 sám profesorem na této škole. Již od roku 1925 dosahoval mnoha významných mezinárodních úspěchů jako knižní grafik a ilustrátor. V celém jeho díle se již od počátku projevuje vztah k lidovému umění a zejména k rodnému kraji. Věnoval se i volné malbě a nástěnným malířským technikám v architektuře. V rozmezí let 1928 a 1933 vytvořil dvoje vitrážová okna pro Schwarzenbergskou kapli a kapli Svatého hrobu ve Svatovítské katedrále. Rovněž je autorem dalších návrhů pro katedrálu, a to pro jižní portál, které nebyly instalovány do roku 1945. Těžištěm jeho tvorby se stala ale kresba, inspirovaná lidovými tradicemi,národopisem a přírodou. Kromě kresby se věnoval především volné a užité grafice (Exlibris plakáty, bankovky, známková tvorba), při jejíž tvorbě experimentoval s grafickými technikami. Typickou grafickou technikou pro Svolinského je dřevoryt a dřevořez (související s jeho vyučením řezbářem). Vynikal také v knižní grafice a ilustraci. Navrhoval gobelíny, byl úspěšným scénografem a především autorem návrhů několika monumentálních realizací:

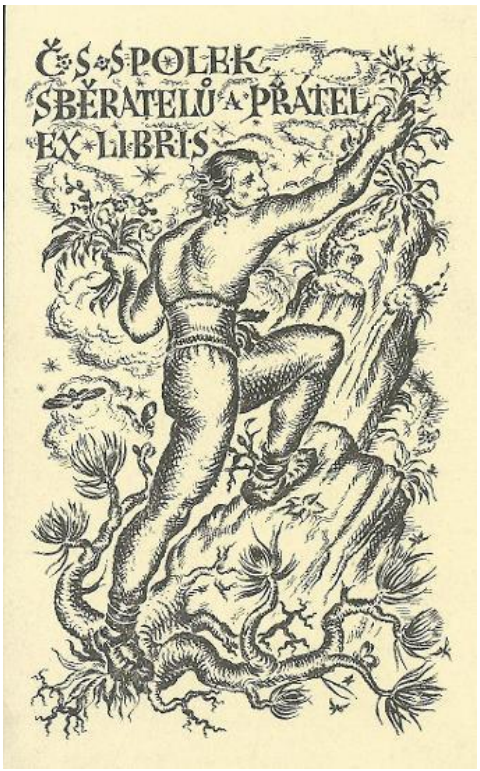

Úspěšné byly i Svolinského dekorace Československého domu /1935-1938/. První z mnoha Svolinského výstav se konala v Uměleckoprůmyslovém museu v Praze na přelomu let 1935 a 1936. Často se zabýval divadelní tématikou. K přímému zapojení do řešení do realizace výtvarných potřeb divadla došlo až v roce 1940, když byl pozván do Národního divadla v Praze jeho dirigentem Václavem Talichem. Na základě Talichova požadavku vypracoval scénické návrhy k představení Dvořákovy opery Jakobín/1940/. Přes záporné kritiky, že scéna je příliš česká, přijal požadavek navrhnou scénu pro Shakespearovou komedii Mnoho povyku pro nic /1940/.

Samostatnou kapitolu jeho divadelních výprav tvoří **scénické realizace** Smetanových oper - Čertova stěna /1942,1946,1948/, Prodaná nevěsta /1943,1963,1982/, Tajemství /1944,1946/ a Hubička /1960, 1981 i s kostýmy/. Mimo Národní divadlo navrhoval scénické výpravy i pro mimopražská divadla v Brně, Olomouci, Ostravě a Plzni.

Významná byla i realizace výpravy pro Janáčkovu operu Její pastorkyně/1946/ a o dva roku později s touto pražskou scénickou výpravou uzpůsobenou pro vídeňskou scénu Státní opery /1948/, zaznamenal výrazný mezinárodní úspěch. Byl členem Spolku výtvarných umělců Mánes a Sdružení českých umělců grafiků Hollar.

Sycení hladových je jedním ze sedmi skutků milosrdenství.
VITRÁŽ V KATEDRÁLE SV. VÍTA, VÁCLAVA A VOJTĚCHA podle návrhu Karla Svolinského

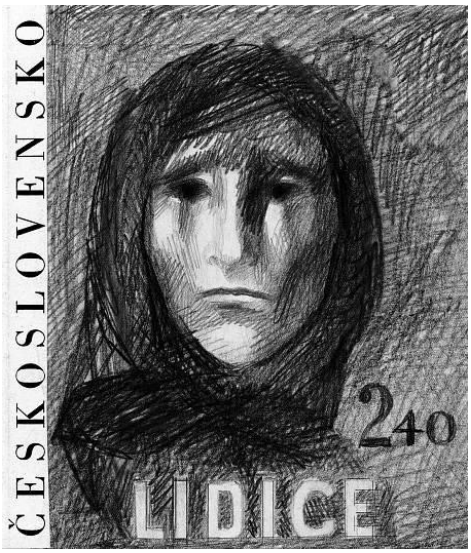

Výraznou stopu zanechal ve spojitosti s návrhy na československé známky.

V letech 1950 až 1955 realizoval **VÝZDOBU OLOMOUCKÉHO ORLOJE** se svou manželkou, sochařkou **Marii Svolinskou** a **sochařem Olbramem Zoubkem**. Jako knižní ilustrátor mimo stovky kreseb určené pro dětské pohádkové knížky a mimořádně skvělé ilustrace pro čtyřdílný soubor písní, pořekadel autorů Karla Plicky a Františka Volfa /1947/, byl autorem botanických ilustrací, patřících do zlatého fondu české botanické ilustrace. Věnoval se i dětské ilustraci a ve výzdobě knihy navazoval na V. H. Brunnera. Námětem jeho lyricky pojatých a lineárně stylizovaných kreseb a grafických listů byla krása ženského těla a květin, příroda a heroické postavy českých dějin.

Typická pro něj byla výrazná barevnost. Navrhl několik vitráží do **oken chrámu sv. Víta.** V letech 1925 a 1937 získal Grand Prix v Paříži, r. 1928 státní stipendium, r. 1940 Grand Premio v Miláně, r. 1952 byl jmenován Laureátem státní ceny, **r. 1956 Zasloužilým umělcem a r. 1961 národním umělcem**.

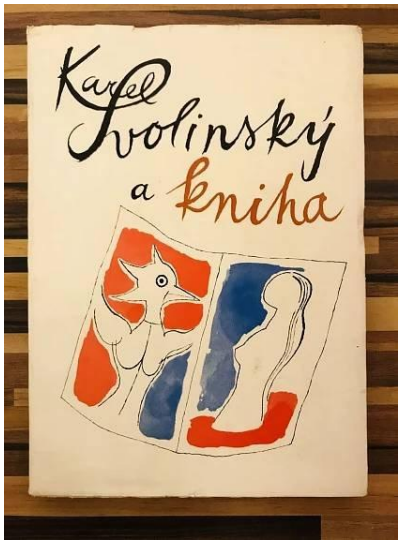

Ke knižním výzdobám patří především **Pamětní kniha** hradu Karlštejna, Máchův **Máj,** který byl roku 1925 vystaven jako slavnostní tisk na Mezinárodní výstavě dekorativního umění v Paříži, (pro nějž navrhl původní typografické písmo a vytvořil celou řadu ilustrací).

Dále pak T. Dubrovské **Černí a modří ptáci**, **Pohádky Boženy Němcové**, Šaldův **Selský svatý Václav**, **Kosmova kronika**, **bibliofilské výtisky atd.**

Ilustroval celou řadu knih (k nejznámějším patří např. čtyřsvazková publikace **ČESKÝ ROK** Karla Plicky a Františka Volfa, 1944–1960) a **OBÁLEK HUDEBNIN** (např. B. Smetany, L. Janáčka, Z. Fibicha). Po tomto úspěchu vydal u anglické firmy Monotype svůj skript **Wenceslas** (typografická litera - 1933). Zabýval se též tvorbou **PLAKÁTŮ, POŠTOVNÍCH ZNÁMEK, EXLIBRIS, BANKOVEK** aj. Vytvořil i celou řadu **BAREVNÝCH VITRÁŽÍ, MOZAIK** a maleb na sklo. Od roku 1935 byl členem SVU Mánes a čestným členem SČUG Hollar.

V roce 1986 k jeho 90. narozeninám vydal Albatros knihu **KOLIK JE NA SVĚTĚ KRÁS**, kterou napsal František Nepil a ilustroval právě Karel Svolinský.V roce 1976 obdržel **Cenu Marie Majerové** za ilustrace dětských knih, což sehrálo rozhodující úlohu ve vývoji československé ilustrační tvorby a posunulo ji na světovou úroveň. Svolinský rád ilustroval samozřejmě knížky pro děti od **Čarovného světa** a **Nespokojeného králíčka** Marie Majerové až po ruské byliny v knize **Třináct bohatýrů** z r.1986. A se stejným uměleckým mistrovstvím a odpovědností ilustroval díla Máchova, Nerudova, Bezruče, Wolkra… nebo i díla ze světové tvorby – Goetha, Rollanda. **Je považován za pokračovatele Mánesovsko–alšovské tradice v českém výtvarném umění, mistra grafických technik a moderního exlibris.**

Karel Svolinský, mimořádně nadaný umělec – malíř a grafik, zemřel v Praze, v roce 1986 ve věku 90 let.

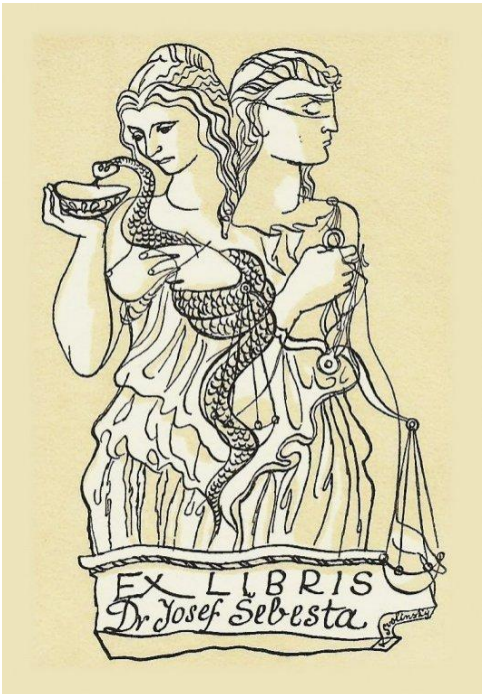

Pro čtenáře posledního čísla časopisu **ZHOŘ ART** – vybral z i-stránek a napsal

Oldřich Páleníček

SLOVO A ČAS

TVORBA V ČASOPISE ZHOŘ-ART

Při studiu tohoto časopisu v celém jeho kulturním rozsahu, je možné si uvědomit, že splňuje i znaky odborných didaktických textů. Stává se v mnoha částech jakousi zajímavou učebnici, připravenou profesionálně pomoci začínajícím, ale i již pokročile tvořícím autorům a umožnit-usnadnit jim pokus o zdárnou realizaci vlastní tvorby. Je v něm též využito dlouholetých tvůrčích zkušeností šéfredaktora Oldřicha Páleníčka z vlastní tvorby, ale i z odborné, populárně-naučné literatury a zajímavých příspěvků vybraných dopisovatelů. Týkají se nejen tvorby, ale též nejrůznějších doložitelných historických problematik a dění současného.

Při studiu textů i obrazové časti vybraných autorů poznáme, že zde jde o přiblížení se k tak složité záležitosti, jakou je zápis tvůrcovy myšlenky, prvotního vjemu, projevujícího se v mnohdy záhadných a nelehce uchopitelných obrazech – námětech. Toto přiblížení se je samozřejmě úkol nelehký, a proto, s přihlédnutím k širokému spektru čtenářů tohoto zajímavého časopisu, je nutné brát v úvahu několik základních specifik. Fakt, že sensibilní vyladěnost tvůrce k úkonu „Sdělení“, k vytvoření obrazu, ale i k napsání básně či článku se velmi liší, stejně tak, jako variabilita následného přesného záznamu. Odhlédneme-li od prvotního výboje imaginace člověka tvořícího, projevu to talentu, kterým je obdařen, je samozřejmé a potřebné k budoucímu úspěchu tvorby ještě přiřadit dobrou vzdělanost v oblasti umělecké, ale i znalost jazyka, ve kterém je psáno, touhu psát, neutuchající píli a… řemeslnou zručnost, zkušenost.

A právě toto „řemeslo“, práce na stavbě kresby, obrazu, ale i množství grafických technik a ex.libris jsou na stránkách tohoto časopisu zajímavě vysvětlovány, učeny, prezentovány. Obsah tedy plní očekávaná kritéria a má vysokou míru kvality. Ukázky z tvorby dávných i současných autorů jsou vybrány s potřebnou mírou obeznámenosti se složitou problematikou lidského tvoření, se schopností zručně pracovat s touto problematikou i s neobyčejnou empatií, vhledem do myslí budoucích tvůrčích čtenářů. Dostávají se jim takto informace skvěle utříděné a srozumitelné. Do velké míry je toto vše, co lze z obrazové části i textů této publikace vytěžit, jakýmsi „řemeslem lidské tvorby“ a dá se říci, že profesionálně zvládnutým.

I když by se dalo tvrdit, že mnozí už uznávaní tvůrci, i v dějinách, tvořili bez řemeslné zkušenosti a že může vzniknout zajímavé dílo i od tvůrců dětských, teenagerů i těch „Naivních“, bez větších životních i profesních zkušeností, přesto je jasné, že k úspěchu vede dlouhá studijní cesta, a že těch největších a nejvíce slávy hodných je… a vždy bude… jako šafránu. Časopis ZHOŘ art však na této cestě napřahuje pomocnou ruku a přináší poznání, ze kterého lze čerpat a ku kterému se lze vždy, v případě potřeby, vracet. Takže i začínající tvůrce, za jeho pomoci, může být posunut k dílu, které bude významné i pro druhé. Může být, už na základě prostudovaného, obdařen potřebnou znalostí problematiky a vlastní pílí pak může dospět i k řemeslné zručnosti. Zážitek čtenářův může tudíž vést až k pocitům sebedefinice a stejnorodosti, i k dokonalejšímu procítění problematiky tvorby i světa, jehož jsme všichni jedinečnou součástí.

Snad na závěr je nutno vzdát dík za dobrý a potřebný čin pomoci…

BC.-žena

VÝSMĚCH V UMĚNÍ

aneb

vyznání Aleny Klímové Brejchové

Jen člověk duchovně nerozvinutý a vklíněný do materiálního marasmu by mohl nesouhlasit s tím, že božským posláním umění a umělců, kteří jsou inspirováni a zasvěceni tvorbě, je ztělesňovat krásu a evokovat v lidských duších cit pro tuto krásu a pro poznání smyslu Bytí na naší nádherné planetě. Jejich dílo je podání ruky bytostem hledajícím. Jsou Světlonoši, kteří se dokáží pohybovat v oblastech imaginace a sensibilního vyladění k tvorbě. Snad se dá i říci, že jejichž poslání je posvátné…

Vlastně ti, jimž byl dán do vínku talent, nadání, moudrost a cit, umělci, kteří jsou schopni inspirovaně tvořit, předobře cítí, že ONI vlastně sami nic netvoří. Vše, co mohou, je snažit se s úsilím sdělovat ostatním souputníkům po této planetě výučby to, co je ve chvílích podobných meditačnímu ztišení, sdělováno jim. Sdělováno z kosmického informačního Pole. Je samozřejmé, že je nutné jejich individuální senzibilní vyladění na tento Zdroj.

Úkolem každého umělce, který bere své poslání vážně, obdařeného talentem a inspirovaným nadáním, je pozvednout člověka z něho samého tím, že mu představí například hudbou, obrazem či poetickým sdělením nejvyšší krásu přírody, ale i dobrotivost, lásku a pravdu tak, že hledající smí zapomenout na své ego, a nakonec na sebe sama. Všichni ti, kteří jsou pro vývoj lidstva tolik potřební se snaží vědomě učinit představitelným ono neviditelné, neslyšitelné, nelehce představitelné mystérium čistého Ducha. Mohou to však stejně jen naznačovat, připomínat a symbolicky a radostně k němu ukazovat.

Umělec musí častokrát volit mezi prací, která by uspokojila vkus širokých enkláv hledajících a prací, která uspokojí hlavně jeho vrcholnou představu o vlastním tvůrčím Poslání. Neuspokojení komercionalizmu mnohdy doslova znamená jeho hladovění. Často také nikdy neuvidí působení svého díla na druhé. Přesto se dá říci, že umělec předpokládá práci s publikem a touží, aby prostřednictvím jeho zraku, inspirovaného citu a prozřetelné tvorby i jiní uzřeli krásu Stvoření i naší mateřské planety a zázrak života na ní.

Skuteční umělci jsou dárci krásy a otvírači srdce k vzácným citům, duchovní harmonii a pocitům pokojného míru v lidských srdcích. Interpretace dokonalých tvarů, úchvatných barev, melodických a jásavých zvuků či slov jsou vzácnou alchymií, proměňující a povznášející mysl k nejvyššímu Božství v nás. Potřeba sebevyjádření je u tvůrčích lidí samozřejmá a vlastně i prvořadá a pak smí být i tvorba radostí.

Je však evidentní, že Dílo tvůrců může být i temnou skutečností, spíše zábranou povznesení diváka, než skutečnou pomocí světelného Záblesku. Vše závisí na zralosti a osvícení toho kdo tvoří. Prozřetelností povolaní Tvůrci se však nenacházejí v současném masovém hnutí těch, kteří označují a maskují svůj dekadentní, výstřední a snad i nějak z nemocného podvědomí pramenící nesmysl za „Vznešený výtvor“ a své zištné touhy za ryzí poslání. Ano, i dnes bujně kvete šarlatánství a ryzí komercionalizmus i v oblasti tvorby. Pod značkou výsostného abstraktního umu a avantgardní poezie se velmi často skryje anarchie a chaos, ošklivost a nesmyslné pokrytecké pseudoumění.

Proč neříci, že nelze vymítit z písní melodii, z poezie pravidla a zákonitosti rytmu – z malby a sochařství řád řemesla. Nelze tohle vše eliminovat ve jménu jakési pseudosvobody a modernity. Samozřejmě, že je dobré mít i mladistvý přistup, dynamiku tvorby i ochotu hledět vpřed, ale je nutné správně používat jazyka a jeho krásy, odhodit bezduché hmotařství a v nejhorším i sklon k šílenství, obluzenost tvorby pod vlivem omamných látek, anarchii i cynické pohrdání všemi jemnými ideály lidstva. Je absolutně nutné vyvarovat se… doslova VÝSMĚCHU v dílech Neumělů. Výsměchu těm, kteří znejistěle hledí na díla, které svou ošklivostí dekadencí a nezralostí jsou stejně určeny k odhození na smetiště, kam patří. Každé lidské dílo vyzařuje energii, kterou tvůrce do ni vložil. Může být pozitivní, ale i ničivě negativní.

Opravdu nelze odmítnout nutný výcvik dobrých škol, uznávaných mistrů, ani usilovnou autodidakci. Pak jsou šílenstvím zavánějící abstraktní obrazy, dětinská poezie i jiná pokleslá díla jen velkým obludným neúspěchem. Jestliže je filmové, divadelní, hudební a též abstraktní umění i literární kompozice plné zkázy, zabíjení, prezentací lží a ošklivosti… jestliže předvádí sumu přehnaného sexu bez zrnka intimity, a též nálož obludné a duše mladých drtící pornografie, nepatří už do kategorie umění.

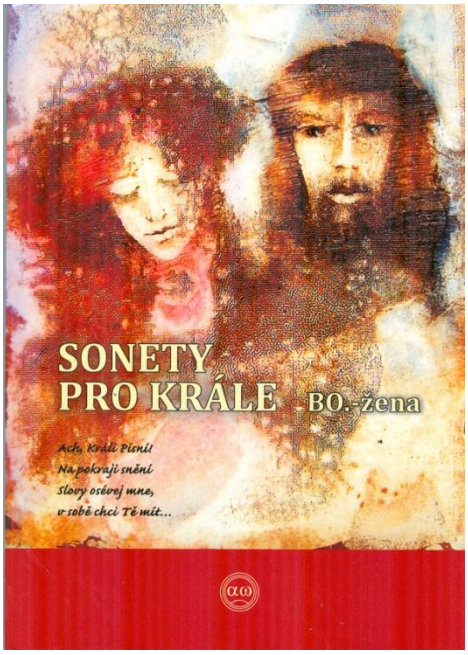

Je to klamající Zlo, duše a lidské cítění určitě nepovznášející, ale naopak, do temných propastí neuróz je zavádějící. Nelze zaměňovat pouze vzrušené a iracionální city s inspirovanou tvorbou těch nejlepších. Je samozřejmě pravdou, že deformita nevyjadřuje Ducha, není třeba být tvořiví za každou cenu, za cenu duševního vychýlení a úchylností.

Není třeba otravovat divadlo, literaturu, poezii i malířství přebujelou a nezdravou smyslností a představováním chtíče v jeho nejnechutnějších podobách. Obětí jsou mladí i staří, kteří k tomuto amoralizmu bez dechu a bez radosti, nezdravě obluzeni, přihlížejí.

Vzpomínám s nechutí, jak byli kdysi mladými „Pseudoumělci" namalováni lidští viselci, z kůže stažení. Obrazy byly prezentovány na balícím papíře v jedné výstavní síni exkluzivního vědeckého institutu. Staly se ve své nejhorší pokleslosti zrůdným důkazem toho, kudy cesta nevede. Naštěstí krví a hnusem přetékající díla byla rychle odstraněna. Jejich následníci však jsou zde i nadále. Jsou to rovněž kdysi zemřelí lidé, též prezentovaní bez kůže a s odhalenými a nakonzervovanými vnitřnostmi. Bez důstojného pohřbení, okukováni zvědavci, vzbuzují odpor a vrozenou nechuť k mrtvé hmotě, ale i lítostivé zhnusení. Cestují v bednách světem, ve kterém výdělek posvětil prostředek. Šokování a nepřijatelnost smrti vystihuje současnou dobu a cena je vysoká.

Je nutné aby i dnešní moderní umění těch nejinspirovanějších tvůrců stále podporovalo krásu, lásku a milující lidství, což je jeho nejvyšší poslání. Je vrcholně nepřijatelné, aby umění vysokých úrovní a estetického vkusu z dávných dob bylo zesměšňováno a pošlapáváno nesnášenlivými a tupými novátory a neuměly. Odmítnout je nutno VÝSMĚCH některých tvůrců abstraktního ne-umění. Ostatně je dobře rozpoznatelný, ale bohužel… zatím i dobře placený.

Věřme tedy, že na svět stále bude přicházet mnoho božsky inspirovaných tvůrců. Že umění v budoucnosti dokáže povznést duše hledajících jedinců ke světlu Poznání. Věřme, že krása, radostná moudrost a láska, čišící z jejich díla, zapudí zpodobňování násilí, zla všeho druhu, sexuální animality i tvůrčí neumělosti a perverze všeho druhu. Že odstraní VÝSMĚCH, a že dovede člověka až k moudré Víře v Princip Nejvyšší, k pokoře před zázrakem života prezentovaného inspirovanou Tvorbou Zasvěcených… a možná až k oblažující extázi lidského Ducha…

Alena Klímová - Brejchová

„VNITŘNÍ ZVÍŘE"… (SYMBOLIKA A ARCHETYPY)

Symbolika zvířete je bezesporu zajímavý jev, který v mystické literatuře, v helénistickém světě, ale i ve světové poesii, (podle dávných Řeků zjevitelce věčných pravd), není ničím neznámým. Například v mithraických mystériích bylo nejčastěji sedm stupňů zasvěcení a některá stádia nesla jména zvířecí, jako například corax (krkavec) či leo (lev). I C.Gustav Jung věděl o významu symboliky lva a později používá archetypální podoby bytosti se lví hlavou, obtočené hadím tělem, držící ve zkřížených pažích dva klíče. Domnívá se, že klíče jsou určeny k otevření minulosti a budoucnosti. Ve svých vizích z roku 1913 zaujímá postoj ukřižovaného Krista, aby se poté změnil v boha se lví hlavou. Se zvířetem, například lvem, v astrologii slunečním znamením jsou spojovány vlastnosti jako inteligence a morální bystrozrak a lidé v něm zrození byli vnímáni jako bytosti plné ohně, úzce spjaté se sluncem.

V mnoha mystériích se objevují orli, supové i hadi (Egypt) a jiné zvířecí bytosti, jako symboly, spojené mnohdy s postavami archetypálními, což bylo používáno při obřadech iniciačních.

Věřilo se například, že zasvěcenec, který dosáhl úrovně „leo“, měl všechny vlastnosti lva… Symbolika je též součástí alchymistických procesů.

Avšak i další umělci, například básníci, dokáží využít život i vlastnosti zvířete jako skvělé nosné médium pro vyjádření svých vlastních životních zážitků, postojů, traumat i radostí. Tak jako slavný Brit Ted Hughes má svého „Vrána“ s vlastnostmi zvířecko-autobiografickými, na němž demonstruje animalitu lidského podvědomí, tak i někteří další básníci mají například svého psa „Psici“, své silové zvíře-spojence, který jim dokonale umožňuje kontakt s vlastními vnitřními silami. Toto „Vnitřní zvíře-pes“, je mlčenlivá bytost, která dokáže být po věky soužití s člověkem tichým a nenáročným společníkem, ale i učitelem. Bez výhrad milující ležívá po dlouhé hodiny u nohou svého milovaného pána a trpělivě čeká. Jen roztržitě laskající ruka jí bývá leckdy odměnou. Kontakt se živým, ale i imaginárním „Vnitřním zvířetem“, v konečném důsledku může vést k ozdravění leckdy onemocnělé lidské duše. S fenoménem archetypů, ale i se symbolikou zvířecí dokázal ve svých léčebných analýzách dobře pracovat i Jung. Dokázal vynést napovrch z nevědomí pacienta to, co vedlo ke krizi, k formě psychopatologie, obsedancí, ztrátě identity a sebevědomí, k nemoci tvořené z panických ataků a depresí, ze které bylo však nutné se vlastními, těžce zmobilizovanými silami, vyléčit. Zrada, dravčí drsnosti dějícího se světa v mnohovrstevnaté podobě! Jaké to vražedné a složitě trauma pro zranitelnou lidskou psychiku! Zajímavé je, že mnohdy tato potřebná, ba nutná duchovní krize, se stává jakousi iniciační záležitostí, jaké jsou popisovány na příklad i u zrodu dávných i dnešních šamanů. Šaman-léčitel, je vnímán jako vysoce sensibilní zraněná bytost, jejíž vyléčení vlastními silami vede k psychologické změně a k nastoupení životní dráhy, v níž takovýto nový člověk rozbije rigidní struktury ega a rekonstruuje je. Takže též řešení traumat některých vysoce sensibilních básníků a spisovatelů, vloženým do veršů s tématikou „Vnitřního zvířete“, je možno do jisté míry srovnat s iniciačním obřadem mágů a šamanů včetně následného návratu do normálního světa, ovšem už s novými náhledy. Není žádnou tajností, že každý z nás, lidí, má jakési své Vnitřní zvíře. U mnoha národů bylo nazýváno Daimonem-démonem, který dokázal lidskou bytost vést, mnohdy ovládat. Dnes už je dokonale známé z četné literatury, že šaman, léčitel, filozof i mystik jako byl například C.G. Jung, ale i básník, se na své duchovní stezce často setkávají se svým silovým zvířetem, a stejně tak, jako v alchymii či v józe, za pomoci tohoto zvířete zkoumají vnitřní neběžné světy, ničí tělesné nebo psychické patologie, získávají ztracená poznání i přímý vhled do činnosti božské přírody. Básník by možná řekl na závěr, že takovíto lidé v tyglících bídy světa pak taví olovo negací a transmutují je v zlatou tinkturu všeléku, Panacey, takže v konečném výsledku jsou už schopni, za tichého přihlížení svého „Vnitřního zvířete“, ukazovat cesty k odstranění utrpení.Taktozískanou energii… i slovem, jsou schopni léčit sebe i druhé…

Zajímavým je i tento malý experiment:

Představme si krásný slunný den. Je nám dobře, cítíme radostný klid a takto harmonizováni usedáme na okraji pomyslného lesa… s rozkoší, volně a zhluboka dýcháme… vychutnáváme si krásu lesa, podobnou prostorám nádherného přírodního chrámu… vnímáme pryskyřičnou vůni smrků a borovic…a pak… pokud se nám podaří zůstat chvíli se zavřenýma očima, ve svém Vlastním Tichu… uvidíme, jak k nám přichází naše vlastní „Vnitřní Zvíře“. Přivítejme ho… Má podobné vlastnosti jako my, úchvatní a jedineční Pozemšťané!

BO.-žena

SVĚT LITERATURY- próza a poezie

UMĚNÍ A EKOLOGIE DUŠE…

Otevřeme-li knihu českého **spisovatele Karla Funka**, vydanou na přelomu tisíciletí s názvem „Cesty ke světlu“ zjistíme s jak velkou mírou poctivosti, pokorou, nabytými zkušenostmi a vynikajícím vhledem se v ní vydává za mystériem lidské tvorby. Jako nosné médium si pro své závěry vybral dva velikány tvorby, a to Františka Drtikola (1883 – 1961) a PhDr. Ing. Zdeňka Hajného (1942-2014). Je zřejmé, že většina psychicky zdravých lidí má vrozenou potřebu hledat dokonalost, krásu a pohodu v tom, co dokážeme vnímat svými smysly a tím dosáhnout vzletu vlastní duše k hodnotám vytvořeným Nejvyšší Inteligencí. Toto vše i dnešnímu člověku smí zajišťovat i empatická profesionálně zvládnutá tvorba. Například hudba-muzika… pochází z řeckého slova „musiké“, což znamená „umění múz“.

Dobré a povznášející umění, obecně vzato, je též od slova „uměti“ a je do mysli, oka a rukou tvůrcových vkládáno prostřednictvím jeho sensibility, zatím těžce definovatelným transferem. Zdá se, že mnohdy má až zázračně léčivý charakter. Týká se tohle vše samozřejmě hudby, sochařství, malířství v neposlední řadě projevů slovních, například dobré poezie. Stejně jako hudba, barvy a tvary na obrazech i sochách, tak hlavně „slova“ však mohou mít i opačný účinek na lidskou psychiku, a tím i na podřazené součásti lidské bytosti, na vitální síly a následně i na hmotu těla.

Zraňující jsou nenávistné projevy, destrukce a zrůdné vyhřezliny odporností na obrazech a všechna ta pokleslost a patogenní matérie lidských projevů, presentovaná bohužel i v galeriích, v dnešních masmédiích i v knihách. O čem tyto projevy svědčí? Samozřejmě, že o neblahém stavu psychiky a chaosu v myslích těch, kteří toto vše negativní tvoří. Zdá se, že čím horší zprávy, čím krutější a zrůdnější obraz či jiné dílo, tím lépe. Vše dobré a krásné jako by bylo spíš k výsměchu a k nudě. Navíc krutí, ješitní a amorální kritici, kteří nic nevytvořili, si dávají záležet, aby podpořili „Šoking“, aby významně prezentovali tvůrcovu onemocnělou duši, její rozervanost, eventuální agresi a vše, co by mohlo zklidnit a povznést lidská nitra, házejí do košů kýčovitosti a bezcennosti. Nechce se ani pomyslet na fakt, že jen na destrukci, perverzitě, ohyzdnostech a chaosu se dnes dá dobře vydělávat.

Aby se „Tvůrcové“ zviditelnili a tím nabyli materiálního ocenění a eventuální slávy, musí dnes „šokovat“ ubohého znejistělého diváka. V jedné pražské galerii kdysi trůnival obří trpaslík a před ní ležely zpřeházené vodovodní trubky, jako umělecký artefakt. To, co vypadalo jako neuklizené trámoví po rekonstrukci střechy galerie bylo umělecké dílo. Bohužel „zasvěcení kritici“ dokázali a stále dokáží s výmluvnou bravurou popsat genialitu takovéto „tvorby. Dnes už dobře víme, že každé lidské dílo je přijímačem duchovní energie toho, který jej na tento svět vyslal. Tuto energii si hotové a dokončené dílo zachová NAVŽDY a vysílá jí do prostoru, do očí, mysli i duše divákovy. Mnohdy tisíciletí vysílá. A takto dochází ke kladně či záporně působícímu vjemu díla i jeho účinku. Divák či čtenář nebo posluchač hudby je ovládán tím, co tvůrce v okamžicích své práce na díle cítil, jeho tehdejším psychickým stavem, ale i tím, co dokázal ve chvílích tvorby, z vysoké nadreality sensibilně přijmout a ztvárnit v hmotě světa.

Je nepříjemné, že současná doba přináší jakousi otupělost při vnímání přírody, pravdivých faktů, ale i krásy kolem nás. Informací je jaksi přespříliš a v té chvíli, zdá se, přijímajících receptorů v nás ubývá. Mladí odchovanci všelijakých Terminátorů a Vetřelců se v běžném životě nudí… nesoustředí. Přesto, nebo právě proto, je úchvatné vnímat nadějeplná slova spisovatele Karla Funka, který v této eseji popisuje životy F. Drtikola a Z. Hajného, jejich duchovně laděnou tvorbu. Tvorbu která dokáže léčit agresí, zrůdností a ošklivostmi tohoto světa znejistělá lidská nitra. Funk popisuje strmou kariéru světoznámého uměleckého fotografa F.D., jehož pražský atelier sloužil k setkávání nejvýznamnějších osobností doby desátých až třicátých let min.st. Je zajímavé, že se později, náhle…vzdal své světské slávy v oblasti fotografie a počal se věnovat malbě. Navíc prograduval i jeho zájem o východní filozofie, buddhismus, taoismus či jógu, ale i o evropskou mystiku a evangelia, takže se dá říci, že přiblížením se ke stáří u něho došlo k vysokému stupni duchovního prozření a ke kliduplnému kontemplativnímu bytí.

Dá se říci, že jeho, snad v budoucnu plně zhodnocené malby, zachycují mystická poznání, stavy a zážitky, které na této cestě měl. Mohou se stát jakýmisi magickými médii, do kterých jsou vtisknuty vibrace metafyzických sil a energií, zřejmě pozitivní hodnoty.Je evidentní, že přijímat inspiraci z vysokých úrovní lidského Vědomí, možná z jakéhosi informačního zdroje, obklopujícího naši planetu, bylo dáno i druhému muži, jehož dílo Funk popisuje a osvětluje ve své knize a přikládá mu hojivý účinek.

Zdeněk Hajný viditelně dokázal otevřít brány Světlu nadsmyslového Poznání a dokonale jej integroval svým výjimečným talentem a pracovitostí do obrazů. I jeho zaujala antická mytologie, ale i staré tibetské nauky či psychotronika. I on byl křesťanského založení.

Dá se říci, že Z. Hajnému jde především o diváka. Jeho tvorba odvádí od traumat naší doby a předkládá divákovi vize a perspektivy duchovní obnovy a integrace ducha, vztahující se dokonce až do hlubinných prostorů kosmických. Zrozen ve Vodnáři dosáhl ve své touze po volnosti a vzletu maximálních výšek a rozhledu. Jeho pozitivně laděné dílo působí na mnohé diváky jako „Zvěstování“. Obrazy otevírají… prezentují vyšší úrovně astrální a u mnohých diváků mnohdy vzbudily až vrcholně extatické prožitky.

Zdeněk Hajný na okraji Prahy vybudoval velkolepou a potřebnou galérii, nejen pro svá díla. Tvůrci zde vystavující jsou ti, kteří úzkostlivě dbají o ***„Ekologii lidské duše“*** a to je skvělé poznání. Hojní návštěvníci zde mimovolně vstoupí do svého vlastního ticha a zklidnění. Pak jsou úchvatně zasažení tajemnou atmosférou vykouzlenou proměnou hudby, přebíhavým a dokonale promyšleným osvětlením obrazů i zářícími krystaly. Vydávají se radostně a okouzleně na vlastní cestu ke Světlu… ***Ke Světlu vlastní Duše,*** které září v každém z nás. Zážitek je jedinečný a člověk si zde uvědomí Čas a jeho plynutí. Uvědomí si svou záhad plnou existenci, zrození i smrt, ale i vlastní mnohonásobné návraty. Rozumářské vysvětlování zde selhává a zbývá jediné… nalézání řádu a harmonie, který je základem nadreality Kosmu, cesty lidského pozemského Bytí i úkolem zdravého Umění.

Alena Klímová-Brejchová

BÁSNICKÉ OKÉNKO

BO.-ženy

Rozmlouváme...

Žití je náhle dotyk modrý a zlatý
Nad hnízdy zní Čas jak tóny fléten
a bezrozměrný Prostor na hrotech nám vane
Už nic neříkám...
jen celou plochou s Tebou s p l ý v á m
Stoupáme i klesáme v závrati
lhostejní k východům i západům vyhasínajících sluncí
Slova jsou nepochopitelná zaklínání
jak hmyzí křídla od úst mi opadávají
ze srdce mi odlétají
lehké jak peroutky z bříšek kolibříků...

R o z m l o u v á m e...
jsme kapky deště kondenzát vůně jasmínů
hvězdný prach na kakostové louce
Jsme stromy co na hladině korunami koření
a odtajená To u h a nás krotce omývá

Červnová louka...

Po louce červnové... vzrostlé po pás
tančím... chodidly dotýkám se květů
Jsem zajatcem Něhy, Barev... Krás
a lhostejné jsou temné detonace Světů

Je jen žluť a modrá křehkost Zvonků malých
vůně stébel pod mou tíhou praštících
bledost Kopretiny i koník co osídlil kalich
rosná šťáva zelenou mne lázní kalící

Snem je Krása ve dni červnovém
či Skutečnost je vonný lučním Snem?
Já miluji a tančím v duze květů
které laskám sladce navlhlými stehny... chodidly
Mne se netýkají strasti mizejících Světů
a Smrt je Láska vítající... mezi Svodidly...

BO.-žena

OKÉNKO POEZIE
Lumíra Stehlíka

Milenci od Seiny

Poklidně protékala Seina
Městem naší lásky-Paříží
Tou Paříží zašlých časů, kdy město
se ještě do čistého ozónu probouzelo

To ještě kavárny mezi bulváry San de-lize
a San de-elite pěšky jsme procházeli
A jen občasné zacinkání starých tramvají
nás téměř z mileneckého rozjímání vyrušily

A co jsme se nasedávali pod věží Eifelovou
a krom nás jen potulní hudebníci od
blízkého nábřeží ty zamilované chvilky
k obrazu téměř božskému dotvářely

Polárka a Sírius

Polárka a Sírius, dvě stálice na nočním nebi
Dvě stálice, co blízkost svou hlídají
ty nekonečné roky, světelné roky

Vše kolem se točí a oni jakoby nic
z toho kolotoče nevnímali
V jaru, létu, podzimu, zimě

To nebe je změn nedozírných plné
Jedno vzniká, jiné zaniká
To je neměnný zákon vesmírný
Ti dva však stále k sobě vzhlížejí

Přípitek

Té noci přišel déšť
Tiše, jemně, znenadání
a po špičkách
Docela tak jako láska
v hodině mlhavé přichází

Oba jsme dlaně své nastavili
abychom alespoň krapítek vody mohli
jeden druhému k napití podat
Abychom slavnostním přípitkem
zpečetili tu symbiózu v nás

ČESKÁ LITERATURA V LETECH 1945-1989

Část druhá: léta 1968 - 1989

Od ledna 1968 stanul v čele strany Alexander Dubček, v březnu se stal prezidentem Ludvík Svoboda. Toto období roku 1968 je nazýváno pražské jaro. Provolání občanům země od Ludvíka Vaculíka ***Dva tisíce slov*** podepsali umělci, dělníci, vědci... Všichni, kdo cítili ohrožení demokratického vývoje v zemi.

Po 21. srpnu 1968 začalo docházet k obnovování cenzury; ta sice nebyla obnovena oficiálně, ale každé dílo procházelo systémem schvalování. Většina autorů, kteří chtěli být vydáváni, svá díla cenzurovala sama.

V červnu 1969 se konal sjezd Svazu československých spisovatelů, který se konal zcela bez účasti KSČ. Jeho výsledkem bylo odsouzení nové politiky a protest proti zakazování časopisů (**Listy**). Na tento sjezd oficiální místa vůbec nereagovala – nepohodlní autoři se stali zakázanými, což znamenalo, že jim přestala vycházet jejich díla a noviny, školy, atp. se o nich přestaly zmiňovat. Tento proces se nejvíce dotkl kritiky, která prakticky přestala existovat, resp. existovala pouze kladná kritika.

V srpnu 1969 vyšla petice ***Deset bodů***, jejímiž autory byli **Václav Havel** a **Ludvík Vaculík**, poté vyšlo ještě několik podobných petic, organizátoři a signatáři byli perzekvováni a tak byl postupně odpor vůči okupaci zlomen a začala éra tzv. normalizace. Ta postihla mnohem víc Česko než Slovensko, mj. proto, že slovenští autoři zpočátku věřili, že bude možné se s novým režimem dohodnout a že se podaří ubránit alespoň některé ze svobod.

Postupně byly zakázány všechny literární časopisy (***Tvář, Listy, Host do domu, Impuls, …***). Nakonec došlo k úplnému rozdělení literatury, kdy mezi jednotlivými proudy nedocházelo (nebo jen minimálně) k diskusi ani vzájemnému ovlivňování.

Oficiální literatura

Roku 1971 vyšlo ***Poučení z krizového vývoje ve straně a společnosti po XIII. sjezdu KSČ***, ve kterém bylo národu objasněno, „jak to vlastně bylo“ – je jakousi „analýzou“ roku 1968, resp. zjištěním, jak je možné, že k něčemu takovému došlo. Dokument na dlouhou dobu zastavil jakékoliv reformy.

V roce 1972 byla situace zcela pod kontrolou ÚV KSČ a tak se mohl sejít ustavující sjezd Svazu českých spisovatelů, kterému předsedal Jan Kozák. Tento svaz měl zpočátku (1972) 115 členů (srovnej svaz pod vedením J. Seiferta, který měl v roce 1969 cca 500 členů, počítáno ovšem včetně spisovatelů slovenských a včetně překladatelů, kteří vytvořili v sedmdesátých letech samostatnou organizaci). Členství ve Svazu českých spisovatelů bylo spojeno se značnými výhodami (možnost tvůrčích pobytů na zámku Dobříš, využívání rekreačních zařízení Českého literárního fondu, nárok na autorská stipendia). Řada autorů, angažujících se politicky na konci šedesátých let, nebyla do SČS přijata.

Situace v Čechách a na Moravě byla odlišná od situace na Slovensku, kde normalizace probíhala mírnější formou. Slovenští spisovatelé podpořili (většinově) nástup slovenského vedení (Laco Novomeský), mluvčím slovenské oficiální kultury se stal Miroslav Válek.

Spisovatelé:

Adolf Branald, Miroslav Florian, Miroslav Holub, Zdena Frýbová, Karel Milota, Jan Otčenášek, Vladimír Páral, Petr Prouza, Josef Rybák, Bohumil Říha, Miroslav Ivanov, Ivan Skála, Vojtěch Steklač, Valja Stýblová, Ladislav Štoll, Jaromír Tomeček, Felix Vodička, Vilém Závada, Vladimír Neff, Ondřej Neff, Jiří Marek, Miloš Macourek, Josef Nesvadba, Ludvík Souček, Jaroslav Dietl.

Na pomyslném "okraji" oficiální literatury byl **Bohumil Hrabal** (jeho díla začala vycházet po rozhovoru v Tvorbě, kde vyjádřil loajalitu k socialismu, i tak byl ale zpočátku nucen k úpravám některých svých textů), a předčasně zesnulý **Ota Pavel**.

Členem Svazu českých spisovatelů Bohumil Hrabal, ale například i Jaroslav Foglar a někteří další populární autoři, stáli až v druhé polovině osmdesátých let, kdy dominantní postavení v SČS získala mladá generace takzvaných „Pětatřicátníků“.

Pětatřicátníci (literární skupina):

- Jiří Žáček
- Karel Sýs
- Jaromír Pelc
- Josef Šimon
- Michal Černík
- Josef Peterka
- Jaroslav Čejka
- Petr Cincibuch
- Petr Skarlant

JIŘÍ ŽÁČEK (*1945)

Před usnutím
Nejlepší básně přicházejí samy
chviličku před usnutím
v mezerách mezi vteřinami
a ztrácejí se za úsvitu
jak žena s níž jsem probděl noc
a která ráno mlčky zmizí z bytu
bez rozloučení
bez hlesu
a nenechá mi ani adresu

JIŘÍ ŽÁČEK se narodil se 6. listopadu 1945 v Chomutově. Dětství prožil v Kadani-Prunéřově a v jihočeských Strakonicích. Vystudoval Střední průmyslovou školu stavební ve Volyni (1959–1963) a stavební fakultu ČVUT v Praze (1963–1970). Po tříleté praxi na vodohospodářské správě v Benešově u Prahy se začal věnovat literatuře. Do roku 1991 pracoval jako redaktor nakladatelství Československý spisovatel, necelý půlrok v nakladatelství Carmen, v letech 1992–1994 v časopise Vlasta. Od té doby je spisovatelem na volné noze. V roce 2011 dostal v Bratislavě za své básnické dílo Cenu Jána Smreka a zařadil se tak k laureátům této prestižní slovenské ceny, jakými byli a jsou např. Tomas Tranströmer, Ludvík Kundera, G. Ajgi, R. Kunze, F. Mayröckerová nebo M. Matevski. Žije v Praze, je ženatý, má dvě děti (mezi nimi i syna Jakuba), vnuka a dvě vnučky.

Dílo

Jeho básně někdy mají velmi blízko k aforismům, vyznačují se lehkostí a smyslem pro humor a parodii.

Ráno modřejší večera, 1970

- ***Napjatá struna***, 1973
- ***Anonymní múza***, 1976
- ***Mezi řečí***, 1978 – tuto sbírku lze chápat jako pokus o uchopení světa
- ***Okurková sezóna,*** 1982
- ***Tři roky prázdnin***, 1982
- ***Rýmy pro kočku***, 1984
- ***Text-appeal***, 1986

- ***Papírové růže***, 1987
  Rýmy pro kočku a pod psa, 1987
- ***Hurá zpátky do Evropy***, 1994
- ***Maličkosti***, 1997
- ***České moře***, 1999
  Vy mně taky!, 1999
- ***Idioti mají přednost,*** 2001
- ***99 dědečků a 1 babička***, 2001
- ***Zákony schválnosti***, 2003
  Hovory s mým horším já ; Hovory s mým lepším já, 2003
- ***Kapesní básně***, 2004
- ***Obejmi mě***, 2004
- ***Můj přítel yeti***, 2005
- ***Kdo se směje naposled,*** 2008
  Papírové růže, 2009
- ***Červené paraplíčko***, 2010
- ***Čáry máry fuk, ať jsem zase kluk!***, 2012 – verše inspirované ilustracemi **Josefa Lady**
- **šansony & spol., 2015 spolu s albem zhudebněných šansonů - *Motýl něhy uletí, Renaty Drössler***

Drama

Ptákoviny podle Aristofana, 1989

Pro děti

Aprílová škola, 1978
- ***Ahoj moře***, 1980
  Kdo si se mnou bude hrát, 1981
  Dobrý den, Praho, 1981
- ***Abeceda***, 1998
  Nemalujte čerta na zeď, 2001
- ***Hádanky a luštěniny***, 2004
  2 × 2 je někdy 5, 2004
- ***Kočkování***, 2005
- ***Kdo nevěří, ať tam běží***, 2009
- ***Krysáci***, 2010
- ***Hrůzostrašné pohádky pro malé strašpytlíky***, 2011
- ***Čarodějné pohádky pro malé kouzelníky***, 2013
- ***Chytré pohádky pro malé rozumbrady***, 2014
- ***Encyklopedie pro děti 21. století***, 2015
- ***Tati kup mi slona***, 2017

Diskografie

- ***Motýlí něha***, 2015 – studiové album šansonu, které na texty Jiřího Žáčka nazpívala šansoniérka **Renata Drössler**.

KAREL SÝS (*1946)

„Stále více umělců tvoří, aniž by mohli výsledky své práce zveřejňovat, omezeni bojkotem i přímými zákazy… A roste počet umělců, kteří nenalézají uplatnění vůbec, nebo jedině za cenu ústupků vyznavačům zlatého telete…“

KAREL SÝS maturoval v roce 1964 a poté vystudoval zahraniční obchod na Vysoké škole ekonomické (1969).

Od roku 1974 byl redaktorem týdeníku ***Tvorba***, od roku 1976 vedl kulturní rubriku. Tamtéž byl i aktivním členem Lidových milicí a účastnil se jejich cvičení. Po roce 1980 začal externě spolupracovat s několika nakladatelstvími, ve kterých působil jako lektor poezie. Roku 1988 se stal zástupcem šéfredaktora literárního časopisu ***Kmen***. Roku 1989 mu byl udělen titul zasloužilý umělec.

V letech 1990–1992 redigoval erotický časopis ***Sextant.*** V roce 1993 byl redaktorem časopisu ***Domácí lékař***.

V 90. letech tvořil především satirickou prózu, kritizující tehdejší poměry v politice a společnosti (***Bordel v Čechách*** atp.). Otevřeně se hlásí ke KSČM, za niž v roce 1996 neúspěšně kandidoval do senátu v obvodu č. 81 – Uherské Hradiště.

Do dubna 2014 byl vedoucím (spolu)redaktorem literární přílohy ***Haló novin Obrys-Kmen***, než došlo k jejímu ukončení Danielem Strožem. Od května 2014 je vedoucím redaktorem nástupnického týdeníku ***Literatura-Umění-Kultura***.

V posledních letech se věnuje tvorbě historických knih, které mapují neotřelou formou některé kapitoly české historie v 20. století a svým stylem se mnohdy podobají nenávistné komunistické propagandě 50. let 20. století (př. ***Protektorát ve fotografii***, ***Akce Heydrich***, ***Praha před 100 lety***).
---V roce 2018 ho prezident Miloš Zeman vyznamenal Medailí Za zásluhy I. stupně.

Dílo

Jedná se o básníka razantní materialistické obraznosti a dychtivého prožitku. Jeho tvorba vždy zahrnovala erotické prvky a zachovával si i smysl pro humor.

Básnické sbírky

Newton za *neúrody* ***jablek***, 1969
Pootevřený anděl, 1972
Dlouhé sbohem, 1977
Nadechni se a leť, 1978
Americký účet, 1980
Stroj času, 1984

Písecká domovní znamení, 1985
Atomový pléd, 1986
Ze Země na Měsíc a zpátky, 1988
Ztráty a nálezy, 1989
1+1 aneb Nesoustavný rozhovor o poezii, psáno ve spolupráci s **Jiřím Žáčkem**
Rodné číslo Homéra, 1986 výbor z jeho tvorby let 1962–1983

Po listopadu 1989 ztratil své výsadní postavení v české literatuře, a přešel do otevřené opozice vůči nové době.

Zasklené kalhoty dospělého muže, 1992, vydal v cizině
Píšu báseň, zatímco za oknem padá muž, 1992
Načas v očistci, 1993
Pět let v mrtvém domě, 1994
Praha zezadu, 1999
Džbán s dvojitým dnem, 2006
Omráčená schránka, 2006
Básně až na zem, 2006
Pouhý jen básník, 2009
Apokalypsa podle Joba, 2013
Má abeceda, 2014
Tři vzkazy spáčům, 2015

Ostatní tvorba

Návštěvy v ateliérech, 1981, rozhovory s výtvarnými umělci, spoluautor **Jaromír Pelc**

Básník a spol., 1981, eseje
Pero nikoli za kloboukem, 1985, eseje
Pražský chodec II, 1988 próza
K. ještě po deseti letech, 1989, aforismy
Kapsa, 1992 próza

Studie

Ve své literárněhistorické práci se Sýs věnuje především erotické literatuře, zejména lidové.

Sukýnky se mi krátí, 2000
Malé dějiny pornografie, 2001, vydána pod pseudonymem **Václav Spán**, v podstatě antologie eroticky laděných pasáží z klasických děl světové literatury
Pověry od Věry aneb Sáhni mi na knoflík, 2001
(S)prostonárodní čítanka, 2003, vydána pod pseudonymem Václav **Spán**, sbírka lidové tvorby na vulgární témata.

Pro děti

Co si povídají hodinky, 1975
Co všechno svítí, 1983
Co všechno létá, 1984, ***Malá inventura,*** 1989

Knihy o historii

Protektorát ve fotografii, 2006
Praha před 100 lety, 2007
Akce Heydrich, 2008, aneb ***Příliš mnoho otazníků***
Praha zednářská, 2009
Jak se bavila Praha, 2009

Publicistika

Viděno deseti, 2009, deset rozhovorů s protagonisty mocenského převratu v listopadu 1989 z obou stran politického spektra, psáno s kol.
Záhady 17. listopadu, 2010, volné pokračování předchozí knihy, dalších osm rozhovorů s protagonisty mocenského převratu v listopadu 1989, psáno s **Dušanem Spáčilem**

JAROMÍR PELC (*1952)

„Tak už dost! Opři se a podržím tě. Tak neboj se a přejdi smutnooké dítě. Jsem most přes rozbouřenou řeku - jsem tvůj most.“

„Vidím ti na očích, že podvádíš. Zkoušíš na mě triky které nezaberou. Zabal to! Já ten film viděl taky.“

JAROMÍR PELC je český básník 70. – 80. let dvacátého století, autor parafrází rockové poezie (Roger Waters, Tom Waits, Neil Young, Leonard Cohen, Bob Dylan), knih o **Osvobozeném divadle** Jiřího Voskovce a Jana Wericha, o výtvarném umění (***Kamil Lhoták a Skupina 42***), editor (Antonín Sova, Konstantin Biebl, Václav Hrabě). Jeho básně zhudebnil a zpívá **Vladimír Mišík**.

Maturoval v roce 1970 na gymnáziu v Praze-Žižkově. Poté v letech 1970–1972 studoval Fakultu sociálních věd a publicistiky Univerzity Karlovy a současně působil v redakci týdeníku ***Svět práce***. Studium nedokončil (fakulta byla v roce 1972 zrušena). Od roku 1982 studoval na Vysoké škole politické ÚV KSČ obor moderní dějiny. Toto studium zakončil diplomovou prací ***Boj proti fašismu v letech 1933–1938 a kulturní fronta***, doktorský titul (RSDr.) získal v roce 1989.

V letech 1972–1986 pracoval v týdeníku ***Tvorba*** jako redaktor přílohy LUK (Literatura – Umění – Kritika) a literární přílohy ***Kmen***. V letech 1987–1990 byl šéfredaktorem nakladatelství ***Mladá fronta***. V letech 1990–1991 spoluvydával literárně-erotickou revue ***Sextant***. V roce 1991 se stal majitelem Nakladatelství Niké, které vydávalo například časopis ***Rodinný lékař*** (1993–2006), fotografické publikace, ale také četné bibliofilské tisky. V poslední době se výhradně věnuje modernímu českému výtvarnému umění. S využitím archivů i sbírek, převážně vlastních, pořádá tematické výstavy v ČR a USA.

Od roku 1993 byl souběžně také šéfredaktorem časopisu o nadacích a neziskovém sektoru ***Grant*** a předsedou představenstva i ředitelem akciové společnosti **Questor**, zabývající se organizací a správou neziskových institucí v ČR (do 1999).

Básnické sbírky

Lear v letním kině, (1978)
Gilotina, (1979,1982)
Ten kdo odchází, (1982)
Žena a ona, (1982)
Slovo válka, (spolu s Petrem Cincibuchem a Karlem Sýsem, 1982)
Maňana, (1984)
Město, (spolu s **Petrem Cincibuchem** a **Josefem Šimonem**, 1983, 1984)
Platinové srdce, (1985)
Kufr kouzelníka Boska, (1987)
Démanty k snídani, (1987)
Třináct tváří lásky, (1987)
Láska je kytarové sólo, (1989)
Půlnoční poledne, (1991)
Trosky, (bibliofilie, 1994)
Muž s temným pozadím, (Mnichov, 1994)
Závan vůně, (bibliofilie, 1997)

Výbory z poezie

Čistá vášeň, (1988)
Požár na obloze, (1988)
Hudba pro osamělá srdce (Mnichov, 1991)

Gramofonová deska

- ***Požár na obloze***, (Supraphon 1988, hraje a zpívá **Vladimír Mišík**). Digitální verze Supraphon 2018

.

JOSEF ŠIMON (*1948+2018)

...vše plytké zvadlo tak náhle
že kdyby plamen krajiny
se prohořel až do snů
zbylo by jenom několik platanů při cestě
vedoucí od tebe do polí
vše liché tak prudce zahořelo
obětních miskách našich dlaní
že kdyby skřivani
plápolaví
prořízli hrdlo potoků

v horách by zaduněly balvany po nichž jsi
prošla bosou nohou
a v ledové tříšti
by vzplanul mramor básně...

JOSEF ŠIMON byl český básník a nakladatel.

Jeho zlomové básnické knihy ***Pouštní pták*** a ***Asfaltoví holubi*** jsou neseny metafyzickým vzdorem a romantickým osudovým gestem. Byly značně ovlivněny existenciální zkušeností: narodil se v rodině své babičky, cejřovské hospodské Anny Bačkovské, přímo v hospodě na rozcestí mezi čtyřmi žulovými lomy. Jeho otec, strojírenský odborník (později ministr průmyslu a místopředseda vlády ČSSR) svou autoritativností a tvrdostí spoluutvářel autorovu povahu. Kromě surové krásy žulových lomů a krajiny Vysočiny jej rodný kraj poznamenal i tím, že zde při jízdě do práce v šestnácti letech (v červnu 1965) vjel pod protijedoucí autobus – prožil opakovanou klinickou smrt, mnohočetné otevřené zlomeniny, těžká zranění a mnohaletou hospitalizaci. Matka, roz. Eliška Bačkovská (1924-2008), středoškolská učitelka, "krásná, obětavá žena, šla po kolenou na Svatou Horu vyprosit si pro syna život..." (autorova vzpomínka). Tyto okolnosti celoživotně ovlivnily nejen Šimonovu básnickou tvorbu, ale i jeho občanské postoje, často označované jako rebelské. Vystudoval VŠE (Ing.) a postgraduálně Fakultu žurnalistiky UK. V letech 1985 – 1986 absolvoval dvouleté postgraduální studium kulturní politiky na Vysoké škole politické ÚV KSČ. V letech 1977 – 1984 pracoval jako vedoucí redaktor klubové **edice Kamarád** a **zástupce šéfredaktora nakladatelství Práce**, v letech 1984 – 1989 byl **šéfredaktorem nakladatelství Odeon**. V roce **1990** byl **prvním náměstkem ministra kultury ČR**. Od roku **1993** byl **šéfredaktorem nakladatelství Český klub**. Patřil k zakládajícím členům **Masarykova demokratického hnutí,** byl držitelem **Stříbrné medaile** státu Izrael, **Zlaté medaile** Masarykova demokratického hnutí a Ceny za uměleckou a kulturní činnost Evropské unie umění (2009). **Na protest proti bombardování Jugoslávie armádami NATO vystoupil 1999 z ČSSD.**

Dílo

Knižně **debutoval** v roce 1976 ***Snídaní v automatu*****.** Básnická sbírka ***Pouštní pták*** (1981 – oceněna Bílou vránou časopisu Mladý svět) vyšla i slovensky. Jeho **verše** byly **publikovány v Artes,** časopisu **Švédské královské akademie**, a jinde v zahraničí. Kniha ***Asfaltoví holubi*** (1978) obdržela **cenu k Mezinárodnímu roku ženy UNESCO**.

Byl rockovým kytaristou, své verše nahrál a nazpíval s kapelou BQ (se svými bratranci Vítězslavem a Františkem Bačkovským a Zdeňkem Beranem) na LP s názvem *Pouštní pták na útesech rocků*, některé jeho básně zhudebnil a zpíval Vladimír Mišík.

Dalšími básnickými sbírkami jsou ***Melancholická kytara*** (1982 – cena SČS, cena Jiřího Wolkera, cena nakl. Práce), ***Český den, Snídaně v automatu, Bít poezií*****, výbor z milostné poezie ...** ***a já tě miluji.***

Patřil ke generační básnické skupině ***Pětatřicátníci***, byl spoluautorem jejích sborníků ***Slovník lásky*** a ***Město*** (uspořádal spolu s **Jaromírem Pelcem**).

Jeho poezie se formálně i obsahově bouřila proti křivdám a bezpráví (viz básně „krásné je to, čemu se křivdí“, Pouštní pták, Vzpurné děti, Asfaltoví holubi, Pláč Prométheův a další).

MICHAL ČERNÍK (*1943)

Poslední písnička

Životе ke mně si těsně lehni
budeš mne celou noc zahřívat

i když se po ránu nerozední
i když tě smrtelně uštkne had

Marně chceš svoji smrt odložit
a potom ještě a ještě ve mně žít

Kmotřička brnká ti celé dni
na struny ze žil a tepen a šlach

brnká ti písničku poslední
až ti už nezbyde ani ten strach

MICHAL ČERNÍK je český spisovatel a básník.

Vystudoval **pedagogickou fakultu** v Brandýse nad Labem, **obor čeština-historie**, čtyři roky učil, poté působil v Praze jako nakladatelský a časopisecký redaktor v různých funkcích s výjimkou let 1988-1989, kdy **byl předsedou Svazu českých spisovatelů**. ***V září r. 1988 po svém zvolení předsedou na výboru SČS předložil návrat zakázaných spisovatelů zpátky do literatury a návrat vyřazených knih zpátky do knihoven. Vytyčil tak program jediné nedělitelné české literatury, který se také v ostrém střetu s politickými a spisovatelskými dogmatiky začal realizovat.***

Vydal přes dvě desítky knih pro děti (říkadla, verše, pohádky, veršované pohádky, naučné knížky pro děti), dále vydal deset knih veršů pro dospělé, šest knih literární publicistiky, editorsky připravil řadu výtvarných publikací pro děti a několik knižních a zvukových výborů z české a světové poezie. Jeho verše a knížky pro děti byly přeloženy do slovenštiny, polštiny, němčiny, angličtiny, francouzštiny, ruštiny, arménštiny, estonštiny, ukrajinštiny, bulharštiny, vietnamštiny, italštiny, slovinštiny, lotyštiny. Od roku 1987 žije v Praze, od léta roku 2005 je v důchodu a věnuje se literární tvorbě.

Sbírky básní

***Náhradní krajina*, Blok**, 1971
Sklizeň srdce, 1974
Kdybychom nechodili po cestách, 1976
***Milostná listování*, Melantrich**, 1977
Daleko stín, daleko sad, 1977
***Mezivěk*,** 1981
P.F., 1984, 1990
Rozečtený život, 1987
Nebuďte smutní, 1989
Ke mně se přitiskni, 1999, rozšířeno 2003
Cena dětství, 2008
Nechtěj obývat vichry, 2009

Ke mně se přitiskni, 2010, 3. rozšířené vydání
Spalte mé listí, 2011
Vánoční dárky, 2012,
Placké radosti, 2015, vlastním nákladem
Stébla, 2017
Budiž!, 2020

Výbor z poezie

- ***Dluhy lásky***, 1984
- ***Řekni dům a otevři***, 1987

Knížky pro děti

Kdy má pampeliška svátek, 1978, 1980
Malé a velké nebe, 1981
Kocouří knížka, 1982
Neplašte nám švestky, 1984
Milé rozednění, 1985
Knížka malých pohádek, 1986
Léto, nespěchej, 1987
První říkadla, 1987
Kašpárek, 1987
Každý dům má doma, 1988, 2020
První pohádky, 1995, 1996
Pohádky o kohoutkovi a slepičce, 1996
Pohádková knížka od Lady a od Ježíška, 2001,***Pohádky o kohoutkovi a slepičce***, rozšířené vydání 2002, ***Za pohádkou pohádka pro kluky a děvčátka***, 2002
Knížka pro děti od dvou do pěti, 2003,***Tátové a mámy, radujte se s námi***, 2005
Malovaný svět – a já ho chci uvidět!, 2005m ***Za zvířátky do pohádky***, 2006
Učíme se říkadla, 2006, ***Slovo, slovíčko, otevři se maličko***, 2007, ***Tati, ty snad umíš čarovat***, 2007

JOSEF PETERKA (*1944)

Tajemství velikonoc

Pod odloupanou kůrou dřevo
šťavnaté, prokrvené, tepá.
Ó pouzdra houslí,

to druhé bývá uvnitř,
stvořeno pro koncert.

Hněď hrudek vzkřísíš tím, že zaseješ,
ozve se, zazní, občas praskne struna

a nizoučko létají nad střechou
i netopýr, i čáp.Kříž v křídlech a v zobáku povian.

JOSEF PETERKA je český socialistický básník a literární teoretik.

Josef Peterka odmaturoval v roce 1962, poté vystudoval filosofii a bohemistiku na **Univerzitě Karlově**, kde roku 1968, získal titul PhDr. prací ***Prolegomena k obsahovému rozboru***. V tomtéž roce nastoupil jako učitel na gymnázium, kde vyučoval do roku 1972, kdy nastoupil do ČSAV Ústavu pro českou a světovou literaturu.

Roku 1981 se stal tajemníkem **Svazu českých spisovatelů**. Po rozpadu tohoto svazu (1990) přednáší na Katedře českého jazyka a literatury Pedagogické fakulty UK v Praze.

Poezie

Jeho **básnická tvorba** se nese v **reflexivních duchu**, jenž je spojen s **dialektikou materialismu**. Na autorovu tvorbu měl velký vliv především **V. Holan** a **R.M. Rilke**. Peterka je též ovlivněn ruralismem

V jednotlivých básních se objevuje tematika **milostná**, čistě **reflexivní**, **společenská**. Tvorba je prozatím uzavřena svazkem ekologické poezie Ekologie duše.

Lití olova, 1964
Žalmy, 1965
Krušná, 1970, v této sbírce se vrací do svého dětství, poetika sbírky čerpá z lidových přísloví, ceněna jako nejkvalitnější dílo·
Místo u ohně, 1973, ze sbírky pochází autorova nejcitovanější báseň ***Vroucně***
Obrana příchozích, 1978
Autobiografie vlka, 1980, první část dilogie o rozpolcení současného člověka, který ztratil sounáležitost s přírodou.

Lyrický subjekt (člověk-vlk) se v textu explicitně hlásí mj. ke Stepnímu vlkovi H. Hesseho. Název vyvolal vlnu vášní, působilo to podobně, jako kdyby autor zvolil titul "Autobiografie Hitlera"

Okna do mrazu, 1981, výbor z díla
Autobiografie člověka, 1984, druhý díl dilogie, na rozdíl od Autobiografie vlka konformní apoteóza komunistické společnosti
Autobiografie vlka a člověka, 1986
Stopový prvek Láska, 1986
Bez definitivy, 1988, výbor z díla. Doplněn sentencemi o životě, tvorbě, výuce literatury, poetice titulu apod.
Krásný ortel, 1989, výbor z díla., ***Ekologie duše***, 1990

JAROSLAV ČEJKA (*1943)

Štěstí je být sám sebou
Ale nebýt sám
Štěstí je vstávat v létě ve čtyři hodiny ráno
Popíjet šálek čaje
Dívat se z okna a cítit
Jak se přesýpá čas
Štěstí je probudit se v nemocnici z narkózy
A sledovat jak bolest zvolna ustupuje

Jako Napoleonova vojska od Moskvy
Štěstí je roztrhat dopis na rozloučenou
Vzít si dva prášky pro spaní
Zapít je lahví vína
A potom místo spánku
Vylovit z peřejí noci
Báseň bojovnou

JAROSLAV ČEJKA je český básník, prozaik, dramatik a novinář.

Většinu svého života bydlel v Praze na Letné (nyní na předměstí Prahy v Nupakách), žil a tvořil však také na své bývalé chatě v Posázaví (Poříčko) a současné chatě v Českém Dubu - Kněžičkách na Liberecku. Po maturitě krátce pracoval jako dělník u Vodních staveb, v letech 1961–1967 **vystudoval Stavební fakultu ČVUT**. ***Poté působil jako projektant v pražském Hydroprojektu, kulisák ve Stavovském divadle (tehdy zvaném Tylovo divadlo), od 1971 programový pracovník Parku kultury a oddechu Julia Fučíka, dramaturg Uměleckého studia mladých Rubín, vedoucí programového oddělení i náměstek ředitele Pražského podniku služeb mládeže. Od 1976 se stal funkcionářem nejprve Městského výboru Socialistického svazu mládeže v Praze, pak vedoucím oddělení kultury Českého ÚV SSM. V roce 1982 byl jmenován vedoucím redaktorem literární přílohy týdeníku Tvorba "Kmen" a souběžně zvolen členem předsednictva Svazu českých spisovatelů***. Od roku 1987 byl šéfredaktorem Tvorby. V březnu 1989 byl jmenován vedoucím odboru kultury a zástupcem vedoucího oddělení školství, vědy a kultury ÚV KSČ. ***(V roce 1991 popsal tuto část své kariéry v anonymně vydané publikaci "Aparát". Zde mj. uvádí, že jako vysoce postavený kulturně-politický činitel podporoval polemiku v mezích oficiální ideologie, publikování některých ostrakizovaných autorů, a uvedení do kin filmů, stažených z distribuce počátkem normalizace.)*** Po listopadu 1989 byl dva roky nezaměstnaný, od roku 1992 pracoval jako externí redaktor nakladatelství Fortuna Print a textař reklamní agentury GGK, kde se stal roku 1994 kreativním ředitelem. V letech 1996–1999 byl kreativním ředitelem reklamní agentury A-Z. Později pracoval jako externí jazykový redaktor a editor pro Pražskou vydavatelskou společnost. Od roku 1999 je v invalidním a od roku 2007 ve starobním důchodu. Velkou část svého života věnoval svému hlavnímu koníčku - sportovnímu rybaření. Je podruhé ženat, má 5 dětí a 9 vnoučat. **Poezii začal publikovat časopisecky od roku 1964.** První samostatná sbírka (***Kamenné nebe***) byla připravena k vydání roku 1968, ale stažena z edičního plánu.

Hlavní prozaická díla

Odcizená krajina (2013) je "ságou z novodobé české historie, kterou přibližuje čtenáři prostřednictvím životních osudů několika navzájem spřízněných postav z Neveklovska, za druhé světové války vysídleného Němci a proměněného v dělostřelecké cvičiště SS." "Zahrnuje několik generací lidí nejrůznějšího charakteru. Od poloviční Židovky, která prošla koncentráky a z níž se po válce stala fanatická komunistka, až po surrealistického malíře, jenž za trest musí jít pracovat na stavbu, kde zemře při nehodě. Zažijeme také násilnou kolektivizaci zemědělství. "Velké historické děje líčí autor jako katastrofy dopadající na jedince, který se jim musí přizpůsobit, dokonce do té míry, že je získán estébáky ke spolupráci a udávání. (...) Autor nakonec využil i svých znalostí z prostředí literárních časopisů, kam dosadil lidi známé, jen trochu přejmenované, aby čtenář musel chvíli přemýšlet, než přijde na to, že třeba spisovatel, který si vzal španělskou šlechtičnu a jmenuje se Liška, byl ve skutečnosti Ladislav Fuks. Tento výborný spisovatel byl za minulé politické éry na psaní závislý a tudíž i plný strachu, aby o jediný zdroj obživy nepřišel... Zvlášť si v románu přijde na své ten, kdo znal dobře nakladatelství Československý spisovatel a také Literární měsíčník (...)" "Příběh seznamuje čtenáře velmi podrobně s událostmi druhé poloviny 20. století, které se odehrály v Československu, ale činí tak velmi nenásilnou formou, takže čtenář nemá pocit, že by četl nějakou učebnici dějepisu.

Jak šla desetiletí a společnost se měnila, tak je i v knize velmi věrně vyobrazena nejen každá změna nálady ve společnosti, ale i změna jejích hodnot a chování. Zajímavé je, že se to všechno jakoby promítá i do Rajenova surrealistického obrazu Odcizená krajina, jenž se neustále mění a utváří souběžně s klíčovými historickými událostmi."

V roce vydání románu **Odcizená krajina** (2013) autor obdržel literární cenu Unie českých spisovatelů, nicméně byla formulována nikoli jako cena za tuto knihu, nýbrž "za přínos české literatuře".

Detektivní román **Soukromé bludiště** vydaný pod pseudonymem Michal Fieber byl v roce 2011 oceněn jako nejlepší detektivka roku 2010 hlavní cenou Asociace autorů detektivní literatury (Cena Jiřího Marka).

Poezie

Zpívej mi a vzpomenu si (výbor ze tří autorů: **Luboš Zelený, Jaroslav Čejka, Václav Suchý;** 1976)
Sentimenální lásky (1979)
Veřejné tajemství (1980)
Kniha přání a stížností (1981)
Kapesní sbírka zákonů, vět a definic (1983; 2.vyd. 1987 s doslovem J.Peterky)
Čtení z ruky aneb Chiromantické básně, (1986)
Encyklopedické heslo: láska (1989 - výbor z předchozích sbírek)
Nejlepší léta našeho života, 1999)

Próza

Kulisáci (1985)
Milování se lví ozvěnou (1985); 2.vyd. 2006 zahrnuje navíc i povídky ze sbírky ***Hotelové povídky***)
Hotelové povídky (1989; 2.vyd 2006 - ***pod titulem Milování se lví ozvěnou***)
Aparát aneb Soumrak polobohů (1991; anonymně)
Ryby táhnou proti proudu (1992)
Zázračné těsto a další příběhy o rybách (2001)
Noc s hlavatkou a další příběhy o rybách (2002)
Satan a liška a další příběhy o houbách a o milování (2003)
Lidé, čas a zvířata, (2003)
Lásky z internetu, (2004)
Odcizená krajina, (2013)
Prosranej život, 2015)
Most přes řeku zapomnění, 2015)
Tajná válka Josefa K.
Magická setkání, (2018)

Dále podle Slovníku české literatury je **Čejka** autorem řady prozaických děl vydaných pod pseudonymem, například:

pod pseudonymem Jeroným Dubský

- ***Klub globálních bezdomovců*** (2009)
- **detektivní příběhy pod pseudonymem Michal Fieber**
- ***Smrt na garden párty*** (2002)

- ***12x vražda*** (2005)
- ***Místo činu Písek*** (2009)
- ***Soukromé bludiště*** (2010) - oceněno **Cenou Jiřího Marka** za nejlepší detektivní román
- ***Škola detektivů*** (2012) - oceněno: "zvítězila v 8. ročníku soutěže **nakladatelství MOBA"**
- ***Zvěrolékařka na stopě*** (2015) - ve spoluautorství s veterinářkou **Karolinou Svobodovou**
- ***Slepé okno,*** (2017)

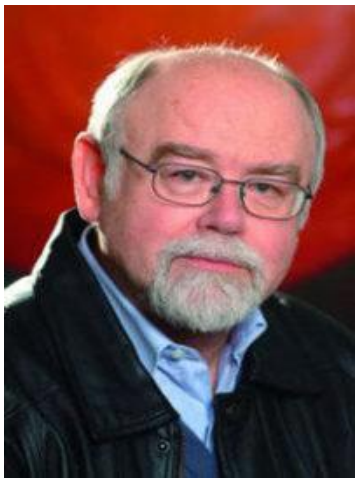

PETR CINCIBUCH (*1943)

Kde budeš, lásko

Mlha se brouzdá trojskou stráni
a chladí tělo plné ran:
z bezmoci našeho milování
a touhy z peří vran.

V půlnebí snů je tisíc kroků
tvých krásných nohou ze všech stran.
Něha zapřená do milostných boků
ztupila ostří denních hran.

Mlha se brouzdá trojskou stráni,
kde budeš lásko dneska spát ?
V bezmoci našeho milování
z tebe si budu bolest brát.

PETR CINCIBUCH je český básník a prozaik.

Petr Cincibuch maturoval roku 1960 na jedenáctileté střední škole v Praze ve Vršovicích a poté absolvoval (1962) dvouleté odborné učiliště spojů. ***Po skončení vojenské služby pracoval od roku 1964 jako spojový technik Městské telekomunikační správy v Praze, zároveň spolupracoval s literárním a uměleckým časopisem Divoké víno a od roku 1969 byl jeho odpovědným redaktorem (časopis nebyl nikdy oficiálně povolen a jeho vydávání ukončil administrativní a policejní zásah počátkem roku 1972).*** Poté Cincibuch prošel celou řadou zaměstnání, byl například řidičem sanitky, topičem nebo kaskadérem Autorodea. Pracoval také jako vedoucí tiskový referent Filmovém studiu Barrandov, dále jako redaktor v nakladatelství Avicenum, v ***Literárním měsíčníku*** **a v** ***Literární revui***. V letech 1991–1992 byl šéfredaktorem časopisu ***A–Almanach autorů***, v letech 1995–1998 časopisu ***Dotyk*** a od roku 2000 je šéfredaktorem časopisu ***Sanquis***. Jeho velkou zálibou je automobilismus a především historické automobily.

Jako básník Cincibuch debutoval v roce 1964 v časopise Divoké víno a publikoval i v dalších časopisech a novinách. ***Svou první básnickou sbírku vydal v roce 1969***. Zpočátku vystupoval jako autor milostné a přírodní lyriky, později se vřadil do proudu civilizační poezie. Je jednak autorem veršů vyjadřujících společenskou odpovědnost, jednak básní okouzlených automobilovým sportem, který zná z vlastní zkušenosti.

Básně

- ***Panenství,*** (1969),
- ***Přísahám,*** (1974),

- ***Veteran rally,*** (1976),
- ***Dlážděná zahrada,*** (1979),
- ***Dům s tvým jménem, lásko,*** (1980),
  Slovo válka (1982), společně s Jaromírem Pelcem
- a Karlem Sýsem.
- ***Nejkrásnější bývá šílená,*** (1983),
- ***Medový kámen,*** (1983), výbor z milostných veršů,
  Město: Fotografie – Poezie, společně s **Jaromírem Pelcem a Josefem Šimonem**, fotografie **Vladimír Birgus**,
- **Miroslav Hucek** a **Pavel Jasanský**.
- ***Znamení vlastního stínu,*** (1987),
- ***Rybí oko*** (1988),
- ***Nerezový výtah,*** (1988),

Žádné smutky,1990), edice ***Poezie mimo domov***, milostné verše z let 1968–1988, kniha obsahuje i doposud nepublikované básně.

PETR SKARLANT (*1939+2019)

„Zkouším to od rána: na tebe nemyslet, kéž bys tak zmizela ze všech mých představ, vždyť jsi jen trápení, sestup, pád, žádný let, výtahem stále níž. Chci vystoupit. Tak zastav!“

PETR SKARLANT byl český básník, spisovatel, dramatik a překladatel

Petr Skarlant se vyučil chemikem (1956). Poté pracoval v několika dělnických profesích. Roku 1959 se přestěhoval do Prahy, kde pracoval jako knihovník a vystudoval knihovnickou školu, poté studoval filosofickou fakultu.

V roce 1968 byl jedním ze zakládající členů KANu (Klub angažovaných nestraníků). Roku 1969 se stal spisovatelem z povolání, roku 1971 nastoupil na místo redaktora poezie, kde pracoval až do r. 1974. Poté byl opět spisovatelem na „volné noze“ a to až do roku 1988, kdy opět pracoval jako redaktor poezie. Od roku 1990 se živil jako spisovatel. Při vzniku ODS se stal jejím členem, ale později vystoupil.
Byl členem PEN klubu a Obce spisovatelů. Roku 2001 obdržel od EU cenu za literaturu.

Básnické sbírky

Vyřezávaný osel – 1969
Hebká kůže – 1972
Paříž! Paříž! – 1973, pětidílná poema
Kdo jde po dně budoucího jezera – 1973
Ústa spojená pro štěstí – 1977
Mimoúrovňové křižovatky – 1980
Průvodkyně cizinců – 1980
Sto a jeden sonet o lásce – 1986, ***Mosty a náměstí*** – 1988

Próza

Cyklus *Věku slasti: **Milostné dějiny české buržoazie***, rodinná sága rodiny Skotáků vyprávějící osudy členů této rodiny od 40. let do konce 20. století.

Věk slasti – 1977
Věk náruživosti – 1985
Věk prodejnosti, 1994, ***Věk nevinnosti***, 1999
Věk rozkoší, 1999,***Věk rozkoší těch druhých***, 2002
Věk nenávisti, 2002m, ***Infarkt mého milence*** – 1982

Post skriptum aneb spisovatelem snadno a rychle – 1988

Humor a satira

Oblast humoru a satiry byla vždy popřední doménou divadla, neboť právě na divadle se snadno prosazuje dvojsmyslnost, improvizace, mnohoznačnost. Řada výrazných osobností se ale profilovala i v literatuře, písňovém textu, filmových scénářích nebo kresleném vtipu.

Satirické a humoristické články se objevovaly zejména v časopisech k tomu určených. Nejznámějším byl ***Dikobraz***, který se stal symbolem normalizačního humoru. ***Tento časopis podporoval socialismus, objevovaly se tu občas i typické karikatury kapitalistů. V pozdější době (perestrojka) se začala vyostřovat i satira a kritika nedostatků socialismu. Nikdy však nedocházelo k napadání systému jako takového, kritizovány byly pouze dílčí nešvary.*** Nejznámějšími autory se v ***Dikobrazu*** stali **Karel Bradáč** a **Václav Lacina**.

Většina literárního humoru ovšem nebyla poplatná době, řada jedinců se opatrným způsobem pokoušela o humor a satiru normálního charakteru - **Jiří Suchý, Miloslav Šimek, Ivan Mládek , Ladislav Smoljak, Zdeněk Svěrák, písničkáři (například Jiří Dědeček)**.

Tolik o oficiální literatuře v letech 1968-1990. Zaměřil jsem se na autory co ve svém díle mají upřednostněnou poezii. Literaturu z téhle doby, která vznikala v exilu, nebo samizdatem čeká místo v dalším našem občastníku. Týkati by se mělo hlavně o autory tyto:

Ludvík Aškenazy, **Jaroslava Blažková**, **Antonín Brousek**, **Josef Jedlička**,**Pavel Kohout**, **Jiří Kolář**, **Jan Křesadlo**, **Milan Kundera**, **Věra Linhartová**, **Arnošt Lustig**, **Ladislav Mňačko**, **Peter Repka**, **Josef Škvorecký**

Současní autoři, píšící rovněž po sametové revoluci 1989, budou doplněni v příštím roce 2022 v prvním čísle ZHOŘ-ART (pokud vyjde) o následující osobnosti ve světě literatury :

BLAHUTOVÁ Ivana, BLAHYNKA Milan, FRANC Václav, HEJÁTKO Pavel, JANÍK Pavel, KLÍMOVÁ-BREJCHOVÁ Alena, KLONTZA-JAKLOVÁ Věra, KRÁLOVÁ Taťána, ORAVA Miroslav, PÁLENÍČKOVÁ Božena, TUŽINSKÝ Jan, VESELÁ Marie….

Poznámka :
Současná redakce časopisu ZHOŘ-ART svou činnost z technických důvodů končí. Není však vyloučeno, že za příznivých personálních okolností bude ve své náplni pokračovat, patrně ale v pozměněném složení a v omezeném obsahu.Těšíme se na spolupráci.

Do nového roku 2022 přeji všem čtenářům jménem svým a samozřejmě i jménem redakce, pevné zdraví, pracovní úspěchy a vlastně vše nejlepší.

Lumír Stehlík

ZDROJ: čerpáno z e-encyklopedií, vlastních úvah, domácí i veřejné knihovny v Karviné.

OSOBNOSTI

Zemřel MIROSLAV ZIKMUND
Slavnému cestovateli bylo 102 let

Miroslav Zikmund se narodil 14. února 1919 v Plzni,kde jeho otec pracoval jako mašinfíra (tedy strojvůdce) ČSD. Maminka, která se původně toužila stát učitelkou, zůstala nakonec v domácnosti a své kantorské vlohy uplatňovala na synech Mirkovi a Pepíkovi. Právě od ní se Miroslav naučil trpělivosti a systematičnosti, což později plně ocenil při zpracovávání cestovatelských zážitků. "Boty z toulavého telete" si mladý Mirek poprvé obul sedmnácti letech, když s bratrem vyrazili vlakem na Podkarpatskou Rus

Od té doby propadl volání dálek a začal snít o jejich poznávání. Do primy reálného gymnázia v Plzni začal chodit roku 1931, maturoval roku 1938. Na schodech Vysoké školy obchodní v Praze se seznámil s **Jiřím Hanzelkou**. Dali se spolu do řeči a už tehdy tušili, že mají stejné sny a plány. Ty jim ovšem přervala válka, kdy byly české vysoké školy uzavřeny a Miroslav Zikmund nasazen na práci do jatek. Prostředí plné krve a bolesti zvířat těžce snášel a tak pro něj bylo pozdější úřednické místo v Mlékosvazu (4. odbor Sádlo - lůj) hotovým vysvobozením. Roku 1946 ukončil studia a spolu s J. Hanzelkou nastoupil na praxi v kopřivnické TATŘE. V té době už měli rozvržený plán své budoucí cesty "okolo světa" a byli na něj skvěle připraveni - M. Zikmund např. ovládal němčinu, angličtinu, francouzštinu a ruštinu, měl za sbou šest roků povinné gymnaziální latiny a soukromně se učil klasickou arabštinu a syrský dialekt, navíc si ještě zapsal italštinu a španělštinu, později pak i holandštinu. Miroslav Zikmund ke všemu znal mezinárodní desetinné třídění knihoven, a tak ve všech světových knihovnách snadno našel to, co potřeboval

Potíže se ukázaly se získáváním dopravního prostředku: Tatry 87. Vedení tatrovky se na mladé, ctižádostivé, čerstvě diplomované komerční inženýry dívalo skrz prsty. Sympatie generálního ředitele Tatry, ing. Růžičky, a jeho náměstka Svobody si nakonec získali až svými precizně vypracovanými plány a také slibem, že v cizině budou propagovat české automobily a navazovat kontakty přetrhané válkou,což tatrovkám zajistí odbyt. K dobré reklamě a propagaci přirozeně potřebovali ten nejmodernější vůz, T 87, se kterým tehdy jezdily jen politické špičky. Povedlo se a 22. 4. 1947 inženýři, sedmadvacetiletý Miroslav Zikmund a o rok mladší Jiří Hanzelka, nastartovali před budovou Autoklubu Republiky československé v Opletalově ulici v Praze svoji "Té osmdesát sedmičku". Tehdy ještě netušili, že se z plánované cesty kolem světa za tři a půl roku vyklube "jen" tříletá cesta po Africe a Latinské Americe. Byli první, kteří projeli napříč Afrikou - zemí idylických přírodních krás i drastických sociálních

rozdílů. Na Kilimandžáro, nejvyšší horu Afriky, vynesli československou vlajku. Události únoru 1948 Hanzelku a Zikmunda zastihly v Ugandě při natáčení Pygmejů. V Kapském Městě obdrželi telegram z Prahy, aby se vrátili domů a obeznámili se s novou situací. Potom by mohli pokračovat. Toto však zamítli; argumentovali tím, že jedou podle schváleného plánu a nakonec dostali další peníze na cestu. Pochopitelně je tenkrát napadla i emigrace. Oproti jiným měli tu výhodu, že "venku" již byli. Rozhodli se však, že se domů vrátí. Byli to vlastenci a svou lásku k domovu si v cizích krajích uvědomovali více než lidé, kteří "nevystrčili paty z domu". V Československu měli také závazky především vůči lidem z Tatry.

A později také zjistili, jaké mají doma obrovské zázemí v milionech čtenářů, posluchačů, příznivců.
Ty přece nemohli zklamat.

Už tehdy pro ně byli jakýmsi okénkem do světa, jediným nezaujatým pramenem informací. Rozhodnutí bylo konečné. A tak cesta po trase: Atlantik - Argentina - Paraguay – Brazílie - Uruguay - Argentina - Bolivie - Ekvádor Kolumbie - Panama - Kostarika - Nikaragua - Salvador - Guatemala - Mexiko - USA - Praha pokračovala a 1.11. 1950 je doma vítaly nadšené davy příznivců a obdivovatelů. Další cesta pak oba dobrodruhy zavedla v letech 1959 - 1964 přes Asii až do exotické Oceánie. To už měli dva parťáky a také jiná auta - červenou a modrou Tatra 805. Z obou cest se jim podařilo nashromáždit obrovské množství písemného, fotografického i filmařského materiálu, který dal vzniknout mnoha knihám, novinovým, rozhlasovým i filmovým reportážím a mimo jiné i čtyřem celovečerním filmům

Jenže roku 1968 spadla klec - po Zikmundově podpisu manifestu Dva tisíce slov se posledním hřebem do jeho politické rakve stal projev z roku '68 v ruštině čtvrtý den po okupaci, v němž se obrátil na sovětské mocnáře a akademiky s žádostí - pochopitelně naivní -, aby zastavili akci, která znamenala naše i jejich ponížení. Roku 1970 byl po pokořujícím výslechu vyloučen ze Svazu spisovatelů.

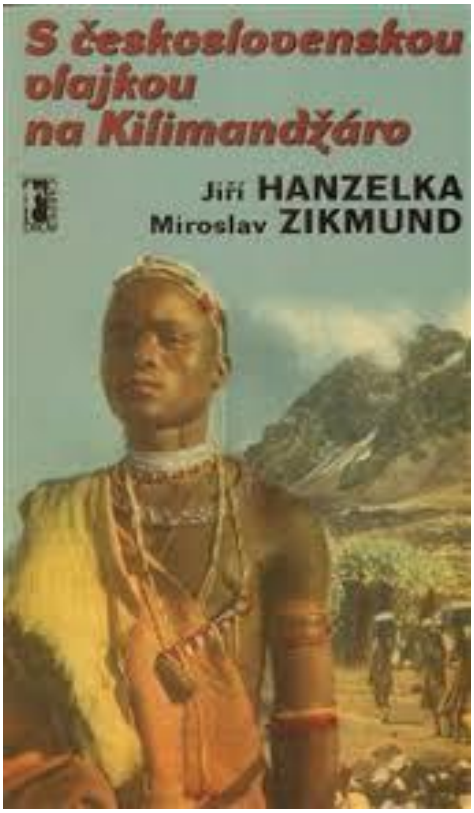

S cestováním byl také konec, proto se ing. Zikmund vydal na pouť do minulosti. Sestavování vlastního rodokmenu jej uvolňovalo a osvobozovalo.

Osudy předků vysledoval až do roku 1629 a rodokmenem zaplnil 18 000 listů. Jeho systém zápisu byl použitelný i v počítačových programech

Druhou polovinu okupace strávil evidováním svého i společného archivu H + Z. Uvolnění přinesla až sametová revoluce 1989, po níž se oba cestovatelé mohli opět objevit na veřejnosti. Na rozdíl od svého kolegy a kamaráda J. Hanzelky se M. Zikmund dočkal té doby v obdivuhodné tělesné i duševní formě a mohl se tedy vydat na další cesty.Ačkoliv roku 1968 prohlásil, že do Ruska už nevkročí, přece jen rozhodnutí porušil a 13. července 1996 vyrazil na pozvání režiséra Milana Maryšky s expedicí do oněch končin. Výsledkem byl osmidílný televizní seriál.V letech 1992 a 1994 navíc podnikl i dvě cesty do Austrálie a na Nový Zéland, čímž si konečně splnil svůj velký klukovský sen. I z této cesty byl natočen poutavý desetidílný seriál reportáží a rozhovorů.V roce 1993 byla Zikmundovi a Hanzelkovi udělena za celoživotní dílo **Cena E. E. Kische**, v roce 1999 převzali z rukou českého prezidenta Václava Havla **Medaili Za zásluhy II. stupně.**

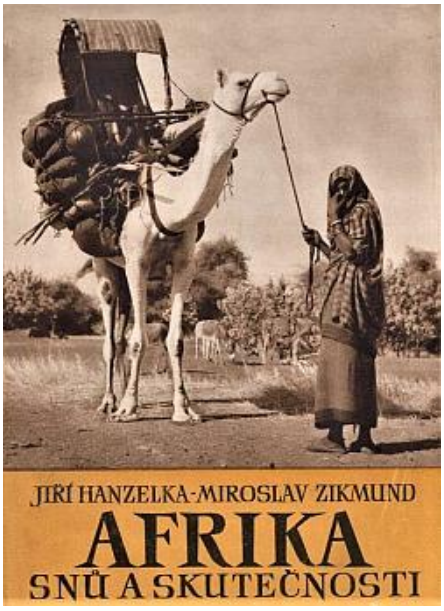

Dlouhou dobu žil ve Zlíně a v roce 2014 mu byl udělen čestný doktorát Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. V témže roce dne 28. října mu český prezident Miloš Zeman udělil Řád Tomáše Garrigua Masaryka I. třídy. Na konci června 2021 patřil mezi 13 nejstarších mužů České republiky. Zemřel v Praze dne 1. prosince 2021.

Pro čtenáře vybral z i-stránek *Oldřich Páleníček*

VÁCLAV FIKRLE, VELKÁ UMĚLECKÁ OSOBNOST- in memoriam

Vážení zastupitelé města Kladna
a na vědomí všem milovníkům poezie

v září minulého roku zemřel pan Václav Fikrle, velká umělecká osobnost. Václav Fikrle celý svůj život -intenzivně umělecky působil v městě Kladně a kulturně přispíval pro své město. Zvěst o jeho umění se brzy rozšířila, a tak přicházela vzácná pozvání, např. hrad Křivoklát, Zámek Třeboň, Slavonice, Praha-Chodovská tvrz, Václavské náměstí –Luxor a další. Bohužel pozvání do Kongresového centra, na Zámek v Jindřichově Hradci, do galerie Alternativa a Uni Tomáše Bati do Zlína, už kvůli zákeřné nemoci nemohl přijmout a tím i reprezentovat své milované Kladno.
Rádi bychom navrhli pro Václava ocenění, které město Kladno takovým osobnostem předává.
Dovolíme si uvést několik slov o životě a díle Václava Fikrleho.

Václav Fikrle (22.3.1944) po absolvování základní školy studoval Strojní průmyslovou školu v Kladně. Již ve studentských letech našel oblibu ve čtení poezie a brzy se naučil mnoho básní zpaměti. Následně se účastnil několikrát soutěže Wolkerův Prostějov. Brzy si vypracoval svůj ojedinělý styl přednesu básní. Václav Fikrle odmítal termín „recitace“. Vždy říkal, že básně vypráví. A tak jeho přednes doopravdy zněl. Každý verš, který Václav říkal byl jím prožitý, opravdový. Nemusel hledat výraz, nemusel přemýšlet, jak báseň publiku podá. Vyprávěl ji, s celou opravdovostí, kterou mu vykreslil sám život. A právě z toho důvodu byl u svého publika tak oblíbený. Byl jedním z nich. Každé jeho slovo tak prožil interpret, ale i jeho posluchači. Poutavost Václavovy performance dokresloval jeho hezký a jistě „chlapsky“ znějící hlas a jeho podoba s hercem S. Connerym, tak často zmiňovaná během veřejných vystoupení, ještě přidávala přednášejícímu charisma, kterého sám měl na rozdávání.

Po revoluci se stala hlavním Václavovým stánkem kladenská kavárna Ateliér. Zde začal pořádat své večery. Ačkoliv byl zaměstnán (manuálně pracoval, věnoval se kovoobráběcí činnosti) - pracoval ve výzkumném ústavu. Dokázal i tak za velmi krátkou dobu připravit celovečerní program, v němž uváděl vždy básně jednoho autora. Všechny básně prezentoval zásadně zpaměti, opovrhoval možností básně číst. Jak sám říkal, ráno v práci si hodil báseň k ponku a při odchodu domů ji uměl. Jeho dar si zapamatovat verše byl nedozírný. Roku 2006 se V. Fikrle se na jedné vernisáži obrazů v kladenském zámku setkal s kytaristou Janem Paulíkem, který zde účinkoval. Jeho věta „uměl bych si představit, že bych do vašeho hraní něco říkal“ se stala legendární a odstartovala překrásnou, jedinečnou a velkou spolupráci.

Dovolte mi od této chvíle psát v první osobě: Umělecká spolupráce s Václavem Fikrlem je dosud pro mě tím nejvyšším, co jsem na poli umění v souhře dvou nebo více umělců prožil. Od první chvíle jsme objevili vzájemné umělecké souznění. Během krátké doby jsme nastudovali mnoho básní. Kytara mávnutím kouzelného proutku zapadla do poezie. Šlo to samo.

ATELIÉR: Kavárna Ateliér se stala naší domovskou scénou a večery začaly intenzivně přibývat.

VÁCLAV FIKRLE – recitace ve Sschwarzenberském sále zámku v Třeboni.
Na vernisáži výstavy plastik sochaře KARLA HUŇKA z Kladna – LÉTO 2019

Magistrát města Kladna (Fond primátora) nám dal svou důvěru a my tak mohli si do svých pořadů zvát známé osobnosti. Vyjmenuji například Jitku Vrbovou, Alfréda Strejčka, Mirka Kováříka, Petra Vondráčka, Mirka Palečka, Mahulenu Bočanovou, Gabrielu Vránovou, Lídu Nopovou, Vladimíra Mertu, Norbiho Kovácse, skupinu Devítka, Pavlínu Jíšovou a další.

VZDĚLÁVACÍ ČINNOST: Roku 2010 jsme byli osloveni kladenskou střední školou, zda bychom pro studenty uskutečnili výchovně vzdělávací pořad na téma poezie. Zprvu jsme se obávali přístupu studentů, ale náš pořad byl k našemu potěšení úspěšný a studenti si s námi ještě sami o poezii povídali. To nám dodalo sebevědomí a hlavně chuť, a od té doby jsme navštěvovali gymnázia a pravidelně jsme se věnovali vzdělávací činnosti. Václav měl tuto činnost moc rád a navštěvoval gymnázia s velkou oblibou. Nestalo se nám, aby studenti rušili, naopak velmi často jsme se setkávali se zpětnou vazbou a Václav musel studentům na jejich dotazy odpovídat.

CD, NAHRÁVACÍ ČINNOST: Po určité době naší spolupráce jsme se rozhodli, že naše básně nahrajeme. Tak jsme ve studiu M. Knora v Buštěhradě nahráli první CD s názvem „Jak rozezpívat podobiznu ptáka“ (2011) a následně CD „Dva kumpáni“ (2017). Nosiče byly širokou veřejností velmi kladně hodnoceny, kritiku k němu uvedly i takové osobnosti jako A. Strejček, M. Kovářík, J. Vrbová nebo M. Paleček.

Nejvíce si však považujeme slov našeho současného největšího básníka Karla Šiktance, který se stal naším přítelem.

KONCERTNÍ ČINNOST, SPOLUPRÁCE S PROF. JAROSLAVEM ŠAROUNEM: Ve chvíli, kdy jsme s Václavem nastudovali dostatečně repertoiru, jsme začali s naším pořadem po celé ČR uskutečňovat samostatné koncerty. Nejčastěji jsme navštěvovali literární kavárny, kulturní místa, kde byla poezie oblíbená. Naším milým místem byl kulturní dům Slatiňany, kde jsme opakovaně koncertovali pro četné a doslova nedočkavé publikum, těšící se na poezii. Též jsme vícekrát účinkovali v rámci Dnů poezie v Praze (v literárních kavárnách nebo na lodi Avoid).

Obrovská a skvělá spolupráce však nastala s panem profesorem Jaroslavem Šarounem, který byl skvělým klavíristou, profesorem pražské HAMU, brilantním sólistou i korepetitorem a hlavním klavíristou České filharmonie. Tak jsme začali navštěvoval velké kulturní scény, kluby přátel hudby, scény klasické hudby. Náš pořad byl založen na prolnutí poezie s kytarou a recitálu operní pěvkyně, pod vedením prof. Šarouna.

HUDEBNĚ POETICKÉ DUO: Pod tímto názvem jsme účinkovali, nejraději jsme však našemu pořadu říkali „poezie s kytarou“.

FESTIVAL VÁCLAVA FIKRLEHO V SRBECH, FIKIFEST: Společně s vokálním sdružením Song Ladies začal Václav Fikrle pořádat na své zahradě v Srbech festival. Tento festival obdržel název Fikifest a měl velký úspěch. Bylo uskutečněno několik ročníků. Festival probíhal v uvolněné atmosféře, při níž vystoupilo mnoho umělců z řad hudební, literární nebo výtvarné sféry. Festival by měl mít ambice pokračovat.

SPOLUPRÁCE SE SPOLEČNOSTÍ KARLA HUŇKA: Naším souputníkem, pořadatelem mnoha akcí a zejména osobností je sochař Karel Huněk (https://cs.wikipedia.org/wiki/Karel_Huněk nebo https://cs.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Čeští_sochaři), držitel českého rekordu (Kniha rekordů a kladenského rek.) , majitel muzea heraldiky v České Kanadě, zakladatel Společnosti za pozitivní přístup.

Odkaz na činnost: Muzeum České Kanady a Galerie osobností - Aktuálně (os-vlcickydvorec.net). S Karlem Huňkem jsme uskutečnili mnoho kulturních akcí. Společnost p. Huňka předává rytířské řády osobnostem za přínos společnosti. Mezi oceněné patří například cestovatel p. Zikmund, cemballistka prof. Zuzana Růžičková, prof. Větvička. MUDr. Pirk. Tato čest byla prokázána i Václavovi a mně. Nespočet slavnostních koncertů Společnosti takto bylo uskutečněno ke dni 28. října v muzeu v Lánech, kde jsme účinkovali. Mezi jeho pravidelné posluchače a obdivovatele jeho umění patřili např. Prof. Jana Dostálová VŠCHT, ak.arch. Mája Jiřičková, Prof. Pavel Pafko, děkan UTB Zlín Petr Hlaváček, Prof. Václav Liška ČVUT, Doc. Jiří Všetečka ČVUT, ak.malíř Karel Pokorný a další plejáda osobností.

TURNÉ JIŽNÍ ČECHY: Od roku 2007 jsme uskutečňovali tzv. miniturné na Jindřichohradecku. Spolupráci jsme opakovaně navázali s KD Kamenice nad Lipou, hradem Landštejn, KD Jindřichův Hradec nebo městem Slavonice a Dačice. Tato turné byla uskutečňovaná pod záštitou Společnosti Karla Huňka, kdy v rámci slavnostních akcí byly sázeny památné lípy, v upomínku osobností (Památník E. Destinnové a jiné).

PŘÁTELSTVÍ S KRÁLOVOU CEMBALLA, PROF. ZUZANOU RŮŽIČKOVOU: Naší úctyhodnou přítelkyní se stala světoznámá cembalistka, paní profesorka Zuzana Růžičková. Se společností Karla Huňka jsme měli tu možnost účinkovat na mnoha akcích, kterých se účastnila i profesorka Růžičková. Vzniklo tak přátelství, kterého jsme si s Václavem považovali a na každé setkání jsme se velmi těšili.

POSLEDNÍ SBOHEM – ZÁŘÍ 2020

Strukturovaně:

- Soutěže Wolkerův Prostějov
- Pořady v Kavárně Ateliér
- Desítky výchovných pořadů pro gymnázia
- Vystoupení v knihovnách, kavárnách, kulturních domech po celé ČR
- CD Jak rozezpívat podobiznu ptáka, CD Dva kumpáni
- Festival FikiFest
- Spolupráce s profesorem Jaroslavem Šarounem
- Spolupráce se společností Karla Huňka
- Ocenění rytířským řádem uvedené společnosti
- Stovky vystoupení na nejrůznějších scénách Kladna a okolí, např. Kladenské dvorky, Pocta Boru Křížovi
- Celoživotní popularizace poezie u mládeže i dospělých

Pevně věříme, že se nám společnými silami podaří dosáhnout našeho stanoveného cíle, a to, že bude náš kamarád, recitátor a přítel do nepohody oceněn in memoriam.

V Buštěhradě dne 1. srpna 2021 V úctě

Ing. Jan Paulík a Jaroslava Hanáková Holeyšovská

ZEMŘELA HEREČKA A MALÍŘKA BLANKA BOHDANOVÁ. BYLO JÍ 91 LET

V jedné z pražských nemocnic v neděli dopoledne ve věku 91 let zemřela emeritní členka Národního divadla (ND) v Praze Blanka Bohdanová. Agenturu ČTK o tom informoval mluvčí ND Tomáš Staněk. V ND si nositelka dvou Cen Thálie a držitelka dvou cen Františka Filipovského za dabing v průběhu padesáti let zahrála přes osmdesát rolí.

„Poslední rozloučení se na přání zesnulé uskuteční v kruhu rodinném," sdělil Staněk.

Herečka, malířka a výtvarnice a divadelní pedagožka Bohdanová se narodila 4. března v Plzni. Od dětství ji matka vedla k divadlu. Na jevišti se objevila již v pěti letech, prošla baletní průpravou a v Brně vystudovala JAMU.

Její první štací bylo Východočeské divadlo v Pardubicích, poté byla členkou Městských divadel pražských a Divadla E. F. Buriana. V roce 1966 pak nastoupila do stálého angažmá v Národním divadle. Hostovala také ve Viole.

První příležitosti před filmovou kamerou dostala Bohdanová koncem 50. let. Jejím prvním filmem byl v roce 1958 Občan Brych, poté hrála například v dramatech Romeo, Julie a tma, Obžalovaný nebo Dita Saxová.

Loni 4. března oslavila Bohdanová 90. narozeniny vernisáží svých obrazů. Malováním, kterému se věnuje od poloviny 70. let, kdy měla z politických důvodů hereckou práci omezenou, řešila podle svých slov tehdejší problémy:

„Malování mě zachránilo, když mě odřízli od divadelní činnosti, a už jsem si ho nechala. Malování je něco úžasného a svobodného, i teď mě ochraňuje ve stáří."

Obrazy jako deníček o stavu duše

O svých obrazech plných fantazie a barev říkala, že jsou deníčkem o stavu její duše. Zachycovala v nich nejskrytější pocity, nálady, touhy a sny.

Vystavovala je doma, ale i v zahraničí, malování bylo její druhou profesí.Vernisáž v žižkovské galerii Azeret považovala Bohdanová za oslavu svých devadesátin. „Já nerada slavím sebe, moje oslava bude na té vernisáži. A její součástí je pro mě i pomoc mé rodiny," řekla matka známého fotografa Vlada Bohdana. Její snachou je publicistka Zuzana Maléřová.

Bohdanová se v roce 2010 rozloučila s Národním divadlem, jehož členkou byla od roku 1966. V témže roce uspořádala obsáhlou výstavu ke svým osmdesátinám na Novoměstské radnici v Praze. Později jako herečka působila v Činoherním klubu v Praze. „Člověk má odejít, když o něho ještě někdo stojí, a ne když někde překáží," uvedla později ke svému odchodu z Národního divadla. Byla držitelkou dvou Cen Thálie. První získala v kategorii činohra v roce 2001, v roce 2014 pak byla oceněna Cenou Thálie za celoživotní mistrovství.

Temperamentní role na divadle

Bohdanové podmanivý hlas, věcný, civilní projev, ale i smysl pro tragický patos a také komediálnost znali diváci z jeviště i z mnoha filmů, televizních inscenací a seriálů. Svůj temperament vtiskla památným jevištním rolím – Manon Lescaut, Desdemoně v Othellovi, Leonoře v Torquatu Tassovi, vášnivé Kleopatře, panovačné Lady Macbeth či Celestině.

„Herečky z milovnic rázem procitnou do matek a babiček," komentovala později svůj věkový herecký přerod. Dabovala i Marilyn Monroe v Někdo to rád horké.

Film a televize ji začaly zásobovat postavami rozličných měšťáckých paniček, neurotických či snobských matek. Výjimkou mezi nimi byla role rehabilitační sestry ve filmu Neúplné zatmění či zahořklá hraběnka v historickém Pokladu hraběte Chamaré. Sama herečka, známá svým šarmem, elegancí a smyslem pro humor, ráda vzpomínala na Krškovu inscenaci Odcházeti s podzimem podle Fráni Šrámka a také na Adu Herbichovou v seriálu Hotel Herbich.

Jejím posledním filmem, kde se objevila, jsou Bastardi z roku 2010.Cit pro slovo a podmanivý hlas přivedly Bohdanovou také do rozhlasu. Za celoživotní mistrovství v dabingu (svůj hlas propůjčila mimo jiné Marilyn Monroe coby Sugar ve filmové klasice Někdo to rád horké) získala prestižní cenu Františka Filipovského v roce 1997.

Kolegové na ni vzpomínají jako na velkou dámu a nadanou malířku

„***Vzpomínám si na českou premiéru hry Gin Game, která se hraje v Divadle Na Jezerce a v Divadle Mana. Ve Viole se hrála poprvé a Josef Somr i Blanka Bohdanová se do svých rolí zamilovali a právem za ně byli oceněni cenou Thálie. Do Violy se paní Bohdanová později vrátila jako malířka výstavou a jak připomněla, malířství pro ni bylo svobodnější než herectví a ráda k němu utíkala. Bohužel se nedočkala pražské premiéry básnické povídky Robinsoba Jefferse Hřebec grošák, v níž ve Viole vystoupí její vnučka Alžběta Bohdanová***," řekl ČTK bývalý ředitel Divadla Viola Robert Tamchyna.

Režisérka inscenace Gin Game Lída Engelová na Bohdanovou vzpomíná jako na jednu z posledních velkých dam českého divadla. ***„Byla to nesmírně pracovitá, talentovaná, ale hlavně noblesní dáma, která měla ženský půvab. Na její malířskou část umělecké kariéry jsem se dívala s velmi velkým respektem,“*** prohlásila.

Také herec a ředitel Divadla na Vinohradech Tomáš Töpfer bude na Bohdanou podle svých slov vzpomínat jako na ženu dvou uměleckých životů - hereckého a malířského. ***„Nebyli jsme spolu ve stejném divadle, ale setkali jsme se v seriálu Život na zámku. Je mi to hrozně líto, byla pro mě jednou z mimořádně noblesních dam,“*** sdělil.

Generální ředitel Národního divadla Jan Burian v Bohdanové viděl silnou uměleckou osobnost, která si dokázala najít svou cestu nejen jako osobitá herečka, ale i jako originální výtvarnice a spisovatelka. ***„Vynikala ve ztvárňování rozporuplných postav se smyslem pro humor a nadhled,***“ podotkl.

Zdroj: Čt 24 – 3.0.2021

ZEMŘELA SLOVENSKÁ SOPRANISTKA EDITA GRUBEROVÁ

V CURYCHU ZEMŘELA ZNÁMÁ SLOVENSKÁ SOPRANISTKA EDITA GRUBEROVÁ. BYLO JÍ 74 LET.

O úmrtí informovala její rodina. Gruberová se pohybovala na evropských jevištích přes padesát let, svou kariéru ukončila v roce 2019. Zármutek nad úmrtím Gruberové vyjádřil slovenský ministr zahraničí Ivan Korčok. Edita Gruberová se proslavila v německojazyčných zemích, působila například v Bavorské státní opeře v Mnichově. V roce 2019 dostala německou cenu Oper! Award za celoživotní dílo.Cesta na vrchol nicméně nebyla pro Gruberovou jednoduchá, poznamenala agentura DPA. Narodila se 23. prosince 1946 v Bratislavě v tehdejším Československu otci německé a matce maďarské národnosti. Z tíživé reality nelehkého dětství utíkala ke zpěvu.

Edita Gruberová na snímku z června 2016

„Vždy jsem ve zpěvu hledala útěchu - i moje matka ráda zpívala - po ní jsem zdědila hlas,“ uvedla Gruberová v jednom z mála rozhovorů, které během své kariéry poskytla. „***Byla a navždy zůstane výjimečnou osobností slovenské, evropské a světové kultury***," napsal na sociální síti Korčok, který letos v srpnu udělil Gruberové ocenění vyslanec dobré vůle za její profesionální úspěchy a příspěvek k pozitivní reprezentaci Slovenska v zahraničí.

Gruberová vystudovala v Bratislavě v 60. letech konzervatoř, již v roce 1968 zpívala na jevišti bratislavské opery, kvůli špatnému kádrovému profilu ale poté putovala do Banské Bystrice.V roce 1970 debutovala ve Vídeňské státní opeře v roli Královny noci v Mozartově opeře Kouzelná flétna. Do povědomí mezinárodního operního publika se dostala v roce 1976 rolí Zerbinetty v opeře Richarda Strausse Ariadna na Naxu.

Poté svůj um předváděla na prknech operních domů v Miláně, New Yorku, Madridu či Paříži.

„Královna koloratur“ a „věčná velekněžka belcanta“

Její první vystoupení v Praze se uskutečnilo v roce 1979 na festivalu Pražské jaro. K příjezdu původně nedostala do ČSSR vstupní vízum, ale vídeňský soubor pohrozil zrušením celého vystoupení. Naposledy Gruberová v Česku vystoupila v roce 2018 na prknech Národního divadla v opeře Norma Vincenza Belliniho.
Za více než padesátiletou kariéru se Editě Gruberové dostalo mnoha přezdívek, kromě „královny koloratur“ ji média označila například jako „věčnou velekněžku belcanta“. Její jméno je zmiňováno v jedné řadě s Marií Callasovou či Montserrat Caballé.

Zdroj: ČTK Autor: *Michal Krumphanzl*

19-10.2021

ZEMŘEL ZPĚVÁK MIRO ŽBIRKA

Ve věku 69 let zemřel 10.11.2021 slovenský zpěvák Miro Žbirka. Novinkám to potvrdila zpěvákova manželka Katarína. Žbirka byl legendou slovenské hudební scény, když ve své rodné zemi opakovaně zvítězil v anketách Slávik a Zpěvák roku. Od roku 2006 je členem Síně slávy na Slovensku. V 80. letech se jeho alba prodávala ve statisícových nákladech.

Žbirka se narodil v roce 1952 v Bratislavě, delší dobu však žil v Praze. Jeho matkou byla Angličanka a otcem Slovák. Byl zakládajícím členem skupiny Modus s Jánem Lehotským a Marikou Gombitovou. V roce 1977 získali společně zlatou bratislavskou lyru s písničkou Úsmev. Žbirka pak s multiinstrumentalistou Lacem Lučeničem založil vlastní skupinu Limit.

Mezi jeho nejznámější písničky patří 22 dní, **Balada o poľných vtákoch, Biely kvet a Atlantída.**

Zlatý slavík

O rok později se stal Žbirka jedním z mála zpěváků, kteří dokázali porazit Karla Gotta v anketě Zlatý slavík.

Na počátku devadesátých let moderoval pořad Rhytmick, kde mnozí diváci poprvé v životě zhlédli zahraniční videoklipy.Trailer filmu Meky a video: Bontonfilm

V roce 2001 vydal duet s českou zpěvačkou Marthou s názvem **Co bolí, to přebolí.**

Byl obdivovatelem skupiny The Beatles, osobně se setkal s Paulem McCartneym a v legendárním studiu Abbey Road natočil CD Double Album.

V roce 2017 nadaboval svého kamaráda Paula McCartneyho v českém znění dobrodružného filmu Piráti z Karibiku: Salazarova pomsta.

V roce 2020 pak o Žbirkovi vyšel dokumentární portrét „Meky”, který zpěvákův život představuje otevřeně a upřímně.

Hudebník skončil před měsícem v nemocnici na infuzích. ***„Přátelé, dostihl mě nějaký zákeřný bacil,”*** napsal tehdy na svém Facebooku. ***„Posílejte energii, budu ji potřebovat,”*** poprosil fanoušky.

Se zdravím měl zpěvák naposledy problémy v roce 2017, kdy ho skolil zápal plic v Londýně a bál se o svůj život. Tehdy jej převáželi privátním letadlem, které pro něj poslali přátelé.

Žbirkova manželka Katarína Novinkám potvrdila, že zpěvák ***„zemřel na komplikovaný zápal plic.”***

Žbirkův kolega: „***Pochopil jsem, jak se cítil McCartney, když zemřel LennonKultura“***

Lubomír Holuša, Ivan Vilček, Jaroslav Špulák, - Novinky

VÝSTAVY – KONCERTY

https://www.fotorevue.org

FOTOREVUE 401 – SALON Východočeské fotografie – 2021

Fotorevue 400 – Jiří Chadima „Portréty osobností z vernisáží a hospod“

Fotorevue 399 – „Výtvarné léto“ a „Východočeský výtvarný salon“

Chadimova fotorevue - 401.

Výstava: SALON Východočeské fotografie - 2021
Místo konání: Muzeum východních Čech v Hradci Králové
Vernisáž: 20. listopadu 2021
Vydává : ©Jiří Chadima 27. 11. 21 - e-mail : galeriegz@seznam.cz
Výstava potrvá do: 16. 1. 2022
Otevřeno: Uvedeno níže
- stránky: www.fotorevue.org

Téměř po čtyřech měsících jsem se opět vydal na výstavu do Hradce Králové, kam jsem dorazil vlakem hodinu před zahájením. Vydal jsem se tudíž pěší zónou do muzea přes Masarykovo náměstí, kde mne zaujaly panely s velkoformátovými fotografiemi, propagující Salon, na který jsem právě mířil. Kolem se pohybovalo několik fotografů, kteří se rovněž chystali na výstavu.

V muzeu již bylo několik návštěvníků, kteří v místní kavárně popíjeli kávu, ale já jsem po předložení „Tečky“ zamířil do prvého patra, abych si zdokumentoval výstavu, která byla zatím nepřístupná. Měl jsem štěstí, že tam byla hlavní pořadatelka paní Jana Neugebauerová z Centra podpory uměleckých aktivit, která mi povolila vstup do sálu.

6. ročník
SALON
VÝCHODOČESKÉ FOTOGRAFIE
Muzeum východních Čech v Hradci Králové
20. 11. 2021–16. 1. 2022

VYSTAVUJÍ:
Jindřich Beneš, Svitavy / **Anna Benešová**, Hradec Králové / **Zuzana Capoušková**, Pardubice / **Jiří Cvrkal**, Hradec Králové / **Martin Faltejsek**, Lanškroun / **Miloš Fic**, Pardubice / **Kateřina Göttlichová**, Praha / **Radek Homola**, Vrbová Lhota / **Miroslav Kolátor**, Náchod / **Ctibor Košťál**, Trutnov / **Vítězslav Krejčí**, Hradec Králové / **Jiří Kroul**, Slavětín nad Metují / **Tomáš Lelek**, Výrava / **Vladimír Ludvík**, Hradec Králové / **Jaroslav Mareš**, Polička / **Hana Michaličková**, Hradec Králové / **Ivan Nehera**, Kvasiny / **Rudolf Němeček**, Nové Město nad Metují / **Helena Oščadnická**, Hradec Králové / **Pavel Pešek**, Hradec Králové / **Jitka Prausová**, Hradec Králové / **Vladimír Skalický**, Lanškroun / **Eva Stanovská**, Dlouhá / **Olga Stránková**, Litomyšl / **Jan Šebetka**, Ústí nad Orlicí / **Renata Štěpařová**, Nové Město nad Metují / **Petr Šulc**, Náchod / **Petr Ulrich**, Brandýs nad Labem – Stará Boleslav

HOSTÉ:
Petr Jan Juračka, Pardubice / **Radek Kalhous**, Pardubice / **Luděk Vojtěchovský**, Pardubice

Výstavu zahájila a vernisáži prováděla Jana Neugebauerová, odborně povídali Ctibor Košťál a Vítězslav Krejčí, vše ocenila ředitelka Martina Erbsová a zahrála skupina Jinotaj.

Cílem časopisu není bulvární zpravodajství, ale informování o výtvarnících, ať již známých nebo začínajících. Nazývejme to procházkou uměleckým lesem,...

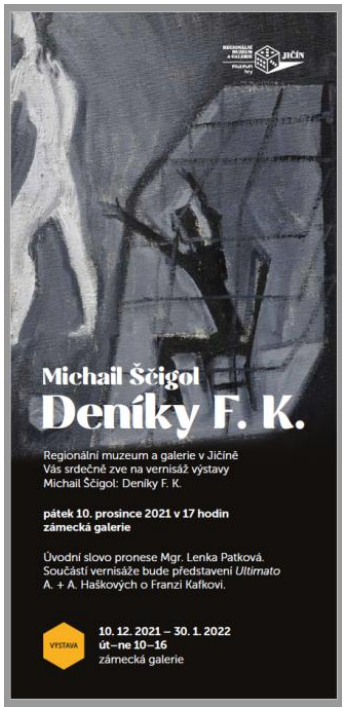

Navštivte výstavu

MICHAL ŠČIGOL - Deníky FANZE KAFKY

Muzeum a galerie v JIČÍN – 10.12.2021-30.1.2022

„…..Nikdy jsem mezi německým národem nežil. Němčina je mi mateřštinou, a proto mě přirozená, ale čeština je blízká mému srdci…“ Napsal roku 1920 Franz Kafka v dopise Mileně Jesenské. Život prožil v Praze, kterou miloval, ale svá díla psal výhradně německy, tím je naznačen jeden z mnoha rozporů, které určují osobnost i tvorbu pražského německého Žida, jednoho z nejvlivnějších spisovatelů 20. století.

Recepce Kafkova života a díla tak má v českém výtvarném prostoru značnou tradici, do vlastního průzkumu tajemství a zákoutí Kafkova života i díla se malíř Michail Ščigol pustil v roce 2013 a vytvořil nejprve komorní cyklus 24 obrazů menšího formátu, v nichž se pokusil o jakousi malířskou definici Kafkova života, tvorby a světa. Prolínají se zde znaky odkazující k biografii spisovatele, jeho dílu, ale zároveň paralelně zaznívá souzvuk s životem a údělem malíře samotného. Soubor tedy není koncipován jako ilustrace konkrétního Kafkova díla, nebo děl, ale snaží se o obecnější definici údělu autora zmítaného pochybnostmi, palčivou touhou po dokonalosti, nespokojeností se sebou samým. Zachycuje nekonečné hledání univerzálního principu i zcela ojedinělé subjektivní tendence determinující podstatu či povahu tvorby jako takové. Vypovídá o každodenním úsilí po dosažení sumární bezchybnosti i postižení jemného, avšak podstatného detailu.

Drobné formáty svědčí zkratce, hutnosti výpovědi, preciznosti myšlenky. Přinášejí celou škálu pocitů, dojmů a postřehů z Kafkova života, ale zároveň výmluvně hovoří o jisté důvěrnosti mezi oběma autory, o symbióze, vzájemné paralelní linii dvou rozdílných a přece v něčem tak shodných životů a světů – toho literárního a výtvarného. V roce 2015 rozvinul Ščigol motivy cyklu Deníky Franze Kafky na velkoformátových plátnech. Kompozice a ústřední téma se většinou nemění, malíř však nechává rozehrát i průvodní a vícevrstevnaté motivy. Dochází k drobnému posunu celkové atmosféry zobrazovaného. Z drobných, intimních, důvěrně privátních scén se stávají velkolepé příběhy odehrávající se přímočaře v bezprostřední blízkosti diváka. Jako by na malé formáty divák nahlížel skrz kukátko do uzavřených privátních prostor, ale velká plátna představují příběh odehrávající se na velké otevřené osvětlené scéně. Provokují k autentickému prožitku, umožňují vstoupit do obrazového prostoru, jsou extrovertní, působí na diváka oboustranným pohybem – vtahují ho dovnitř i vystupují ven a obklopují ho, zatímco drobné formáty jsou introvertní, vyžadují ztišení, ponoření se, introspekci, soustředění, zastavení. U velkých pláten se divák stává součástí příběhu samotného, je konfrontován s latentními, dosud neprojevenými city spisovatele - malíře, křehkého, ale odhaleného, houževnatého a neústupného, i pochybujícího. Tento rozšířený obrazový prostor poskytuje také větší volnost pro malbu jako takovou. Umožňuje formálně rozpracovat složitější linie, využít rozmáchlejší gesta štětce, volnějšího rukopisu, konfrontovat odlišné malířské přístupy a postupy. Ve velkoformátovém souboru se také objevují častější barevné akcenty. K dominující černé a bílé se přidávají tóny hnědé, okrové a modré, spíše výjimečně pak žluté a zelené.Stejně jako u předchozích souborů i zde používá malíř prvky groteskosti, ironii, nadsázku, čímž se otevřeně hlásí k odkazu české grotesky, která má své kořeny v umění 70. let 20. století.

Česká groteska vychází z české povahy a absurdního vidění lidské existence. Groteska je vnitřní rozpor, dvojí vědomí, rub i líc života. Její princip spočívá ve vnitřní polaritě, která deformuje skutečnost a podle založení autora se buď přiklání k osvobodivé nadsázce nebo akcentování drastických stránek. V případě Michaila Ščigola je to právě osvobodivá nadsázka, podpořená expresívní linkou a primitivistickou stylistikou. V této temné groteskosti a ironii se opět oba světy – ten kafkovský i malířský – prolínají.

Kurátorka výstavy

Lenka Patková

FRIDA KAHLO – FOTOGRAFIE

15. 10. 2021 – 16. 1. 2022

Frida Kahlo měla silný vztah k fotografii. Její otec i dědeček byli profesionálními fotografy a ona sama užívala fotografie nejrůznějším způsobem. Sbírala například daguerrotypie a pohlednice z 19. století, snímky, ze kterých vystřihovala detaily, psala do nich různé dedikace a zasahovala do nich, jako by to byly malby. Obdarovávala jimi své přátele, byly to památky na její předky, studovala na nich vlastní podobu a navíc se staly důležitou inspirací pro její malířské dílo.

FRIDA KAHLO V MODRÉM DOMĚ, anonym, 1930. © Muzeum Fridy Kahlo

Na výstavu doporučujeme nákup vstupenek v síti GoOut.

Výstava ***Frida Kahlo – Fotografie*** představuje řadu snímků, které se zachovaly v její pozůstalosti a byly donedávna zcela neznámé. Nyní jsou uspořádány a rozděleny do šesti tematických sekcí. Výstava se nesnaží o chronologický obraz jejího života, spíše se věnuje jejímu uměleckému zázemí, její rodné zemi a charakteristice celé éry, ve které působila. Je to koláž, která odkrývá nové detaily ze života jedné z ikonických postav 20. století. Pro šest kapitol výstavy bylo vybráno 241 fotografií. Věnují se jejímu původu, tzv. Modrému domu – Casa Azul, politice, revoluci a Diegu Riverovi, jejímu rozbitému tělu a Fridiným láskám a přátelstvím. Tyto dnes už historické dokumenty doby jsou však také dokladem umění a specifického pohledu dalších umělců, jejichž fotografie jsou rovněž součástí kolekce, jako např. Man Ray, Martin Munkácsi, Edward Weston, Brassaï, Tina Modotti nebo nedávno u nás vystavená Gisèle Freund. Výstava putovala zejména po obou amerických kontinentech a v Evropě byla představena zatím v Portugalsku, Německu a Polsku. Pořádající agentura Terra Esplêndida oslovila GHMP díky úspěšné výstavě Sama Shawa, která proběhla v Domě fotografie v letech 2016–2017.

FRIDA KAHLO, LOLA ÁLVAREZ BRAVO, kolem roku 1944 © Muzeum Fridy Kahlo

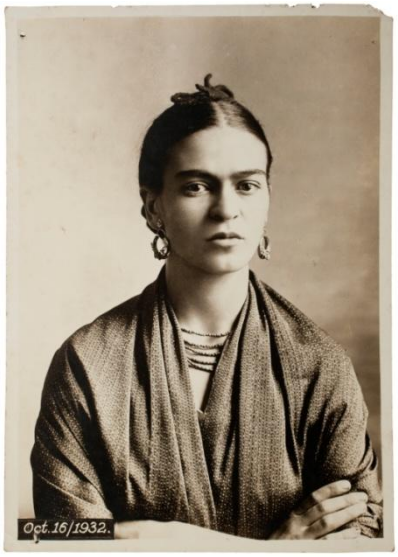

FRIDA *KAHLO, GUILLERMO KAHLO*, 1932. *© Muzeum Fridy Kahlo*

FRIDA KAHLO S LÉKAŘEM JUANEM FARILLEM, Gisèle Freund, © Muzeum Fridy Kahlo 1951

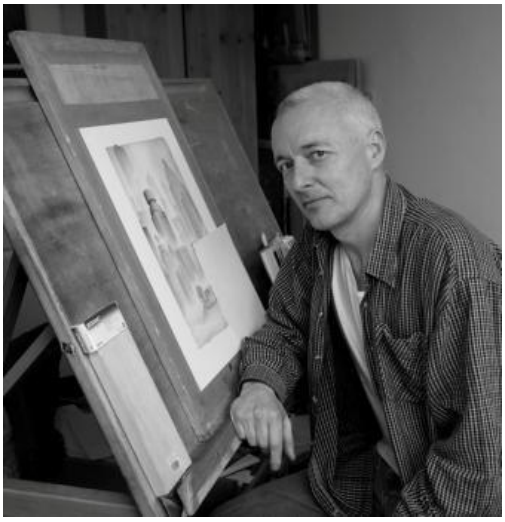

Otevření výstavy PRINCIP LEVITACE výtvarníka Oldřicha Jelena

25. listopad 2021

EAGLE GALLERY – ŠUMPERK

Oldřich Jelen pochází z malebného městečka Bělá pod Bezdězem. Vyučil se knihařem u mistra tohoto řemesla Josefa Josefa. Soukromě studoval kresbu a malbu a u toho pracoval v různých profesích. Na počátku 90 let studoval na Akademii výtvarných umění v Praze, poté se začal úspěšně uplatňovat jako svobodný výtvarník. Již během studií spolupracoval s různými významnými periodiky od Lidových novin přes Mladý svět až po Playboy. V roce 1998 začal pracovat i pro nakladatelství Albatros, kde úspěšně ilustroval mnoho desítek knih. Za některé ilustrace získal ocenění v Čechách i v zahraničí, zvláště v anglicky mluvících zemích. Jeho nadání, píle, cit pro barvu, tisk i kvalitní papír ho posunuli do pozice jednoho z nejvyhledávanějších grafiků v celosvětovém měřítku. Typickou technikou pro jeho umělecké tisky je litografie, kdy se ve spolupráci s tiskařem Petrem Korbelářem dostali na světovou úroveň.

Více zde: https://www.galerie-ubrany.cz/oldrich-jelen/

Poslední letošní výstavu zahajujeme vernisáží ve čtvrtek 25. listopadu v 19 hodin v Eagle Gallery v Šumperku, v Kabinetu grafiky na Nemocniční ulici č. 8a. Výstava z díla Oldřicha Jelena má název PRINCIP LEVITACE.

Významného umělce uvedou pozvaní hosté, které vám představíme v rámci cyklu Osobnosti regionu. Tentokráte to budou majitelé obchodní a strojírenské firmy INTECH z Dolních Libchav na ústeckoorlicku, manželé Zuzana a Pavel Žaloudkovi. Jejich společnost se zabývá dodávkami a servisem strojů renomovaných výrobců, především ohraňovacích lisů, ohýbaček trubek a profilů, strojů na úpravu povrchů a hran, hydraulických stolů a polohovadel. Protože jsou to také milovníci designu, umění a cestovatelé, můžeme se těšit na zajímavý rozhovor.Na vernisáž jsme pozvali větší část šumperské skupiny Hills On Skies (UK/CZ), která ve složení Darren Eve (kytara/zpěv) a Nikos Mistakidis (perkuse) představí něco ze svého hudebního repertoáru na pomezí new wawe a pop rocku.

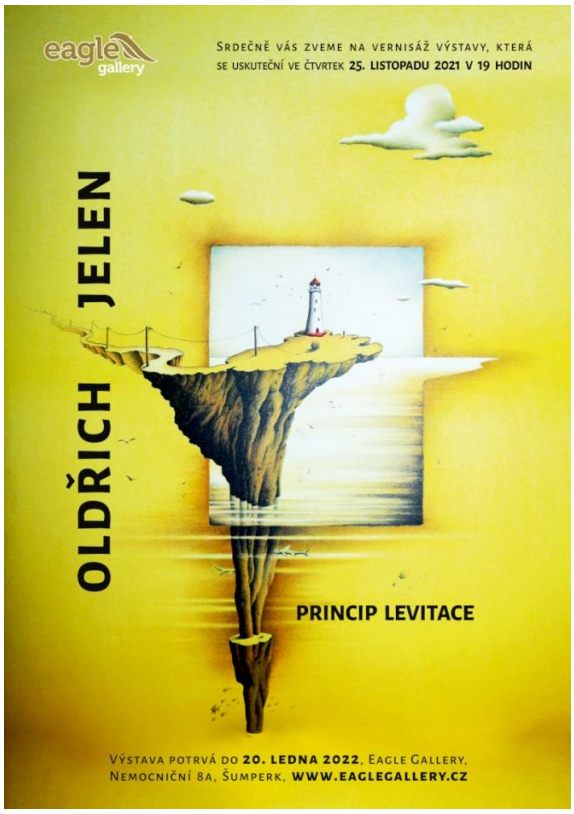

V říjnu letošního roku uplynulo 250 let od narození Aloise Senefeldera, pražského Němce, který je otcem jedné z nejpozoruhodnějších grafických technik – litografie. Jak praví dnes už okřídlená historka, měl být jeho vynález dílem náhody. Prostě si na vápencový blok mastným inkoustem něco zapsal a posléze si všiml, že takto poznamenané plochy odpuzují vodu, zatímco ty čisté ji přijímají. To byl počátek kamenotisku. Za tento a další objevy v oblasti serigrafie pak během života sklidil různá ocenění po celé Evropě.

190 let po Senefederovi se v Bělé pod Bezdězem narodil Oldřich Jelen. Už od dětství se u něj projevoval nepominutelný kreslířský talent, který určil jeho životní směřování. Dostal se do knihtiskařské dílny k Josefu Josefovi, člověku s téměř pábitelským charakterem. Tiskařský mistr ho důkladně obeznámil se základy řemesla a poskytl mu i dostatečný prostor ke zdokonalování v kresbě. Začal navštěvovat večerní kurzy kresby v Praze a vůbec v něm sílila touha se do Prahy přestěhovat. Což se mu nakonec podařilo. Během 80. let pak střídal různá povolání. Byl uklízečem a následně topičem v Klementinu, dva roky dílenským pomocníkem sochaře Jana Fabiána v Bohnicích.

V čerstvém porevolučním klimatu jej dnes uznávaný režisér Tomáš Mašín přivedl ke studiu na AVU, kde setrval tři roky a prošel ateliery třech profesorů – Bedřicha Dlouhého, Jitky Svobodové a Aleše Veselého. Rok 1993 znamenal pro jeho profesní dráhu zásadní mezník. Opustil akademii a začal se plně věnovat vlastní tvorbě. Jako ilustrátor navázal na úspěšnou spolupráci s periodiky, kterou započal už během studijních let. Mnozí si jistě vzpomenou na ilustrace k Dopisům z lásky a nenávisti Michala Horáčka, které vycházely na pokračování v Mladém světě, nebo na práce pro přílohové magazíny Lidových novin Pátek a Středoevropské noviny. Poněkud pikantnější byla spolupráce s magazíny Playboy a Penthouse. Ze zásadních periodik, která se podílela na transformaci společnosti 90. let, nelze opomenout časopis Centra nezávislé žurnalistiky Kmit, mezinárodní magazín o proměnách postkomunistických společností Transitions, popřípadě časopis QUO.

Od roku 1998 se datuje spolupráce Oldřicha Jelena s nakladatelstvím Albatros. Ta mu přinesla dvojici ocenění za ilustrace knih Josteina Gaardera Haló, je tu někdo (1998) a Jako v zrcadle, jen v hádance (1999). Velký úspěch rovněž sklidily ilustrace ke knize Michala Horáčka O české krvi otců vlasti (2004), jimiž pokračoval v dřívější úspěšné spolupráci s tímto autorem. Práce ilustrátora byla krom jiného i dílem určitého vzdoru, vědomé snahy o vymezení se vůči ironizujícím poznámkám přátel – umělců k dané profesi. Jejich postoj dovedl tvůrčím způsobem překonat. Už od Dopisů z lásky a nenávisti přistupoval k ilustraci netradičně. Jeho kresby nebyly pouhým „osvícením“ narativu daného textu. Vždy vystupovaly do jakési metaroviny. Téměř v Bloomovském gestu vědomě chybného čtení („misreading“), se dobíraly své autonomie a vystupovaly nad text. Toto pojetí ilustrace vytvořilo Oldřichu Jelenovi jakýsi transitní prostor od užité k volné tvorbě. S ohledem na subtilní charakter lavírovaných kreseb bylo nasnadě, jaké médium si zvolí. Stala se jím právě litografie. V ní mohl bezezbytku zúročit jak své poznatky tiskařského řemesla, tak i sametové kvality kresby měkkou tužkou. Její oblibu nakonec manifestuje i název jím vydané monografie vlastní tvorby z let 1993 – 2006 „7B“

Jak trefně poznamenal Michal Horáček, stvrdil Oldřich Jelen svůj status „uměleckého tvůrce“ díky „osobitému rukopisu“, který se přechyluje až do formy životního „postoje“ a dodává, že se nám jeho dílo odhaluje „nitro předmětů“, nebo jejich „odvrácenou stranu“.

Budeme-li hledat základy této osobitosti v ikonografické rovině, pak asi jako ústřední princip označíme levitaci. Vědomé popření pout gravitace, která lze vnímat jako pouta všednosti v nazírání světa. Tento princip byl v literatuře zužitkován už v 18. století. Jonathan Swift věnoval 3. část svých Gulliverových cest popisu vznášejícího se ostrova Laputy, kde je vše tak trochu jinak. Při pohledu na většinu Jelenovových děl se toto srovnání přímo nabízí. Je právě tak nutkavé, jako paralela s Exupéryho Malým Princem. V daném případě i jeho ilustracemi. A do třetice zmiňme příklad z díla výše jmenovaného Josteina Gaardera Sofiin svět, který ve snaze vysvětlit princip filosofického vnímání popisuje pohled dítěte na otce, který se vznáší za zády matky. Pro dítě je vše nové, takže se výjevu nepodiví, stereotypním vnímáním světa umořená pozornost matky je však náhle otřesena, jen co se ke svému manželovi otočí. Tak je tomu právě na Jelenových litografiích. Soubor na nich zachycených entit je nám všem dobře známý. Mnohdy působí mile a rozverně. Ovšem kontext, ve kterém se nacházejí, nás vždy v první instanci znejistí. Vše tu má své místo, ale není jaksi na místě. Asi právě proto, že pozbyly stereotypní interpretační vazby. Jsou „zavěšeny“ ve vzduchoprázdnu, v nejlepším plovou. Jedno se přelévá v druhé, co je nahoře, je vlastně dole, kořeny jsou nezakořeněné, exploze se snoubí s implozí. Jelenův výtvarný svět se hrouží sám do sebe. Pro Borise Jirků je proto jak „naivní“ tak i „krutý“. Tato krutost není ovšem fyzická, nýbrž intelektuální. Blíží se ironii. Obojí znejišťuje.

Asi právě tak jako krysa v kápi hrající na flétnu po vzoru pištce z Hameln, či trojice koster prchajících z Egypta. Jediná možnost, jak uniknout je poddat se fantazijní levitaci. Přistoupit na hru a možný úlek směnit za očistnou zábavu.

Výstavu vybral a sestavil, kurátorský text sepsal a osobně dílo odborně zhodnotí a představí návštěvníkům kurátor **Eagle Gallery Mgr. Lukáš Koval, PhD**.

Obchod s grafikou je otevřen a rámařská výroba pracuje až do Vánoc.

A protože již od svatého Martina můžeme otevírat Svatomartinská vína, malou ochutnávku budete mít k dispozici od Znovínu Znojmo společně s občerstvením k prohloubení vašich prožitků i na vernisáži.

Děkujeme za trvalou podporu společnosti PLATIT a.s.. Těšíme se na vaši návštěvu.

Text s využitím zdrojů *Tomáš Aberle*, kurátorský text *Lukáš Koval*

Foto archiv autora, *T. Aberle* a *L. Koval*

Plakát, pozvánka relin.cz; Mediace *M. Koza*

HUDBA…OTÁZKY A ODPOVĚDI

Celé věky zní na Modré planetě tóny – hudba, která více či méně působí na emoce člověka. Starodávný spisovatel Fabre d´Olivet ji zajímavě dělí na hudbu světskou, posvátnou a dokonce nebeskou. Není bez zajímavosti, že hudbě byl odedávna přisuzován božsky vznešený původ. Umění kombinovat zvuky tak, aby harmonický zvukový vjem navodil v nitru člověka kladné a tolik potřebné emoce, prý dokonce přesahuje umění slova – umění poezie. V té prý se básník ***vydává*** čtenáři, kdežto hudbě je posluchač ***vydáván*.** Jisté je, že ne na každého jedince působí stejný druh vyluzovaných tónů a ne každý zažívá stejně silné emoce při poslechu různých druhů nástrojů, presentujících hudební kreace z pera povolaných a mnohdy i nepovolaných tvůrců.

Harfa, trubky buben, činely, nástroje strunné, klávesy a dnes všudypřítomná elektronická hudba. Orfeova lyra – i starodávné barbito, božská želva dávných Řeků, lahodné svatební písně z doby velké básnířky Sapfó jsou… zdá se, dávno zasuty v čase a přehlučeny decibely vzrušujících a extatických módních skladeb! Je to samozřejmý odraz doby. Je však jisté, že hudba odedávna podbarvovala chvíle lidského zrození, svateb, svátků… ale i válečných peripetií a úmrtí. Tvorba zasvěcených mistrů tónů vždy dokázala navodit stav duše, ve kterém jsme naplněni štěstím a hlubokým mírem, stav, kdy se vznášíme v moři božské harmonie a zůstáváme bez touhy a bez přání. Náboženské rituály hovoří o posvátné hudbě. Má moc působit na naše spirituální Já a my s jejími vibracemi rezonujeme. Smíme být prostřednictvím tónů inspirováni kosmickými Silami. Mnozí z nás, již dnes, v naší moderní současnosti, dokáží využívat jejich příslušné vibrace k relaxaci i k navození meditačního stavu, který v nás nastoluje kýžený stav mysli, a takto se tedy stává hudba i muzikoterapií lidské duše. Je známo, že melodie nástroji produkované hudby, působí jak na rostliny, tak i na zvířecí populace.

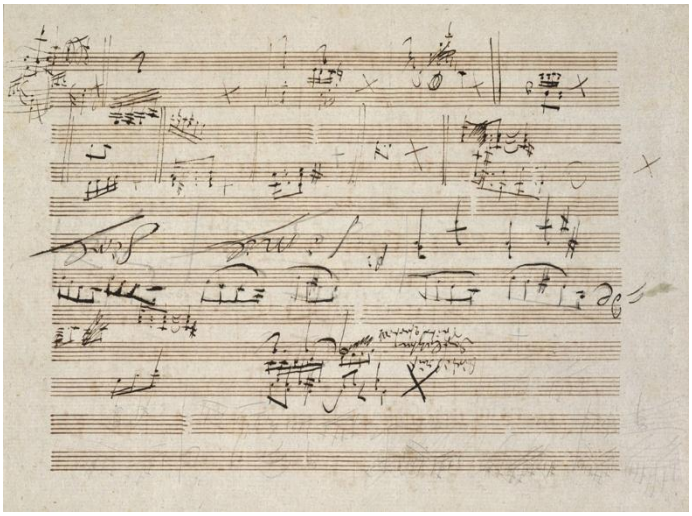

Ludwig van Beethoven (1770 Bonn – 1827 Vídeň)
(**NÁČRT K VARIACÍM F MOLL),** 1818
rukopis, papír, 230×310 mm, získáno v první třetině 19. století,
Arcibiskupství olomoucké – Arcidiecézní muzeum Kroměříž, A 4374

Už dávný Pýthagorás byl přesvědčen o blahodárném účinku hudby na lidské zdraví a psychiku, za předpokladu, že je správně používána. Je nutné zkušeně přihlédnout k duševnímu stavu každého jednotlivce. Učil, že je možno hudbou usměrňovat a odvádět i negativní emoce, jakým jsou smutek, přehnané vzrušení, hněv, strachy i iracionální touhy, přílišná vznětlivost. Pak se ona… hudba, stává lékem.

I daleko mladší filozof… Schopenhauer, napsal, že vliv hudby je pronikavější a silnější, než tomu bývá u jiných druhů umění, a to přímým působením na naše city a tím i na lidskou duši. Má transcendentní dimenzi i metafyzické síly a inspirovaný skladatel ve své tvorbě dosahuje splynutí se spirituální sférou...

Není však možné nezamýšlet se nad stavem některých současných žánrů hudby a nad jejich tvůrci. Nad skladbami plnými disonancí, nabitými extatickými rytmy, které připomínají dobu dávných pohanů či drogami ze známých kaktusů ovlivněné šamanské exhibice a rituály. Pravidelné a sluch ničící bubnování, podia plná svíjejících se a zpocených kytaristů, hudební kreace hardrockových kapel, podbarvené k epilepsii vedoucími světelnými výboji. Ohlušení… sršící efekty… ohně připomínající inferno, temná oblečení živých upocených „ikon“, kovová symbolika Zla. Tohle tedy, z nějakého neuchopitelného důvodu, vyhledávají dnešní mladí lidé, kteří se v těžko definovatelném opojení touto nervy drásající hudbou kymácejí pod pódii svých hudebních božstev a se vztýčenými pažemi připomínají obilné pole, rozvlněné větrem. Decibely – zničující hluk, duše drtící rytmus… výron temných emocí, eskalace hlubinných vášní, extáze v davovém efektu. Ano… dav je vydáván napospas i této „hudbě“! Proč?... Proč je toto evidentně neblahé dění pro člověka. Co skrytého musí vystoupit na povrch, co potlačené je takto odhalováno, odblokováno? Výdej energie statisícových enkláv tanečníků na technopárty a posluchačů těchto megalomanských hardrockových produkcí je nezměřitelný!

Tato „také hudba“ rozhodně není božskou sladkostí a není poslouchána v osamění vlastního Ticha s hlavou v dlaních. A přece existuje a používají ji, tíhnou k ní doslova miliony mladých jedinců. Nic však není na tomto kamenném globu náhoda. Vše má svůj hluboký smysl a lze tedy věřit, že děj je správně konstruován pro naše nutné dozrávání.

Snad tedy v budoucnosti odhalíme pravý účel megakoncertů, technopárty, Loveparrád, které v Německu dokonce zabíjely. Hrůzným dojmem působí technoparty, kde na odpadky pokrytých, zdupaných polích a zablácených loukách, bez hygienického zařízení, se pod zničujícím vlivem té nejhlučnější hudby, hodiny a hodiny kymácejí v žalostném stavu, zdrogovaní teenageři, naše milované děti, naděje národů, budoucnost lidstva. Je dobré se ptát, proč se v době našich předků tohle dění nemohlo odehrávat? Proč nebyl potřebný tento výdej přebytečné a zřejmě nahromaděné energie? Vždyť odpověď je nasnadě. Už není nutné si chléb svůj vezdejší vydobývat v potu tváře. Tělesná aktivita mladých, energií nabitých těl, se přenesla z dříve těžce obdělávaných polí, luk a lesů do potem čpějících fitnes a na megalomanské platformy technokoncertů, přehnaná demokracie podkopala kruché zdivo dnešní morálky a přikazování vhodného a zakazování zavrženíhodného v těchto končinách západních kultur neexistuje.

Má snad tato směsice drsných tónů a disonancí vygenerovat negativitu z vědomí těchto decibely ovlivněných a ohlušených tanečníků, má odbourat, vyplavit temné emoce stresu, nedůvěry v sebe a okolní svět, eliminovat beznaděj? Kam odplují mračna této odloučené energie, nad kterými částmi lidské populace se shluknou – vybijí? Je na místě obava o další vývoj jedinců této planety? Je tento vývoj kýmsi záměrně řízen? Co je očkováno do niter našich dětí…?

Pokud je za tím vším jen obří masový byznys nejen drogových dealerů, hlad po slávě dýdžejských hvězd a neschopnost dnešních politiků, pak je to tragické. Potom však na tom neseme společnou vinu. Snad však vše zlé je dobré k pochopení, že tudy cesta nevede. Snad tedy zbývá společná víra a představa, že pánové Bach, Beethoven, Mozart, Dvořák, Smetana, Janáček, Chopin, Wágner ale i Wangelis, Petr Eben a další a další kosmem inspirovaní tvůrci zasáhnou včas. Že svou hudbou vyléčí znejistělé a podvedené duše našich milovaných dětí, a že na dobré změní neblahé schizma naší doby…

Alena Klímová-Brejchová

DVOŘÁKOVA PRAHA

malá fotokoláž

Hudbou k srdci - srdcem k vlasti

ČESKÁ GRAFIKA

VADEMEKUM ČESKOU GRAFIKOU –

OCELORYT - (Tisk z hloubky)

a grafické techniky dominující na přelomu XX. a XXI.stol.

(mimo počítačovou grafiku, tj. CAD,CRD,CGD)

Nejdříve ale jen trochu slov o těch nejstarších kovových výrobcích, které stály na počátku všech kovových výrobků vůbec. Byli to většinou starověcí kovotepci, kovolijci a kovorytci, kteří vytvářeli krásné ornamenty. Zpočátku ale pouze k dekorativním účelům. Především to jsou šperky - stříbrné prsteny, náušnice, náramky, gombíky (knoflíky), náhrdelníky i náboženské obřadní předměty …, které proměňovali zlatníci ve skvosty, jimiž se zdobily nejen ženy, ale i muži – kněží, vyšší a nižší šlechta ale i zámožné měšťanstvo. V podmínkách na území např. Velké Moravy vznikaly tak nádherné kovové předměty, které jsou a budou historickým dokladem o umělecké zručnosti našich dávných předků, kteří položili základy např. dnešnímu věhlasnému českému šperkařství.
Současně se šperkařskými výrobky se zrodily i první mince. Lité a ražené.

Kromě drahých kovů, zlata a stříbra, byla nejčastěji používána měď a bronz. Samozřejmě i obyčejné železo bylo svého času výrobně daleko náročnější, než například zboží z bronzu (slitek mědi a cínu).

Příkladem je např. Bronzový býček z Býčí skály u Adamova, který má do čela vložený železný tojúhelník. Na tu dobu vzácný a drahý kov, jehož výroba byla daleko náročnější než tavení cínových žil.
Touto cestou se dostáváme postupně až ke mědi, jejíž opracovatelnost byla a dosud je ze všech kovů technicky nejméně obtížná.

O mědirytinách jsme již hovořili v minulém třetím čísle ZHOŘ-ART/2021.
Nejstarší mědiryty pocházejí z poloviny 15. století a jsou většinou dílem umělců vyškolených ve zdobení kovu. Mědirytu zřejmě předcházela zkušenost zlatníků, kteří užívali techniku **niello pro zvýraznění rytých linií ve zlatě, stříbře nebo jiných kovech a postup práce při rytí kontrolovali zkušebními otisky černou barvou. Nu a zde se postupně dostáváme k meritu našeho zájmu – VZNIKU OCELORYTINY** (přes mědiryt.

Jedním z prvních mědirytců byl florentský zlatník Tommaso Finiguerra (r. 1452), ale o zavedení mědirytu v Itálii se zasloužil zejména ANDREA MANTEGNA (*1431 - † 1506) – významný renesanční malíř, mědirytec, iluminátor, sochař, kreslíř a tiskař. Byl to právě Andrea Mantegna, který **POLOŽIL ZÁKLADY NEJSTARŠÍ TECHNIKY TISKU Z HLOUBKY – RYTINY.**

Tato umožňovala vysoce jemné práce. Podstata této techniky spočívá v tom, že grafik vyryje nebo vyleptá výjev do destičky zinkové, ocelové, měděné….. a poté vetře barvu do vyrytých (nebo vyleptaných míst) a tlakem lisu obtiskne výjev na papír. Při této technice dochází k většímu opotřebení destiček. Některé techniky tisku z hloubky tak mají jen velmi omezený náklad.
Do této kategorie patří: rytina, lept, mezzotinta, měkký kryt (vernis mou), akvatinta, oceloryt. suchá jehla…)

Andrea Mantegna - **ŘÍMŠTÍ VOJÁCI NESOU VÁLEČNÉ TROFEJE** (mědiryt podle cyklu caesarův triumf)

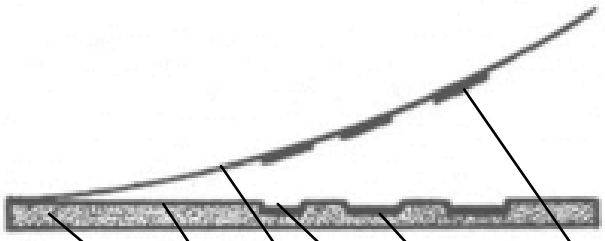

Ocelová deska

Vyryté línie

Vetřená barva

Po vetření a poté vytření barvy z povrchu desky , zůstává na ploše desky již jen čistá zrcadlová plocha, ale barva zůstává v líniích.

Na připravenou desku položíme vlhčený papír , který i s ocelovou deskou (tzv. matricí), projede mezi válci tiskařského lisu.

Po vyjmutí papíru (listu) z lisu uvidíme, že barva vetřená do vyrytých líniích desky, se zrcadově přenesla na papír.

A máme otisk rytiny na listu. Pro pochopení je postup zdánlivě velmi jednoduchý, ale ve skutečnosti se musí tiskař naučit mnoha technologickým procedurám, recepturám, procesům… než se dopracuje k tisku kvalitního grafického listu. To samé platí o ryteckém postupu a o superkvalitě všech materiálů od papírů přes rydla, barvy atd. ani nemluvě.

Než ale zaměříme pozornost na ocelorytinu, tak přece jen se zmíním o jiných ryteckých pracích, které současné moderní ocelorytině předcházely.
Následující předměty (kapesní hodinky – cibule) byly častým zdobným předmětem našich dědů a pradědů. Vážme si jich – přestože v našich rodinách jich nacházíme ještě dostatek. Leč jsou to již muzejní skvosty a jejich cena postupně bude stoupat do nedozírných výšin.

Rytinou rozumíme grafickou techniku tisku z hloubky. S rytinami se samozřejmě setkáváme i v jiných oborech – nejen v umělecké gafice. Na zobrazených snímcích vidíme, že sem patří i další techniky rytí do kovu. V podstatě základy kovorytiny nalézáme již v dávných dobách, např. na zbraních.
Vzhledem k tomu, že vesměs jde o ruční rytecké práce, pak každý z exemplářů je považován za originál.

VRAŤME SE VŠAK K OCELORYTU.

Oceloryt (angl. steel engraving, fr. gravure sur acier, něm. **Stahlstich**) poměrně mladá grafická technika TISKU Z HLOUBKY vzniklá jako obdoba mědirytu za použití **mnohem odolnější ocelové desky**. Poněvadž během rytí speciálními rydly **nevzniká grátek** (jako např.u suché jehly – již bylo o tomto pocesu psáno v uplynulých číslech ZHOŘe). Výsledkem tohoto ryteckého procesu je příznačně jemná a ostrá linie, umožňující práci i na velmi formátově malých tiskových formách (při výrobě bankovek, známek a cenných papírů). Po vyrytí kresby se deska zatvrzuje kalením. Stálost formy dovolí v ručním měditiskařském lisu pořídit až 10.000 otisků.

Ocelorytem se na přelomu 18. a 19. století zabývalo několik umělců současně, přičemž jejich aktivity byly spjaty s výrobou papírových platidel čili asignátů (lat. assignare = značit). Roku 1792 podepsal nejstarší práce Francouz Alexandre Tardieu, roku 1810 v Severní Americe Jacob Perkins (1766-1849). Pravděpodobně během Perkinsova působení v Anglii 1818 se s novou technologií seznámil Charles Heath st. (1785-1848) a pokud právě jemu bývá objev ocelorytu připisován, pak vcelku neoprávněně. Heath počal oceloryt jako první užívat od 20. let 19. století i k portrétní ilustraci, např. nedatovaná *The English gallery. A series of engraving on steel by the most distinguished artists* (London-Berlin-Petersburg). Prvním Němcem, který si osvojil umění anglického ocelorytu, byl Karl Ludwig Frommel (1789-1863). V nejstarším německém ateliéru v Karlsruhe, založeném roku 1824, vydal např. své album *Fünfzig Bilder zu Virgilis Aeneide* (Karlsruhe 1828).

Ocelotyp zaznamenal největší úspěch v 1.pol. 19. století, kdy zejména ilustrátoři oceňovali jemnost detailní kresby. Jedna z prvních publikací v Čechách, s oceloryty, byl spis Wolfganga Adolfa Gerleho (Praha 1842) **OBRAZY ČESKÝCH HRADŮ** dle předloh **pražského** malíře a kreslíře **Karla Würbse** (1807-1876). Ryl je **brněnský** rodák **Josef Axmann** a grafici z Německa a Anglie, např. Frommel, Ernst Grünewald (1801-1848), Emil Höfer (činný ca 1830-1850) a Johann Konrad Susemihl (nar. 1767). K nejstarším českým ocylorytcům patřili **Jiří Döbler, Josef Rybička** (1817-1872) či **Josef Skála** (1801-1865).

Axman Josef – rytec
*07.03.1793Brno + 09.11. 1873
tvůrce první rakouské poštovní známky;
vynálezce hlubotiskových technik -

NEGRELLIHO VIADUKT V KARLÍNĚ, ocelotyp 1854 . rytec Josef Rybička)

BRNO celkový pohled, Meyer, ocelotyp, 1850

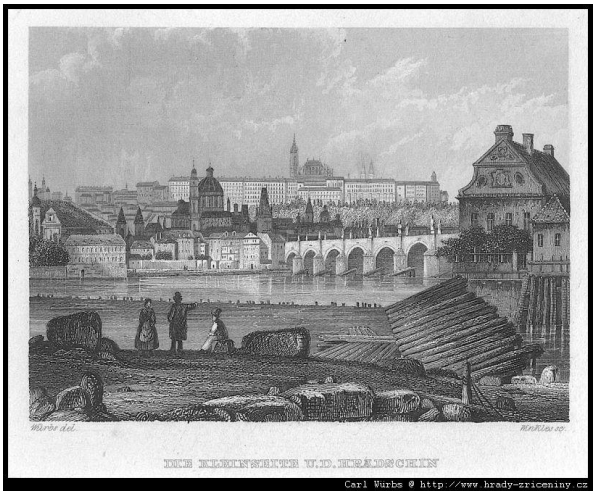

PRAŽSKÝ HRAD – Winkles podle K. Würbse,
ocelotyp (kolem 1850)

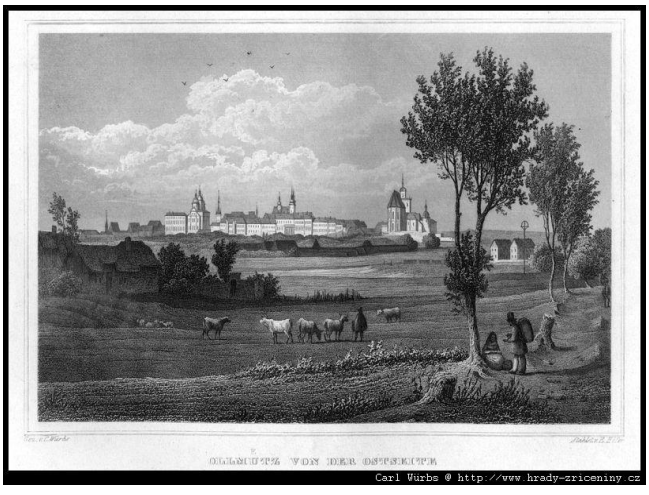

OLOMOUC od východu
Höfer podle K. Würbse, ocelotyp (1848)

Myšlenka uplatnit techniku ocelotypu nejen v ilustraci ale i v širším uměleckém polygrafickém a typografickém okruhu se projevila nejen ve ZNÁMKOVÉ TVORBĚ, ale i v BANKOVNICTVÍ.

FERDINAND SCHIRNBÖCK – rakouský rytec
(*1859 v Hollabrunnu, +1930)

Návrh čs.bankovky – MAX ŠVABINSKÝ

Mezinárodní slávu **Ferdinandu Schirnböckovi** zajistily rytiny poštovních známek pro rakouskou poštovní správu (podle návrhů Kolo (mana) Mosera). V roce 1906 vytvořil sérii pro Bosnu-Hercegovinu.

Cenným rádcem a **otcem tzv. české rytecké školy** mnoha uměleckých kovoryteckých projektů – návrhů v prvních letech Československé republiky byl **Eduard Karel** * 1861 † 1950. Bohatá zkušenost Eduarda Karla jako grafika z něho udělala učitele velké řady umělců. Max Švabinský ho také přibral jako rádce pro první Masarykovu známku a nechával ho rýt své návrhy. Vedle přednášení na vysoké škole výtvarného umění v Praze, si Eduard Karel udržel i privátní speciální školu pro užitkovou grafiku. K jeho nejznámějším žákům patřil **Bohumil Heinz.** Ten patří k předním čs. rytcům (ocelorytcům) bankovek i známek.

Mezi významné grafiky - ocelorytce, kteří pokračovali a pokračují ve věhlasu čs. rytecké školy patří : Karel Seizinger, Jaroslav Goldschmied, Housa Bedřich, Bouda Jiří, Ondráček Miloš, Herčík Josef, Jirka Ladislav, Mráček Jan, Švengsbír Jiří, Tvrdoň Jaroslav, Srb Martin,…

Zdá se, že řada citovaných jmen je dlouhá, ale není tomu tak! – jen zdánlivě, naopak krátí se s postupně rostoucím časem, modernizací a pokrokem nejnovějších počítačových technologií v typografickém a polygrafickém průmyslu. Zejména využití laserové paprskové technologie a **gravírování**, urychluje a nahrazuje uměleckou ruční práci časově náročnou. Není se tedy čemu divit, že klasická ruční rytecká práce je vysoce ceněna i přes následné zdokonalování reprodukčních technik. K současným významným čs. grafikům – ocelorytcům, patří příkladně **Jaroslav Tvrdoň** z Vlčnova, z jehož široké stávající celoživotní tvorby představuji jen hrstečku několika ukázek:

OCELORYTINY JAROSLAVA TVRDONĚ z Vlčnova – jediného moravského ocelorytce

„…Ve známkové tvorbě spolupracoval Jaroslav Tvrdoň i na společných vydáních naší země s Francií, Belgií, Lucemburskem a Slovinskem. Vystavoval na mnoha souborných výstavách drobné grafiky jak doma, tak v zahraničí. Příkladně ve Vyškově, Brně, Praze, Uh. Brodě, v Torontu, Kluži, v Ostrówe Wielkopolském a také v Soulu v Koreji…Jaroslav Tvrdoň se věnuje většinou tvorbě regionálních míst na Moravském Slovácku. Tento kraj nebyl na grafikách zobrazovaný. Svůj rodný kraj má hodně rád, a proto mu vzdává hold svou tvorbou. Často jsou u něho vidět práce zobrazující okolní vesnice a města uherskohradišťského okresu. Pražané mu vytýkali, proč netvoří pražské motivy, ale on jim vždy odpověděl, že nejraději zůstává věrný svému rodnému kraji. Dále vytváří drobnou i užitkovou grafiku, exlibris, novoročenky, pamětní listy a další. Veškeré rytiny, které vytváří mimo pražské tiskárny, si tiskne sám...“ ***Z**citace autora Antonína Zlínského*

S prezentací ocelorytiny demonstruji také správnou formu vyváženosti písma (textu) s obrazem (ilustrací) u grafických listů s funkcí EXLIBRIS (autor exl – Jaroslav Tvrdoň)

Jaroslav Goldschmied

Jiří Švengsbír

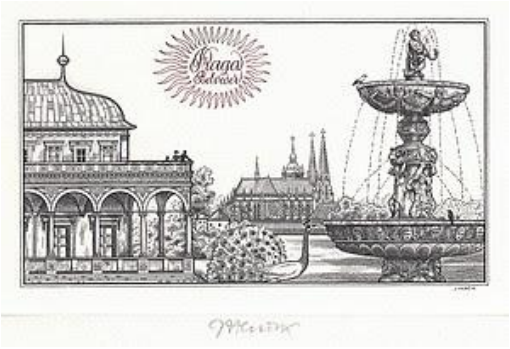

Josef Herčík

Jan Mráček

Bedřich Housa

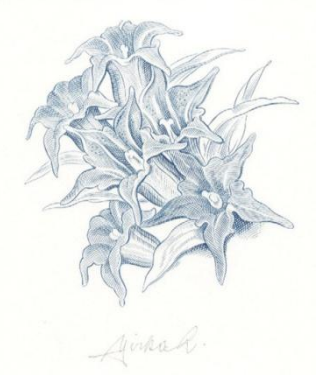

Ladislav Jirka

ZÁVĚR K CYKLU ČESKÁ GRAFIKA :

K dalším oblíbeným technikám často se vyskytujících u komorní grafiky, volné i užitné, zejména v průběhu celého XX. století patří **:**

SUCHÁ JEHLA - (jehloryt) - je grafická technika tisku z hloubky, která je blízká mědirytu, ale čáry nejsou ostře ohraničené a působí měkce. Materiál z vyrytých línií je totiž jehlou vyhrnován do obou stran a na nich je zachycována ještě barva. Tím tisk dosahuje jisté měkkosti a není tak ostrý jako u mědirytu nebo ocelorytu. Tato technika je oblíbená pro svou technickou jednoduchost.

LEPT a jeho moho druhů
Akvatinta, čárový lept, lavírovaný lept, prýskavý kryt, měkký kryt, rezervář…. O tom všem psát – to je nošení dřeva do lesa a já sám o sobě ze všech grafických postupů znám a mám ověřeno vlastní prací jen malou hrstku.

MEZZOTINTA je dnes už poměrně vzácná, ale stále používaná umělecká velmi působivá grafická technika tisku z hloubky. Jde o první techniku, která umožnila zaplňovat celé plochy obrazu ...Tato technika z hloubky, se uplatňuje na měděné desce zdrsněním její plochy vyškrabováním, aby se dosáhlo měkké světelné modulace. Jako zdrhovadel plochy lze použít i smirkové papíry protážením mezi válci. Samozřejme od nejhrubších zrnitostí až k nejjemnějším. Poté se plochy vyhlazují,….

LITOGRAFIE je umělecká technika, která pro svůj vznik používá techniku **tisku z kamene**. Jedná se o poslední vynalezenou základní grafickou techniku. Tento způsob tisku grafiky je základním a nejrozšířenějším způsobem tisku z plochy a skvěle doplňuje "obě ostatní základní grafické metody: *tisk z výšky* (knihtisk) a *tisk z hloubky* (hlubotisk)." [3, s. 9] Litografie má ze všech grafických technik „nejblíže k jednoduché kresbě na papíře, zachycuje přitom věrně charakter umělcova rukopisu a mnohostí postupů, jež lze navzájem dobře kombinovat.“ [1, s. 141] Výhodou litografie je, že její technika nabízí umělci širokou škálu výrazových prostředků.

SÍTOTISK (nejmladší technika**)**, je uplatňovaná zejména po druhé světové válce jako průmyslová grafická technika. Lze jím tisknout nejen na papír a textilie, ale také na nejrůznější druhy umělých hmot, sklo, keramické hmoty i kov. Technika sítotisku, která dosáhla svého vrcholu teprve ve druhé polovině 20. století,je svým původem velmi stará. Jde o princip protlačování barvy šablonou s jemnou sítí na podložený papír (sítotisk).

LINORYT, TISK Z KOLÁŽE, DŘEVORYT, LEPT, MONOTYP, ZINKORYT, PAPÍROŘEZ, OFSET, a další kombinované techniky …..

Samozřejmě existuje velká řada dalších grafických technik (např. gravírování), ale kdo má zájem vplout do jejich tajemství v čase i v námětech, pracovních postupech apod. jistě si najde dostupné cesty. Další informace velmi podrobné a detailní o pracovních postupech získá každý čtenář – zájemce – na www stránkách (i-stránkách). Rovněž hodnotných knih a učebnic o grafickýh technikách pro každý věk zájemce – umělce - je nesčetná řada a je k dispozici v knihkupeckých obchodech, antikvariátech,….. nepovažuji proto za nutné pokračovat již dále v tomto cyklu.

O rozdělení druhů grafického tisku jsme již hovořili v předcházejících číslech časopisu ZHOŘ-ART.

. V závěru celého cyklu rád zdůrazním, že **ČESKÁ GRAFIKA, ZEJMÉNA MODERNÍ, PATŘÍ KE SVĚTOVÝM ŠPIČKOVÝM UMĚLECKÝM PRODUKTŮM SPOLEČNĚ S ČESKOU KNIŽNÍ ILUSTRACÍ A ČESKÝM VÝTVARNÝM UMĚNÍM VŮBEC, AŤ JIŽ JDE O MALBU, SOCHAŘSTVÍ, ARCHITEKTURU….** také je třeba vyzdvihnout, ocenit a nezapomenout na naše české a československé spisovatele a kunsthistoriky, kteří nás všechny provázeli uměleckým životem a podíleli se tak na stavbě českého i světového parnasu dějin umění (např.V.V.Štech, Frant.Dvořák,…)

Oldřich Páleníček

BOHÉMOVÉ A JEJICH KONFRONTACE

VLASTA CHRAMOSTOVÁ vs JIŘINA ŠVORCOVÁ

VLASTA CHRAMOSTOVÁ se narodila 17. listopadu 1926 v Brně jako nejstarší z pěti dětí. Vyrůstala v malé vesničce Skryje u Rouchovan, ale tu už byste dnes nikde nenašli. Byla srovnána se zemí v době, kdy se stavěla jaderná elektrárna v Dukovanech. V letech 1941–1945 studovala na brněnské Státní konzervatoři a pak čtyři sezóny hrála v brněnském Národním (Státním) divadle.

Chramostová před kamerou debutovala v roce 1949 v budovatelském dramatu **Veliká příležitost**. Dramaticky náročnější portréty žen, které prokážou morální kvality při těžkých zkouškách za nacistické okupace, vytvořila v roce 1950 ve Fričově **Pasti** a o pět let později ve Weissově snímku **Hra o život..**

Vlasta Chramostová byla od roku 1950 poprvé provdaná za Bohumila Pavlince, komunistického ředitele Československého rozhlasu v Brně. S ním se později rozvedla a žila s výtvarníkem Konrádem Babrajem (1921-1991); jejich syn zahynul jako čtyřletý při autonehodě v roce 1963 (při nehodě byla zraněna i Chramostová, která auto řídila). V roce 1971 se pak provdala za kameramana Stanislava Milotu (*1933), který se v 70. a 80. letech taktéž angažoval v disentu.
Poté se „upsala“ na dvacet let pražskému Divadlu na Vinohradech, kde odehrála spoustu skvělých rolí. V letech 1970–1972 hrála v Divadle za branou.

Na Vinohradech hrála řadu velkých rolí, například **Roxanu** nebo **Marii Stuartovnu.** V letech 1949-1969 hrála Vlasta Chramostová v pětadvaceti filmech, hrála též v televizních inscenacích a seriálech. Filmová kariéra Vlasty Chramostové začala ještě v době jejího brněnského angažmá; její první role byla paradoxem k jejímu pozdějšímu osudu – hrála totiž v budovatelské agitce Velká příležitost (1949).
Další velkou roli dostala v okupačním dramatu Past (1951), její další participace ve filmu byla ve znamení již zapomenutých propagandistických filmů, na které Chramostová sama vzpomíná dnes jen nerada. V 60. letech přišlo několik příležitostí v komediích – **Až přijde kocour (1963)**, **Komedie s Klikou** (1964) nebo **Bílá paní** (1965), které divákům odkryly další dimenze jejího herectví. Strhující výkon a Výraznou roli podala v roce 1968 v Herzově psychologickém hororu **Spalovač mrtvol** (1968) po boku Rudolfa Hrušínského.
Za své nekonformní postoje po srpnu 1968 měla Chramostová zákaz hrát ve filmu, televizi i rozhlase.

V roce 1970 ji Otomar Krejča angažoval do Divadla za branou, po jehož zrušení v roce 1972 se krátce objevila v Západočeském divadle v Chebu v titulní postavě Brechtovy hry **MATKA KURÁŽ A JEJÍ DĚTI**. Na dalších 17 let pro ni zůstaly všechny oficiální scény i média uzavřeny. Angažovala se v disentu a samizdatu, patřila k prvním signatářům Charty 77 . Založila doma režimem sledované a pronásledované **BYTOVÉ DIVADLO,** které provozovala v letech 1976-1980 (Seifert: VŠECKY KRÁSY SVĚTA, Shakespeare: Macbeth). V roce 1977 podepsala Chartu 77, protože odmítla ruskou okupaci ještě na jaře 1989 byla odsouzena za opoziční činnost, nesměla veřejně vystupovat, hrála tedy doma pro přátele takzvané **BYTOVÉ DIVADLO**.Na scénu se vrátila až po listopadu 1989, natočila také film Kuře melancholik nebo televizní snímek P. F. 77. V lednu 1989 se zúčastnila vzpomínkového aktu za Jana Palacha, načež byla podmíněně odsouzena k trestu odnětí svobody. Jak již bylo řečeno, v roce 1969 dostala zákaz činnosti před kamerou, takže znovu se objevila až v roce 1990 v televizním filmu **Zpráva o pohřbívání v Čechách**, což byl starší rakouský záznam představení bytového divadla.

Listopadové revoluce v roce 1989 se samozřejmě aktivně zúčastnila a tyto události znamenaly její velký návrat mezi přední osobnosti české kultury.

V roce 1990 byla jmenována čestnou členkou Národního divadla.

Umělecká činnost Vlasty Chramostové po roce 1989 nemá nijak zásadní význam, herečka sama říká, že dvacet let nucené nečinnosti ji poznamenalo natolik, že se nedokáže přehrát do rolí starých žen, když naposledy hrála krátce po čtyřicítce. Její popularitu však udržoval mučednický osud v době normalizace, ze kterého dokázala vytěžit více než například Marta Kubišová.

Stejně tak je nutno poznamenat, že Chramostová nebyla naší nejlepší herečkou; výbornou jistě, nicméně až vysoký morální profil získaný po roce 1968 ji právem řadí mezi nejvýznamnější české kulturní osobnosti 20. století. V 90. letech hrála Vlasta Chramostová ve filmech Je třeba zabít Sekala (1995) a Kuře melancholik (1998), za které byla nominována na Českého lva. Později pak vynikla v hlavní roli televizního filmu P. F. 77 (2003), za kterou dostala v roce 2004 televizní cenu Elsa. Za celoživotní přínos divadlu dostala v roce 2007 Zvláštní cenu Thálie. Z mimouměleckých cen je nutno připomenout státní vyznamenání, Řád T. G. Masaryka III. třídy, který jí byl propůjčen v roce 1998 za zásluhy o demokracii a lidská práva.

Janáčkova akademie múzických umění udělila četný doktorát herečce Vlastě Chramostové. Nejvyšší ocenění školy jí mělo být původně předáno na slavnostním ceremoniálu v říjnu 2018 při oslavách založení Československa, hospitalizace umělkyně to ovšem znemožnila.

Rektor JAMU prof. Petr Oslzlý, děkan divadelní fakulty doc. Petr Francán a a proděkan prof. Krobot se za oceněnou herečkou vypravili do soukromého zařízení, kde jí byl čestný doktorát předán. Ceremoniál se uskutečnil v komorní formě se všemi náležitostmi, s insigniemi a přísahou kandidátky na žezlo Janáčkovy akademie múzických umění.

Herecké umění Vlasty Chramostové patří k vrcholům českého divadla v druhé polovině dvacátého století a v kombinaci s jejími občanskými aktivitami z ní činí jednu z největších ženských osobností evropského herectví a divadla.

Kdo jsme nezažili jako dospělí dobu před rokem 1989, asi se nedokážeme vžít do toho, jak těžké bylo zachovat si osobní čest, když člověk chtěl zároveň dělat tvůrčí práci. Herečka Vlasta Chramostová se po nátlaku upsala spolupráci s STB, vstoupila do KSČ, ale po roce 1968 prohlédla a podepsala Chartu. Se svými osobními démony se vyrovnala čestně, když napsala v roce 1999 knihu Byl to můj osud, v níž se odhalila až na dřeň. Její život zrcadlí, jak těžké to za komunismu bylo.

V poslední době ji bylo možno vidět v autobiografickém představení **TŘI ŽIVOTY** v Divadle Kolowrat. Je také autorkou vlastních pamětí, které pod názvem **Vlasta Chramostová** vyšly v roce 1999.

ROZHOVOR MACIUCHOVÉ S CHRAMOSTOVOU:

„….Nikdy nepodlehla nátlaku, vydírání ani zastrašování. Vlasta Chramostová (90) jde hlavou proti zdi, i kdyby ji to mělo stát život. Jak vzpomíná na dobu před 40 lety, kdy podepsala Chartu 77? A jak se změnil její vztah k Jiřině Švorcové (†83) po tzv. Antichartě? „Na všechno odpovím, seč bude hlava stačit…“ **začala náš rozhovor.**

BYLA JSTE JEDNOU Z PRVNÍCH SIGNATÁŘEK CHARTY 77. NEMĚLA JSTE STRACH?

„Popravdě, byl to hon na čarodějnice, ale chtěli jsme to zkusit. Jediné, co jsme předpokládali, že nás nepostaví ke zdi a neodstřelí, jak se to dělalo v padesátých letech.“

PROČ JSTE SE JI ROZHODLA PODEPSAT?

„Pro mě byla Charta, a dodneška ji tak chápu, především mravní otázka. Bylo potřeba nasadit svůj život a jaksi odhalit, kdo je kdo.“

KOMUNISTÉ VÁM ZAKÁZALI HRÁT, NAVÍC JSTE BYLI JIMI DEHONESTOVÁNI.

„Byli jsme pro ně zaprodanci, ztroskotanci, zločinci. Sledovala nás Státní bezpečnost, scházeli jsme se potají a to, co nám nedovolili hrát v divadle, jsme hráli u mne doma. Stejně jsme si našli cestu, i když nám v tom všemožně bránili.“

PO CHARTĚ PŘIŠLA TAKZVANÁ ANTICHARTA. JAK VÁM BYLO, KDYŽ JSTE V TELEVIZI VIDĚLA SVÉ KOLEGY, JAK JI PODEPISUJÍ?

„Bylo velmi smutné vidět, jak mnozí podlehli. Když jsem to viděla, vypila jsem lahev whisky chudých, tedy rumu. Ani jsem nehnula brvou, protože jsem věděla, jak a čím je vydírali, zastrašovali, co na koho věděli. Chápala jsem je, i když se naše cesty poté rozešly. Já ale své rozhodnutí zpět nevzala.“

PODLE VAŠÍ NĚKDEJŠÍ KAMARÁDKY A KOLEGYNĚ JIŘINY ŠVORCOVÉ, KTERÁ ČETLA TEXT ANTICHARTY NA SHROMÁŽDĚNÍ UMĚLCŮ V ND, JSTE BYLA TAKÉ VYVRHEL.

„My jsme jako mladí v Divadle na Vinohradech patřili všichni dohromady. Pak, jak život šel, tak se naše cesty rozcházely, až se zcela rozešly, protože jsem byla jeden z těch zločinců, o kterých ona mluvila.“

ŠVORCOVÁ TVRDILA, ŽE VÁS PO ROCE 1989 CHTĚLA ZNOVU KONTAKTOVAT. PRÝ ALE NEMĚLA ODVAHU, PROTOŽE ROZKOL MEZI VÁMI BYL OPRAVDU VELKÝ. KDYBY TO BYLA UDĚLALA, BYLA BYSTE S NÍ MLUVILA?

„Myslím, že ne. My jsme byly opravdu v tak vyhrocených pozicích, že bychom si ani neměly co říct.“

ONA ALE TVRDILA, ŽE JSTE TO BYLA VY A JIŘINA JIRÁSKOVÁ, KDO JI OPUSTIL.

„V divadle jsme všichni drželi pohromadě. Jenomže každý se nějakým způsobe vyvíjí. Někdo naštěstí k lepšímu, někdo k horšímu. Ona si vybrala jinou cestu.“

PŘED 40 LETY REŽIM ZNEUŽIL PŘEDNÍ UMĚLCE PROTI CHARTĚ 77: *PODEPSALI A STYDĚLI SE!*

ODPUSTILA JSTE JÍ?

„Já bych Švorcové nezakazovala hrát v divadle a neplivala na ni, jak to dělali její kolegové po revoluci. Vůbec jsem nechápala, že do té doby s ní hráli, a pak nechtěli, protože byla komunistka.“

CO BYSTE VZKÁZALA DNEŠNÍ MLADÉ GENERACI?

„V každé době buďte sami sebou*! Já jsem tak stará, že pamatuji i válku. Dokud nám nepadají bomby na hlavy, pak žijeme relativně v dobré době. Není to tak zlé. Ale jinak nesouhlasím s ničím, co se teď u nás děje. Vždy jsem byla rebel a už jím zůstanu!“*

CO ŘEKLA ŠVORCOVÁ PŘED SMRTÍ O CHRAMOSTOVÉ (A JIRÁSKOVÉ)

„Rozkol mezi námi a Vlastou byl opravdu velký asi i proto, že jsme dlouho byly na jedné lodi… Proč jí nezavolám? Mám dojem, že by jí to nebylo milé. Nehledě k tomu, že já jsem je neopustila. Ony opustily mě. Kdyby ony zavolaly… Víte, já si nejsem jistá, že by přijaly mé zavolání. Jsem si ale jistá, že já bych je přijala. Ony žijí už dlouho každá trošku jiným způsobem a myslím si, že ani vztah mezi Jiřinou a Vlastou není nijak zvlášť přátelský, protože Jiřina čtyřicet let hrála, byla v divadle i filmovala, kdežto Vlasta zvolila cestu absolutního odloučení od oficiální kultury. A nevystavuje na odiv, že byla zakázaná a jak trpěla, jako Jirásková. A že musela trpět. Myslím, že teď je mezi námi třemi moc vysoká zeď.“

(z knihy Jiřina Švorcová osobně 2010)

Jiřina se s Vlastou přestala po roce 1968 úplně stýkat. „Rozkol mezi námi a Vlastou byl opravdu velký asi i proto, že jsme dlouho byly na jedné lodi. Kdysi jsem říkala spolužákovi Oldovi Daňkovi, že by měl napsat hru, něco jako byly Tři sestry, pro Jiráskovou, Chramostovou a mě. Měla jsem takový pocit, že bychom si to mohly vyříkat. Vím, jsem naivní. On se jen usmál a pochopitelně nic takového nenapsal,“ prozradila herečka její plán na usmíření.

Zdroj:
https://www.idnes.cz/kultura/aktuality/vlasta-chramostova-smrt-herecka.A191006_095322_domaci_karb

JIŘINA ŠVORCOVÁ

JIŘINA ŠVORCOVÁ (nar. 25.5.1928, Kociánovice, okr. Hradec Králové – zemřela 8. srpna 2011, Praha) pocházela z dělnické rodiny (matka vedla hostinec). Jiřina Švorcová byla česká divadelní a filmová herečka a komunistická politička. Pochází ze čtyr dětí. Studovala na učitelském ústavu a ještě před maturitou se zapsala po vzoru staršího bratra, herce Václava Švorce (nar. 1919), na dramatické oddělení **Státní konzervatoře v Praze** (později změněna na DAMU). Po absolutoriu (1950) hrála rok v Hradci Králové a pak byla čtyřicet let členkou **Divadla na Vinohradech** (1951–90).

Zprvu představovala schematické typy uvědomělých dívek a žen, později se propracovala k charakterním i komickým rolím v klasickém repertoáru ***(Legenda o lásce, Matka, Don Carlos, Anna Karenina, Loupežník, Tři sestry, Matka Kuráž, Hlasy ptáků, Tvrdohlavá žena, Dnes ještě zapadá slunce nad Atlantidou, Romeo a Julie, Figarova svatba*** ad.). Ve filmu debutovala postavou Helenky ve Steklého adaptaci Jiráskova románu **Temno**. Vedle hrdinek z lidu s budovatelským nadšením, jež v 50. a 60. letech vytvářela před kamerou nejčastěji, na sebe upozornila portréty mladých žen, řešících milostná dilemata s ideologickým pozadím: prodavačka Marie Rysová v Kachyňově dramatu **Král Šumavy** a lékařka Marie v Brynychově špionážním **Smyku**. Po titulní roli kriminalistky v Blumenfeldově detektivce **Tereza** ztělesnila Boženu Němcovou ve Vávrově životopisném dramatu **Horoucí srdce** a v politicky exponovaném filmu **Člověk není sám** jí připadla hlavní role obětavé stranické funkcionářky Joštové. Za normalizace po roce 1968 dala přednost stranické kariéře (jako členka ÚV KSČ a předsedkyně SČDU neblaze proslula projevem na shromáždění umělců v Národním divadle v roce 1977, tzv. Antichartě). Už na počátku roku 1969 na sebe upozornila účastí na založení Leninského svazu mladých, který měl navázat na zaniklý ČSM. Zakládající schůze v tanečním sálu žižkovského hotelu Tichý sklidila velmi negativní veřejný ohlas a byla všeobecně vnímána jako provokativní akce konzervativních komunistů. Svaz neměl naději na existenci a jeho živoření skončilo v roce 1970 se vznikem SSM. Švorcové však tato akce přinesla punc vášnivě zapálené komunistky, ambivalentní postoje veřejnosti i zájem normalizační politické špičky. Od počátku sedmdesátých let se Švorcová zapojovala na různých úrovních do probíhajícího procesu normalizace, cenzurnímu procesu přispívala například svým zasedáním v poradním sboru ústředního dramaturga Filmového studia Barrandov. V roce 1976 byla zvolena do ÚV KSČ a stala se také předsedkyní nově vzniklého Svazu českých dramatických umělců, kterou zůstala až do jeho zániku v roce 1990. Svou veřejnou pověst Švorcová poznamenala i aktivní účastí na přípravě a prezentaci tzv. Anticharty v roce 1977.

Režim její činnost ocenil Řádem Vítězného února (1978) a titulem národní umělkyně (1984). Své postoje nezměnila ani po sametové revoluci, zůstala komunistkou.[3] Pokračovala v angažování se ve prospěch komunistické myšlenky, působila na kampaních a akcích KSČM jakožto recitátorka komunistické poezie. V roce 1996 neúspěšně kandidovala za KSČM do Senátu na Litoměřicku. V roce 2011 obdržela od TV Barrandov cenu Prominent roku.

Kromě divadla se uplatňovala už jen v tendenčních titulech v rozhlase (nekonečný seriál Jak se máte Vondrovi?) a v televizi, kde své komunistické přesvědčení vyjádřila recitací v **Nedělních chvilkách poezie** a zejména účinkováním v seriálech (**Matka**, 1976; **Okres na severu**, 1980; **My všichni školou povinní**, 1984; Gottwald, 1986), z nichž ji nejvíc zviditelnila titulní postava prodavačky Anny Holubové v Dietlově a Dudkově **Ženě za pultem** (1977).

Získala četná režimní vyznamenání a tituly. I po roce 1989 podporovala KSČM (vystupovala na stranických manifestacích) a v roce 1996 neúspěšně kandidovala za KSČM do Senátu. Vydala memoáry Býti Švorcovou (2000) a ve spolupráci s Miroslavem Graclíkem a Václavem Nekvapilem knihu rozhovorů **Jiřina Švorcová osobně** (2010). Vznikly též portréty z cyklu ČT **Po stopách hvězd** (2008; r. Marek Škarpa) a pro TV Barrandov stř m. dok. **Tajemství Jiřiny Švorcové** (2010; r. Adrian Stojkov). Jejími manželi byli dirigent Jindřich Rohan a malíř, scénograf a výtvarný kritik Vladimír Šolta. – Filmografie: **Temno** (1950; r. Karel Steklý), **Cesta ke štěstí** (1951; r. Jiří Sequens), **Nad námi svítá** (1952; r. Jiří Krejčík), Přicházejí z tmy (1953; r. Václav Gajer), **Fučík** (TV-1956; r. Jiří Bělka), **Bezejmenná hvězda** (TV-1957; r. Jiří Bělka),

V Národním divadle v roce 1977 při vyhlášení tzv. Anticharty. Švorcová přečetla provolání československých výborů uměleckých svazů Za nové tvůrčí činy ve jménu socialismu a míru, vyjádřila tak podporu umělců KSČ. Kdo z nich nepodepsal, byl

Kníže Bruncvík (TV-1957; r. Milan Tomsa), Intermezzo (TV-1957; r. Jiří Bělka), **Občan Brych** (TV-1958; r. Eva Sadková), Píseň o Čapajevovi (TV-1958; r. Jan Matějovský), **Jen jeden den** (TV-1958; r. Antonín Moskalyk).

Dále to byly: povídka **Bloudění** z filmu **Vstup zakázán** (1959; r. Milan Vošmik), **Král Šumavy** (1959; r. Karel Kachyňa), **Radúz a Mahulena** (TV-1959; r. František Filip), Smyk (1960; r. Zbyněk Brynych), Zlé pondělí (1960; r. Milan Vošmik), Neprovdaná paní Rosita (TV-1960; r. Jiří Bělka), Fučík (TV-1960; r. Jiří Bělka), Pouta (1961; r. Karel Kachyňa), **Reportáž psaná na oprátce** (1961; r. Jaroslav Balík), Tereza (1961; r. Pavel Blumenfeld), Horoucí srdce (1962; r. Otakar Vávra), O korunu a lásku (TV-1962; r. Jaroslav Novotný), Slunečnice (TV-1967; r. František Štěpánek), **Člověk není sám** (1971; r. Josef Mach), Jeden za všechny (TV-1971; r. Anna Procházková), Vyznání (TV-1971; r. Jaroslav Hužera), Jakou barvu má láska (1973; r. Zbyněk Brynych), **Okno ještě svítí** (TV-1973; r. Jiří Hořčička), První žena království (TV-1975; r. Jiří Bělka), Kremelský orloj (TV-1977; r. Evžen Sokolovský), Poslední koncert (TV-1979; r. Jiří Bělka), Výhoda (TV-1980; r. Jiří Adamec) z cyklu Tak se ptám, **Putování Jana Amose** (1983; r. Otakar Vávra), Panská 8 (TV-1984; r. Evžen Sokolovský), Převozník (TV-1984; r. Petr Tuček), Anynka a čert (TV-1984; r. Svatava Simonová), Kněžna Libuše (TV-1985; r. Jiří Bělka), **Velká filmová loupež** (1986; r. Oldřich Lipský, Zdeněk Podskalský), **Jen ty a já** (TV-1988; r. Ludvík Ráža), Než poznáš první úsměv (TV-1989; r. Ludvík Ráža). -fik-

Na rozdíl od mnoha kolegů své generace, kteří by rádi své filmové začátky pohřbili, J. Švorcová nikdy kabát nepřevlékla, a i po revoluci zůstala věrná svým ideálům v komunismus, za což ji mnozí proklínali. V podstatě ale tímto postojem prokázala velmi pevný charakter. Ani poslední léta svého života, která strávila s rodinou svého bratra Václava, neodmítla účast na každoročních prvomájových oslavách KSČM, kde vždy procítěně recitovala.

Poprvé pro vážnou nemoc se v r.2011se těchto oslav nezúčastnila a začátkem srpna téhož roku tato dáma pevného charakteru zemřela v léčebně na Malvazinkách, kde byla hospitalizována po dobu tří měsíců před svých skonem. **Bohužel stala se i terčem nenávisti kolegů. Přestala se s ní bavit dokonce i její dlouholetá kamarádka Vlasta Chramostová (90)…..**

SMUTNÝ ZÁVĚR :

Karel Steigerwald: **Tři herečky v románu, který nenapíšu** JIRÁSKOVÁ, ŠVORCOVÁ, CHRAMOSTOVÁ

„….Kdybych uměl psát romány, napsal bych strhující příběhy tří hereček od tenkrát až po dnešek. Jiřina Jirásková, Jiřina Švorcová, Vlasta Chramostová. Jejich osudy společně začínaly, proplétaly se, vzdalovaly a přibližovaly. Dramata, v nichž žily, jako by psal na efekt americký scenárista. Jenže to nebyly americké efekty, nýbrž krutá česká realita všedního komunismu, tu žily milióny lidí, tři výborné herečky s nimi…“.

Stály na stejném komunistickém startu. Byly mladé, krásné, talentované a takovému mládí krutá doba přála a potřebovala je. Efektní životní křivky „mládí republiky“se brzy začaly od sebe vzdalovat.

Švorcová po dvaceti letech vězí v tenatech komunistického fanatismu, který ubohostí drtí její talent i život. Osamělá, politicky obávaná, jedni jí podkuřují, jiní se jí štítí. Existovat komunistické kláštery, patřila by tam. Tvrdá, zanedbaná, planoucí i v době, kdy se kolem míhají okupační ruské armády. V normalizaci plane stejně jako v roce 1950.

„ ….Jednou jsem se s ní setkal. Zavedl mě na schůzku s ní do vinárny rozhlasový režisér. Vedla mě zvědavost, jak asi vypadá fanatismus zblízka. Pohled to byl smutný. I u vinárenského stolu planula rudou vášní a čišela z ní samota. Její komunismus nebyl už nadšený, nýbrž zatvrzelý. Režisér se jí odvážně cynicky pošklebo val. Nepochopila to. Jsem šťastná, řekla po litru vína, dva mladí kluci, jeden se jí přidrzle dvoří, máš nádherný zadek, Jiřino, říká šarmantně opuštěné stárnoucí herečce s leukoplastí na tvářích. Jsem šťastná, dořekla, když vidím dorůstat novou marxistickou generaci. Neměla důvod něco takového vidět, ale viděla to, co chtěla. Konec citací a osudů dvou žen

Pro čtenáře ZHOŘ-ART připravil a z i-stránek vybral

Oldřich Páleníček

UMĚLCI BEZ PORTFEJE

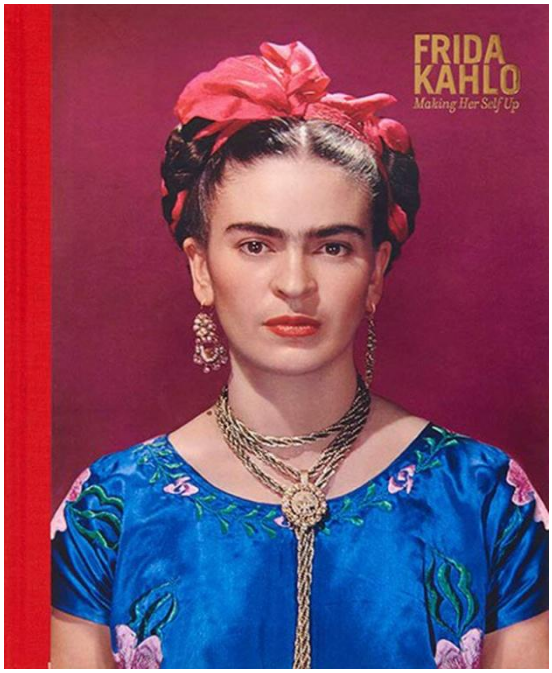

FRÍDA KAHLO

Frida Kahlo, vlastním jménem Magdalena Carmen Frieda Kahlo y Calderón, byla mexická malířka počátku 20. století. Narodila 6. července 1907 v Coyacanu v Mexiku do rodiny německo-židovského fotografa Guillermo (Wilhelma) Kahlo a jeho druhé ženy Matildy Calderón, míšenky španělsko- mexicko-indiánského původu. V 7 letech onemocněla malá Frida dětskou obrnou a pro svoje kulhání tak musela snášet výsměch vrstevníků. Jako patnáctiletá nastoupila do Národní přípravné školy, která byla v celém Mexiku proslavená jako nejlepší vzdělávací instituce. Studovalo zde více než 2000 chlapců a pouhých 35 dívek. Frida měla ve škole dobré výsledky a toužila stát se lékařkou. Patřila do party jménem Cachuos, skupiny školních rebelů, kteří se rádi bavili na účet šestatřicetiletého malíře fresek Diega Rivery, jehož najal ředitel školy, aby zdi ústavu vyzdobil obrazy slavných událostí z dějin Mexika. Jako osmnáctiletou její život tragicky poznamenala autobusová nehoda, kdy jí tělo proklála ocelová tyč. Frida přežila jen zázrakem, ale následkem řady těžkých zlomenin a zranění páteře i pánevních orgánů podstoupila během příštích let 32 operací a byla často připoutána na nemocniční lůžko.

Během své první rekonvalescence začala Kahlo malovat - většinou šlo o autoportréty, úmyslně naivní, malované jasnými barvami a plochými formami mexického lidového umění, které jí bylo blízké. Později ji osud znovu svedl s malířem a revolucionářem Diegem Riverou - stali se z nich milenci a 21. srpna 1929 byli okázale oddáni na coyacánské radnici. Jejich manželství však nijak šťastné ani romantické nebylo. Milovali se a nenáviděli zároveň, záviseli na sobě, dávali si svobodu k oboustranným nevěrám, nenechávali se ničím spoutat a omezovat. Diego byl nepoučitelný sukničkář, což Fridu pochopitelně velmi trápilo, ale i ona sama měla během jejich vztahu několik milenců (známý je např. její románek s ruským revolucionářem Lvem Trockým, jemuž oba manželé poskytli dočasný domov ve své mexické vile). Únik hledala také v lesbických avantýrách, alkoholu, drogách, ale zejména v malířství.

Pár spolu cestoval do Spojených států amerických a Francie, kde se Kahlo seznámila s významnými osobnostmi ze světa umění a politiky. V té době i Kahlo vstoupila do Komunistické strany Mexika a aktivně se účastnila politických akcí. Po návratu z Paříže se jejich manželství ocitlo v troskách a následoval rozvod. Dlouho však bez sebe nevydrželi a 8. prosince 1940 byli znovu oddáni v San Franciscu. Frida trpěla neustálými problémy se zdravím a v roce 1947 v New Yorku podstoupila další z řady neúspěšných operací páteře, které jí však přinesly pouze nekonečné utrpení.

Dalších osm měsíců strávila na lůžku, nosila ocelový korzet a proti bolesti dostávala injekce morfia, na kterém se brzy stala závislá. Velice ji trápila i nenaplněná touha po dítěti (několikrát potratila). K tomu všemu jí lékaři nakonec museli amputovat pravou nohu. Frida Kahlo postupně ztratila vůli k životu a několikrát se dokonce pokusila o sebevraždu. Kvůli svému zdravotnímu stavu malovala často vleže na posteli se zrcadlem umístěným nad sebou. První vlastní výstavu měla Frida Kahlo v roce 1938 v New Yorku, dlouho však žila v manželově stínu a mnohem slavnější se stala až po své smrti. Ta už se kvapem blížila - počátkem léta 1954 se Frida naposledy objevila na veřejnosti, když se účastnila komunistické pouliční demonstrace a krátce na to, 13. července 1954, ve věku 47 let Frida Kahlo umírá. Ještě za svého života si zvolila pohřeb žehem a její popel je umístěn v urně, vystavené v „Modrém domě“, který sdílela spolu se svým manželem. Rok po její smrti věnoval Rivera dům mexické vládě, aby se z něj stalo muzeum. 12. července 1958 byl „Modrý dům“ oficiálně otevřen, jako “Muzeum Fridy Kahlo”. Za svůj život Kahlo namalovala přes 200 olejomaleb, akvarelů a kreseb - převážná většina z nich jsou autoportréty. Malováním se vyrovnávala s neskutečnými bolestmi, které jí prakticky celý život sužovaly. Její dílo je propojením aztéckých a křesťanských tradic, přičemž v posledním roce života zařadila do své tvorby i marxistickou tematiku. Frida Kahlo se vždy bránila tomu, aby byla označována za surrealistickou malířku, ačkoliv k tomuto označení její tvorba přímo vybízí. Argumentovala tím, že nemaluje sny, nýbrž realitu. Dnes jsou její obrazy ozdobou mnoha světových galerií.

Bouřlivý život této svérázné umělkyně se roku 2002 stal inspirací pro biografický film, natočený v americko-mexické koprodukci a nazvaný prostě "Frida". V hlavní roli se tu divákům představila herečka Salma Hayek. Mimoto se tvář slavné malířky objevuje i v mnoha výpravných publikacích a dokumentárních filmech, věnovaných jak jí (a její tvorbě) samotné, tak i zabývajících se dalšími významnými osobnosti téže doby.

UTAJENÉ SKUTEČNOSTI V OBRAZECH MISTRŮ ŠTĚTCE…

Sandro Botticelli
PALAS ATHÉNA A KENTAUR

Snad každému bystrému a empatickému pozorovateli, který obdivuje plátna dávných slavných umělců, jako byl Leonardo da Vinci, Michelangelo Buonarotti, Sandro Botticelli či mistr Luini a Paul Rubens, přijde na mysl, jaké skutečnosti a osobní prožitky vedly mysl tvůrcovu, v čase příprav na tato veledíla. Vždyť každé umělecké dílo, sochařské, malířské i projev básníka, přesně zobrazuje to, čím tvůrce ve své duši, ve svém vědomí, žije. Jak a jaká témata, oblažující či traumatizující svou myslí zpracovává. Zda jsou to zážitky krásy, lásky, trýzně, vášně, ale i sexuality naplněné či nenaplněné. Pozorný divák nejenže smí vnímat jednotlivé tahy štětcem, doteky pružícího plátna, barvy, jemnost jejich valérů, jejich plasticitu, ale smí, vnořením se do tématiky obrazu, procítit i to, co cítil jeho tvůrce při své tvorbě. Je to úchvatné a v mnoha případech překvapující! Vysoce sensibilní a též zasvěceně tvořící pozorovatel, jakým bývají v mnoha případech už zralí básníci, dokonce dokáže proniknout obrazem až k nejutajenějším podnětům a též příčinám, které byly, i před mnoha stoletími, hnací silou k vytvoření vzácného malířského díla. Je samozřejmé, že je nutno začíst se a velmi citlivě a eklekticky vybírat z mnoha životopisných dat a umět domýšlet i životní děje tvůrců. Vnímat jejich lásky, jejich četná zklamání, trýzně, ale i to nejpodstatnější… jejich genialitu a gigantickou a heroickou snahu o zanechání stopy na tomto světě. Hnacím motorem je samozřejmě Pohlavní síla, kterou dokáží úspěšně transformovat do své tvorby. Co zbývá na Lásku tvůrce-muže, k ženskému pohlaví…? Mnohdy, a je to velké ***tajemství*** utajené v obrazech… se jejich sexualita projevuje ryze platonicky, i když s velkou vášnivostí a často se v díle objevuje jako nesplněná a nutně potlačená pohlavní touha, jako neschopnost milostného aktu hetero i homosexuálních bytostí. Snad může být zajímavé, že existuje pár básní, které byly napsány k několika podivuhodným obrazům a není důležité kdo byl jejich pisatelem či pisateli. Například verše k obrazu ***„Nahá Léda s labutí“*** Michelangela Buonarottiho, na kterém krásná žena kopuluje s velkým labutím samcem zazněly takto:

„Po jezeře štíhlokrký Bílý majestátně plul / v tom horoucím letním stmívání / Úbělové peří čechral, vodu v kruzích čeřil / k břehům, kde Léda snila o něžném líbání/
/ V touze rozevřela stehna jako křídla bílých pávů / když osamělý Pták z jezera vystoupil…/ Zalehl ji, zakryl křídly, k ústům sklonil hlavu / a zobanem rudým ji za hrot ňadra uchopil / Do klína ji nesmlouvavě vtisknul ocas z tvrdých per / a Léda v silné křeči objala to ptačí tělo!/ Pak prožila rozkoš, milostný to vrchol her… / Však až když Měsíc zlatým štětcem zčeřil Noci tuš / rozpoznala nahá žena, co jí nedokázal dáti muž…/ A Pták Bílý na jezeře? V očích temný smutek měl…“

Ano, když tento obraz Michelangelo… též velký básník, tvořil, procítil už patrně svoji vášnivou lásku k mladému římskému šlechtici, Tommasu Cavalieri, za nedlouho pak poznal i peripetie svého dlouholetého soužití s Franceskem Amadori – Urbinem. Avšak v průběhu života prožije i svoji platonickou lásku ke šlechtičně Vitttorii Colonně a lásku nenaplněnou k jakési neupřesněné, krásné a kruté paní. Byl však hluboce věřícím mužem a tak zaneprázdněn svým titánským dílem, že nemohl žít normálním životem ženatého muže. Stejné to bylo i s Titánem Leonardem da Vinci a dalšími velikány. Zajímavé, že tito dva muži se od sebe lišili věkem i vzhledem a oba prohlašovali, že jsou *„omo sanza lettere“,* muži bez škol. S jistou ironií shodně prohlašovali, že školní vzdělání není zárukou excelentní tvorby a tvůrčí existence, na což lze přikývnout.

Zajímavý je i nádherný obraz Sandra Botticelliho ***„Palas Athéna a Kentaur“.***

I z něho je cítit smutek nad nemožností uskutečnit normální pohlavní akt.

Krásná žena si vede kamsi do skal bytost, která je napůl smutný muž a napůl kůň. Zde jsou verše k tomuto obrazu:

„Cos cítil umělče - Sandro Botticelli / když jsi krásnou Athénu se zrůdou maloval?
Sám malířů král se do Kentaura vtělil / či sis jen s formami těl podivně hrál?/ Neschopnost milování vymyslels pro ně/ a moře smutku jim do tváří, do očí dal / Vždyť muž s tělem a kopyty koně / by krásné tělo ženy pyjem roztrhal…/ Znal jsi snad, Sandro, úděl věčné samoty / když štětec tvůj psal příběh do hmoty?/ Za vlasy Kentaura žena drží, možná laská /
možná jen zvíře vede si v temnotu skal / kde prsty hladit a ústy muže líbat se dá / aby pak na hřbetu koně vzlétla ke hvězdám…“

I obraz Paula Rubense na téma „***Zuzana v lázni a starci“*** je skvělým malířským vyjádřením smutného údělu dvou starců, kteří už nejsou schopni tělesně uspokojit ženu, avšak stále touží dotknout se jejího těla a alespoň v utajení obdivovat její krásu. I k tomuto obrazu byly napsány verše se silným sexuálním nábojem.

Ještě tématicky zajímavější je obraz ***„Křesťanské lásky“*** od mistra Luiniho – „***Kojení starce“.***

Vincenc van Gogh – **V ZIMĚ**

Zde jsou verše:

„Na co jsi myslel malíři z dávné Itálie / když tvořil jsi starce, co z dceřiných prsů pije?/ Snad rozkoš měl chutnat před popravou?/ V hladovém objetí oba jsi představil davu / Cos cítil, když jsi ten mléčný prs maloval / tak těžký svou šťávou jak dozrálý plod? / Na něj jsi přisál ústa toho, co dítě své miloval / a do nich vsunul sladký a rudý hrot / Snad cítil jsi se starcem zoufalým… malíři / když přivřels mu oči a duši v rozkoš pohřížil?/ Pak do očí dcery vložil jsi lásku i hřích / To Život stvořil úchvatný příběh souzených a sama Smrt, co vzlíná z Hádovy říše/ dopoví příběh, úderem štětců vzkříšený…“

Typickým příkladem podivuhodností, odehrávajících se v duších tvůrců jsou obrazy Vincenta Van Gogha. Též osamělý a mnohdy zoufalstvím a psychickou nemocí postižený tvůrce nejvyšší kvality. Tvůrce povolaný a zasvěcený pro svůj velký a nádherný úkol… úděl. Je složité, ponořit se do jeho pozdních obrazů… obloha i štíhlé cypřiše jižní krajiny se stáčí ve spirálách tahů, poplatných malířovu chorobnému stavu, do svíjejících se linií a oslněný a empatický divák může Vincentovo dílo takto vnímat se slovy básníkovými:

Nemohu ryšavý Vincente… neviň mne / pohlédnout na Tvoje modravé kosatce / na nebe planoucí, na lány, cypřiše zvlněné / Přízraky v mé mysli dají se do tance / Do Díla Tvého padám jak opilý pták / hlava se točí, útroby z těla derou se ven / Jak zmámený drogou, co vyronil mák / vrávorám Šílenstvím s očima jak modrý len…

Děj, zaznamenaný na obraze, mnohdy naléhavé Sdělení tvůrci i následně divákovi, musí být do posledního tvaru, do posledního tahu štětce, nejprve niterně prožit a stvořen v umělcově představě, ukotven v jeho vědomí a následně za pomoci pracného studijního programu… ztvárněn na pružícím lněném či jiném hmotném podkladě. Monumentální to proces, vzhledem k respektování i jiných neodkladných životních nutností.

Tady pak, na tomto duhovém poli, v kakofonii slov a kreativitě tvarů i námětů, se potkávají vysoce zranitelné tvůrčí duše i přes vzdálenost několika staletí. Duše malířova i ta básníkova, mnohdy se zřetelnými jizveními, utrženými na pozemském putování, ale právě proto, se snadností, docházející ke vzájemnému pochopení té velké složitosti, jakým bývá nelehký život tvůrcův. Bývá mnohdy pro nepřipravené diváky k nepochopení. Zde se, sensibilitou obdařeni tvůrci, dokáží s božským pochopením… bratrsky obejmout… Tento neobyčejný prožitek, napojení se na duši tvůrcovu, v době tvorby obrazu, ale i básně a jiného uměleckého projevení, lze milovníkům děl Velkých jen ze srdce přát!

Alena Klímová -Brejchová

CESTUJEME SE ZHOŘEM (nejen) ZA EXLIBRISY

Vážení přátelé – milovníci umění – malby, grafiky, etc….

Vcelku nevšední dvojjazyčnou formou Vám předkládáme pozoruhodné informace z internetového magazinu Českého Krušnohoří **„DER GRENZGÄNGER“.** Kontakt s tímto e-časopisem jsme získali společně s panem **Vladimírem Pospíšilem, redaktorem časopisu ZHOŘ-ART** a samozřejmě také předním sběratelem - exlibristou, autorem našeho oblíbeného cestopisného cyklu **„CESTUJEME SE ZHOŘEM (nejen) ZA EXLIBRISY“** . Byl to právě on, pan **Vladimír Pospíšil**, který si všiml díla karlovarského výtvarníka **Eduarda Milky**, jehož tématicky zaujala nádherná krajina krušnohoří. Nebylo možné nepřispět tímto postřehem do krajinského česko-německého tisku a navázat tak kontakt s redaktorem časopisu „DER GRENZGÄNGER“ panem **Ulrichem Möckelem**. Výsledkem pak byla příjemná publikovaná odezva z druhé strany hranic.

Abychom přiblížili více působnost tohoto časopisu v krajině České republiky a tím tedy samozřejmě i našim čtenářům - výtvarníkům ale i turistům, dovolujeme si uveřejnit jistě tyto milé zprávy ve dvou verzích – v jazyce našich sousedů - německém a samozřejmě v našem českém jazyce:

Vážení přátelé Českého Krušnohoří,

již řadu let zasílám informace ze současnosti a historie Českého Krušnohoří zájemcům na email ve volném sledu. Vzhledem k kladnému ohlasu jsem se na konci července 2010 rozhodl dát tomuto dopisu jednotnou úpravu. Tak se zrodil "DER GRENZGÄNGER". Nyní vychází měsíčně od dubna do září a každé dva měsíce od října do března. Mezitím mnoho aktivních přátel Českého Krušnohoří s povděkem obohacuje obsah svými textovými i obrazovými příspěvky. Vždy jsem vděčný za informace o akcích a dalších tématech souvisejících s regionem Českého Krušnohoří mezi Mückentürmchenem a Hainbergem. Možnosti kontaktu najdete v tiráži na konci každého čísla. „DER GRENZGÄNGER“ je vytvořen na dobrovolné bázi a bez jakékoli finanční podpory.

Váš Ulrich Möckel.

DER GRENZGÄNGER

INFORMATIONEN AUS DEM BÖHMISCHEN ERZGEBIRGE

Ausgabe 104 Dezember 2021/ Jänner 2022

HRANIČNÍK - INFORMACE Z ČESKÝCH Krušných hor - Vydání 104. - prosinec 2021 / leden 2022

Osobnosti regionu:

VÝTVARNÍK – grafik - EDUARD MILKA

Napsal a doplnil volně na text Silvie Milkové **Vladimír Pospíšil** a Petra Hinske.

Persönlichkeiten der Region

Der Künstler Eduard Milka

Frei nach dem Text von Silvia Milková, ergänzt von Vladimír Pospíšil und Petra Hinske

Eduard Milka wurde 1947 in Louny geboren. Frühzeitig interessiert er sich für Kunst. In der Nähe von Karlovy Vary (Karlsbad) nutzte er deshalb intensive Kontakte zu einem künstlerischen Club. Hier prägte ihn der Künstler Jiří Zavoral. 1962 besuchte er die Höhere Industrieschule in Pilsen (Plzeň). Mit seinem Freund Josef Lukáč gelingt es ihm, bei dem Maler Jiří Patera als Untermieter einzuziehen. Dieser Maler führt die beiden jungen Grenzgänger Nr. 104 Dezember 2021 / Jänner 2022 Seite 48 . Menschen in die Grundlagen der Malerei und Komposition sowie in die zeitgenössische Malerei ein. Kunstströmungen wie Pop Art und Informel waren für die offizielle tschechische Kunstszene unannehmbar. In dieser Zeit widmeten sie sich unter der Leitung von Architekturprofessor Krš intensiv dem Studium des perspektivischen Zeichnens und der Architektur. Später manifestierte sich dies in der Leichtigkeit des Zeichnens von Räumlichkeiten, insbesondere der städtischen Verduten.Der vierjährige Aufenthalt von Eduard Milka in Pilsen wird somit zu einem entscheidenden Zeitraum seines weiteren künstlerischen Schaffens.1976 verzieht er nach Karlovy Vary (Karlsbad). Hier widmet sich der

Künstler zunehmend der Grafik. Nach einer kurzen Phase des Linolschnitts und der Kaltnadelradierung macht er sich mit der Radier- und Aquatintatechnik vertraut.

Mit dieser Technik findet er eine breite Palette von Ausdrucksmitteln, die von zarter Filigranität bis zu großzügigen malerischen Konzeptionen reicht. Der druckgrafischen Technik blieb er in seinem weiteren

Bergstadt Horni Blatná bei Johanngeorgenstadt

Landschaft des Erzgebirges A

Landschaft des Erzgebirges B

Schaffen treu. Mit der Gründung seiner Galerie Gloria in Karlovy Vary Anfang der 1990er Jahre eröffneten sich für ihn weitere künstlerische Entwicklungen und Möglichkeiten. Diese Galerie konzentrierte sich auf die Präsentation und den Verkauf zeitgenössischer grafischer Kunst. Als Galerist traf Eduard Milka regelmäßig mit führenden tschechischen Grafikern zusammen und schloss Freundschaften mit ihnen, die bis heute andauern. In dieser Zeit erstellt er sein erstes Ex libris. 1997 schloss er die Galerie. Eduard Milka widmet sich seitdem ganz seiner eigenen Arbeit. Neben der Druckgrafik entwickelte sich sein Interesse im Laufe der Zeit an der Aquarellmalerei weiter. Intime Formate entstehen oft in der Natur oder in der Stadt. Große Formate realisiert er in seinem Atelier. Im Vergleich zur Druckgrafik erlaubt ihm das Aquarell eine entspannte und dynamische Arbeitsweise, aber seine Lieblingsthemen bleiben nach wie vor Landschaften und Stadtansichten in freier künstlerischer Äußerung. Interessante Überraschungen sind seine Gemälde auf Leinwand, in denen er die Natur und die städtische Umgebung nicht als zentrales Thema, sondern als eine Art Hintergrund für ganz banale Situationen darstellt. Mit leichter Übertreibung malt er eine Familie auf einer Reise, einen Radfahrer auf der Straße, einen Hundespaziergänger, Skifahrer oder Frauen auf einem Spaziergang.

Winter im Erzgebirge

Sommer. Wiese und Gebirgspanorama

2010 - E.M. (Eduard Milka) - Exl.

Seit zwei Jahren kehrt Eduard Milka häufiger vom Atelier wieder in die Natur zurück und zeichnet und malt direkt in der freien Natur. Hier sind seine Lieblingsplätze das Erzgebirge mit seiner Schönheit und Vielfalt. In dieser Zeit hat er bereits eine recht umfangreiche Serie von formatuntypischen farbigen Zeichnungen aus einem Skizzenbuch geschaffen. Warme Töne seiner Zeichnungen mit feinsinnigen Szenen des Erzgebirges bilden Kulissen für das Alltagleben wie Häuserzeilen, Fahrräder, Leute beim Spaziergang oder Skiläufer.

Durch Eduard Milkas Werk zieht sich sein Credo: ohne unnötiges Pathos nach einer anderen Dimension zu suchen, die vertraute Orte in neu entdeckte verwandelt. Seit 2016 ist Eduard Milka Mitglied der renommierten Vereinigung tschechischer Grafikkünstler Hollar.

Veränderunge der Landschaft – Oktober 2017

Bergstadt **Horni Blatná** bei Johanngeorgenstadt

EDUARD MILKA se narodil v roce 1947 v Lounech. Začal se zajímat o umění. V okolí Karlových Varů proto využíval intenzivních kontaktů s uměleckým klubem. Zde jej formoval výtvarník Jiří Zavoral. V roce 1962 navštěvoval Vyšší průmyslovou školu v Plzni (Plzeň). S přítelem Josefem Lukáčem se mu podaří přestěhovat jako podnájemník k malíři Jiřímu Paterovi. Tento malíř vede dva mladé přeshraniční dojíždějící č. 104 prosinec 2021 / leden 2022 strana 48 Seznamte lidi se základy malby a kompozice i se současnou malbou. Umělecká hnutí jako Pop Art a Informel byla pro oficiální českou uměleckou scénu nepřijatelná. V této době se intenzivně věnovali studiu perspektivní kresby a architektury pod vedením profesora architektury Krše. To se později projevilo lehkostí, s jakou dokázal kreslit pokoje, zejména urbanistické předpoklady. Čtyřletý pobyt Eduarda Milky v Plzni se tak stal zásadním obdobím jeho další umělecké tvorby, v roce 1976 se přestěhoval do Karlových Varů. Zde se umělec stále více věnuje grafice.

Po krátké fázi linorytu a leptu suchou jehlou se seznámí s technikou leptu a akvatinty. S touto technikou nachází širokou škálu výrazových prostředků, od jemného filigránu až po okázalé malířské pojetí. U grafické techniky zůstal i nadále Horské městečko Horní Blatná u Johanngeorgenstadtu Krajina Krušných hor A Krajina Krušných hor B Přeshraniční dojíždějící č. 104 prosinec 2021 / leden 2022 strana 49 Tvořte věrně. Založením jeho galerie Gloria v Karlových Varech na počátku 90. let se mu otevřel další umělecký vývoj a možnosti. Tato galerie se zaměřuje na prezentaci a prodej současné grafiky. Eduard Milka se jako galerista pravidelně setkával s předními českými grafickými designéry a přátelil se s nimi dodnes. Během této doby vytvořil svou první knižní desku. V roce 1997 galerii uzavřel. Od té doby se Eduard Milka věnuje výhradně vlastní tvorbě. Kromě grafiky se postupem času rozvinul jeho zájem o malbu akvarelem. Intimní formáty často vznikají v přírodě nebo ve městě. Velké formáty realizuje ve svém ateliéru. Ve srovnání s grafikou mu akvarel umožňuje uvolněný a dynamický způsob práce, ale jeho oblíbeným námětem stále zůstávají krajiny a městské krajiny ve volném uměleckém vyjádření. Zajímavým překvapením jsou jeho obrazy na plátně, na kterých nezobrazuje přírodu a městské prostředí jako ústřední téma, ale jako jakési pozadí pro velmi banální situace. S lehkou nadsázkou maluje rodinu na výletě, cyklistu na ulici, pejskaře, lyžaře nebo ženy na procházce. Zima v Krušných horách Léto. Louka a horské panorama 2010 - E.M. (Eduard Milka) - Exl. Eduard Milka se již dva roky častěji vrací z ateliéru do přírody, kreslí a maluje přímo v přírodě. Zde jsou jeho oblíbenými místy Krušné hory s jejich krásou a rozmanitostí. Za tuto dobu již vytvořil poměrně rozsáhlou sérii formátově atypických barevných kreseb ze skicáku. Teplé tóny jeho kreseb s jemnými výjevy Krušných hor vytvářejí kulisy každodenního života, jako jsou řady domů, kola, lidé na procházce nebo lyžaři. Tvorbou Eduarda Milky se prolíná jeho krédo: bez zbytečného patosu hledat další dimenzi, která známá místa proměňuje v nově objevená. Eduard Milka je od roku 2016 členem renomovaného sdružení českých grafiků Hollar.

Landschaft des Erzgebirges A

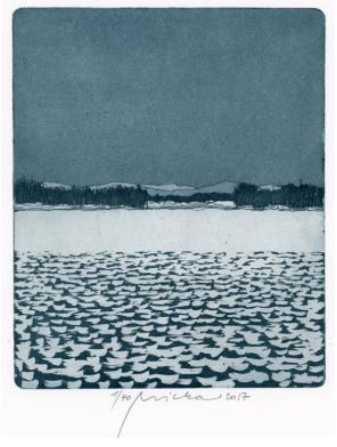

Winter im Erzgebirge

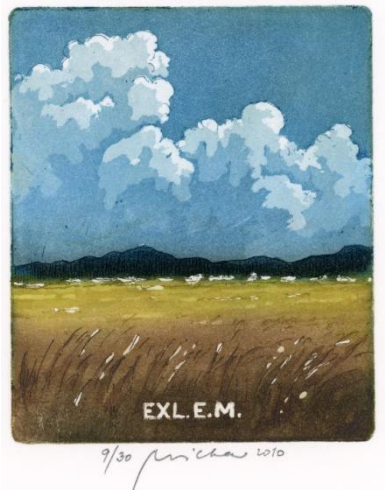

2010 - E.M. (Eduard Milka) - Exl.

Sommer. Wiese und Gebirgspanorama 2010 - E.M. (Eduard Milka) - Exl.

Landschaft des Erzgebirges

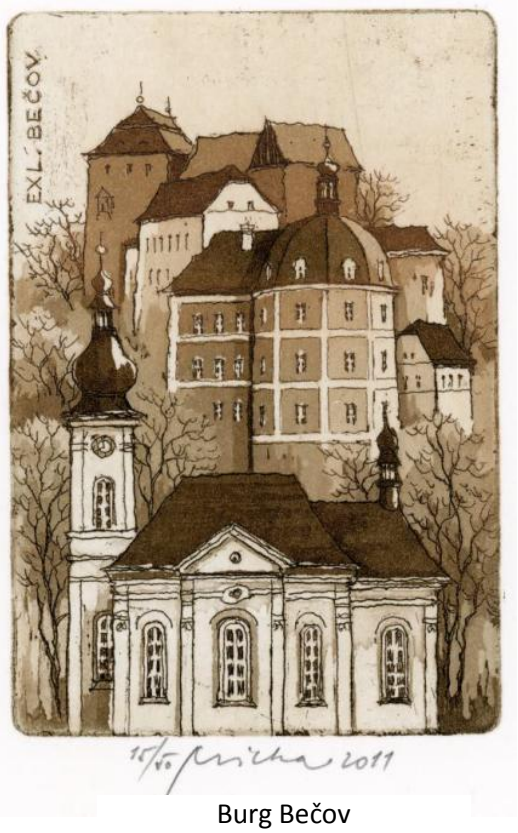

Burg Bečov

Burg Loket 2015

<u>Liebe Freunde des böhmischen Erzgebirges,</u>

das Jahr 2021 neigt sich seinem Ende zu. Die Tage werden kürzer und die Wohnungen, Fenster und Häuser sind weihnachtlich geschmückt. Eigentlich wie jedes Jahr. Die Natur durchläuft ihren jahreszeitlichen Rhythmus wie eh und je. Doch für uns Menschen ist alles anders. Weihnachtsmärkte sind sowohl in Böhmen wie auch in Sachsen verboten. Menschen aus unterschiedlichen Hausständen dürfen sich nicht gemütlich zusammensetzen und reden, lachen und singen, wie es zu den Hutzenabenden und Mettenschichten im Erzgebirge Brauch ist. Viele Menschen müssen Tage und Wochen in Quarantäne verbringen oder liegen in Krankenhäusern. Einige Menschen werden dieses Weihnachten nicht mehr erleben. Das Coronavirus bestimmt unser Zusammenleben in allen Bereichen.

Dabei schien es im Spätsommer und Herbst, als ob diese Geißel überwunden wäre. Welch ein Trugschluss! Die Wissenschaftler warnten bereits im September mit deutlichen Worten.

Aber es waren ja Wahlen in Tschechien und in Deutschland, da passen unbequeme Wahrheiten nicht ins Spektrum der Politiker.

Und so wurde von deren Seite relativiert und beschwichtigt, statt ihren Wählern die Fakten klar und deutlich zu nennen und geeignete Gegenmaßnahmen im Vorfeld einzuleiten. Noch vor wenigen Wochen tönten diese Damen und Herren, dass die Impfung schützt und für Geimpfte aus diesem Grund keine weitreichenden Beschränkungen gelten. Welch ein Irrtum, der von den Experten schon viel früher erkannt wurde. In diesem Herbst steht das böhmische Erzgebirge von den Infektionszahlen her derzeit relativ gut da, da es im vergangenen Winter und Frühjahr sehr hart getroffen wurde. Hingegen werden die Menschen des sächsischen Erzgebirges von dieser derzeitigen vierten Welle sehr stark in Mitleidenschaft gezogen. Dabei sind die Infektionstreiber nicht allein die Nichtgeimpften, die im Erzgebirgskreis am 25. November noch die Mehrheit waren. Lediglich 44,8 % (laut RKI) der Bewohner des Kreises waren zu diesem Zeitraum vollständig geimpft. Falschinformationen von Politikern, nach deren Reden man annehmen muss, dass sie alle Virologen sind, tragen ebenso dazu bei wie das Nichtfunktionieren von Gesundheitsbehörden.

Wie kann man es anders bezeichnen, wenn ein Infizierter vom Amt erst acht Tage nach seinem positiven PCR-Test, der 48 Stunden nach dem positiven Schnelltest vorlag, die Verhaltensregeln zugesandt bekam und unmittelbare Kontaktpersonen selbst informieren soll, damit sich diese in Quarantäne begeben und testen lassen. Derartiges Behördenversagen habe ich von tschechischer Seite bisher nicht gehört. Dies alles spaltet die Gesellschaft und der Riß geht auch durch Familien. Den Ungeimpften dafür allein die alleinige Schuld zu geben, ist viel zu kurz gegriffen. Auch Politiker tragen hierfür eine gehörige Mitschuld, die sie gerne kleinreden. Im letzten Jahr begann um diese Zeit die Impfaktion. Sich impfen zu lassen ist eine persönliche Risikoabwägung und eine Übernahme von Verantworung auch für seine Mitmenschen und vor allem für die Kinder, Schwachen und Kranken in der Gesellschaft. 30 Jahre vorgelebter Egoismus trägt nun seine bitteren Früchte. Die Impfung spaltet derzeit die Gesellschaft bis in die Familien hinein. Dabei ist die Advents- und Weihnachtszeit das Fest der Liebe.Von all diesen unterschiedlichen Auffassungen lässt sich das Virus jedoch nicht beeindrucken. Es lebt nach seinen Gesetzen und wenn wir es besiegen wollen, müssen wir so handeln, dass es möglichst wenig Chancen zur Weiterverbreitung bekommt. Das bedeutet Testen, Impfen und Kontakte auf das unbedingt Nötigste beschränken. Es sollte ruhig werden im Erzgebirge und nicht nur hier.Advent und Weihnacht bedeutet Besinnlichkeit und das Insichgehen, nicht wie uns in den letzten Jahrzehnten immer wieder suggeriert wurde Kaufrausch und Erlebnisshopping. Etliche Waren sind momentan nicht lieferbar oder im Preis extrem gestiegen.

Die gelernten DDR-Bürger können mit dieser Situation besser umgehen, als die auf Konsum getrimmten jüngeren Menschen. Ist es ein Anstoß zum Umdenken? Wir sollten die derzeitige für alle belastende Situation auch als eine Chance betrachten und uns auf die wesentlichen, wirklich wichtigen und schönen Dinge des Lebens konzentrieren. Kontakte zu seinen Mitmenschen zu pflegen ist in Zeiten von Internet und Telefon kein Problem. Die Gründe für Streß und Hektik gilt es kritisch zu hinterfragen. Spaziergänge und Wanderungen sind eine Form der aktiven Erholung. Dabei wird der Kopf wieder frei und die Alltagssorgen treten in den Hintergrund. Hier bietet das Erzgebirge auf beiden Seiten des Grenzgrabens hervorragende Möglichkeiten. Die Heimat erkunden ist das Gebot der Stunde bei touristischem Beherbergungsverbot, wie derzeit in Sachsen. Hier gibt es so manches zu entdecken, an dem man bisher achtlos vorüberging. Trotz aller negativen Nachrichten und Erlebnisse sollten wir darauf bedacht sein, den Mut nicht zu verlieren und unser Leben der momentanen Situation bestmöglichst anzupassen. Eigentlich hatte ich im letzten Jahr gehofft, dass es im Jahr 2021 besser werden möge als es 2020 war. Leider ist dies nicht so eingetroffen.Ich wünsche uns allen, dass wir die derzeitige Corona-Situation mit all ihren Widrigkeiten bestmöglichst meistern, dass wir alle gesund und wieder gesund werdend diese Zeit überstehen und den Mut und die Zuversicht dabei nicht verlieren.

Rückblickend war das Jahr 2021 mit seinen Einschränkungen auch für die Arbeit am „Grenzgänger“ oftmals nicht leicht. Durch die Zuarbeit von Texten und Fotos vieler Freunde des böhmischen Erzgebirges gelang es dennoch, die Seiten im Jahr 2021 wieder abwechslungsreich zu füllen. Dafür möchte ich allen daran Beteiligten meinen herzlichen Dank auf diesem Wege übermitteln.

Allein kann ich „nebenbei“ eine derartige Fülle an Informationen nicht erstellen und aufbereiten.

Ich wünsche uns allen eine besinnliche, ruhige und gesegnete Advents- und Weihnachtszeit unter den derzeitig schwierigen Bedingungen und für das vor uns liegende Jahr 2022 viel Gesundheit, Kraft, Mut und Optimismus. Möge es gelingen, die Probleme, die sich bei jedem von uns in einer anderen Form äußern, zu meistern.

Bleiben Sie alle gesund oder werden Sie wieder gesund und seien Sie herzlich gegrüßt.

Ihr

Ulrich Möckel

Milí přátelé Českého Krušnohoří,

rok 2021 se chýlí ke konci. Dny se krátí a byty, okna i domy jsou vánočně vyzdobeny. Vlastně jako každý rok. Příroda běží svým sezónním rytmem jako vždy. Ale pro nás lidi je všechno jinak. Vánoční trhy jsou v Čechách i v Sasku zakázány. Lidé z různých domácností se nesmí pohodlně usadit a mluvit, smát se a zpívat, jak je zvykem na Hutzenských večerech a Mettenschichten v Krušných horách. Mnoho lidí musí trávit dny a týdny v karanténě nebo ležet v nemocnicích. Někteří lidé tyto Vánoce už neuvidí. Koronavirus určuje naše soužití ve všech oblastech. V pozdním létě a na podzim se zdálo, že tato pohroma byla překonána. Jaký omyl! Vědci varovali jasnými slovy už v září. Jenže v Česku a Německu byly volby, takže nepohodlné pravdy do spektra politiků nezapadají. A tak to bylo z jejich strany uvedeno na pravou míru a usmířeno, místo aby svým voličům jasně a jednoznačně sdělili fakta a předem přijali vhodná protiopatření. Jen před několika týdny tyto dámy a pánové oznámili, že očkování chrání, a proto pro očkované neexistují žádná dalekosáhlá omezení. Jaká chyba, kterou odborníci poznali mnohem dříve. Českému Krušnohoří se letos na podzim daří co do počtu nakažených relativně dobře, protože byly velmi silně zasaženy minulou zimu a jaro. Na druhou stranu obyvatelé Saského Krušnohoří jsou touto čtvrtou vlnou těžce zasaženi.

Původci infekce nejsou jen neočkovaní, kterých bylo v Krušných horách ještě 25. listopadu většina. Plně proočkovaných bylo v tomto období pouze 44,8 % (podle RKI) obyvatel okresu. Dezinformace politiků, po jejichž projevech se musí předpokládat, že jsou to všichni virologové, přispívají stejně jako nefunkčnost zdravotnických úřadů. Jak to můžete popsat jinak, když nakažená osoba z úřadu obdržela pravidla chování až osm dní po pozitivním PCR testu, který byl k dispozici 48 hodin po pozitivním rychlém testu, a měla by sama informovat bezprostřední kontaktní osoby, aby mohla jít do karantény a otestujte je. Taková vládní selhání jsem z české strany ještě neslyšel. To vše rozděluje společnost a roztržka prochází i rodinami. Obviňovat z toho jen neočkované je příliš krátkozraké. Velkou zásluhu na tom mají i politici, které rádi bagatelizují. Očkovací kampaň začala zhruba touto dobou loňského roku. Očkování je osobní posouzení rizik a převzetí odpovědnosti za své okolí a zejména za děti, slabé a nemocné ve společnosti. Egoismus, který byl příkladem 30 let, nyní nese své hořké ovoce. Očkování v současnosti rozděluje společnost na rodiny. Advent a Vánoce jsou svátky lásky.

Všechny tyto názorové rozdíly však na virus nezapůsobily. Žije podle svých zákonů a pokud ji chceme porazit, musíme jednat tak, aby měla co nejmenší šanci se rozšířit. To znamená, že testování, očkování a kontakty jsou omezeny na to, co je nezbytně nutné. V Krušných horách a nejen u nás má být klid.

Advent a Vánoce znamenají rozjímání a vnitřní já, nikoli, jak nám bylo v posledních desetiletích znovu a znovu podsouváno, nákupní šílenství a dobrodružné nakupování. Poměrně hodně zboží je v současné době nedostupné nebo jeho cena dramaticky vzrostla. Vyškolení občané NDR se s touto situací umí vypořádat lépe než mladší lidé, kteří jsou ořezaní na konzum.

Je to impuls k přehodnocení? Současnou těžkou situaci pro každého bychom také měli vnímat jako příležitost a soustředit se na to podstatné, opravdu důležité a krásné věci v životě.

Udržování kontaktu s ostatními lidmi není v době internetu a telefonu žádný problém. Důvody stresu a hektiky musí být kriticky zpochybněny. Procházky a túry jsou formou aktivního odpočinku. Vaše hlava se opět vyčistí a každodenní starosti ustoupí.

Zde Krušné hory nabízejí výborné možnosti na obou stranách hraničního příkopu. Poznávání vlasti je na denním pořádku, kdy je turistická ubytování zakázána, jako je tomu v současnosti v Sasku. Je tu tolik k objevování, že člověk předtím bezstarostně prošel kolem. Přes všechny negativní zprávy a zkušenosti bychom si měli dávat pozor, abychom neztratili odvahu a přizpůsobili svůj život co nejlépe aktuální situaci.

Vlastně jsem loni doufal, že rok 2021 bude lepší než rok 2020. Bohužel se tak nestalo. Přeji nám všem, abychom co nejlépe zvládli současnou koronovou situaci se všemi jejími nepřízními, abychom tuto dobu všichni přežili ve zdraví a opět se uzdravili a neztratili odvahu a důvěru v proces. Při zpětném pohledu nebyl rok 2021 se svými omezeními často jednoduchý ani pro práci na „přeshraničním dojížďce“.

Díky vkladům textů a fotografií od mnoha přátel Českého Krušnohoří se přesto v roce 2021 podařilo naplnit stránky pestře. Rád bych využil této příležitosti a vyjádřil upřímné poděkování všem zúčastněným. Sám nedokážu vytvořit a zpracovat takové množství informací „na boku“. Přeji nám všem klidný, pokojný a požehnaný adventní a vánoční čas v aktuálně nelehkých podmínkách a hodně zdraví, síly, odvahy a optimismu do roku 2022 před námi. Ať se nám daří překonávat problémy, které každý z nás vyjadřuje jinou formou. Všichni buďte zdraví nebo se zase uzdravte a zdravím vás.

Váš
Ulrich Möckel

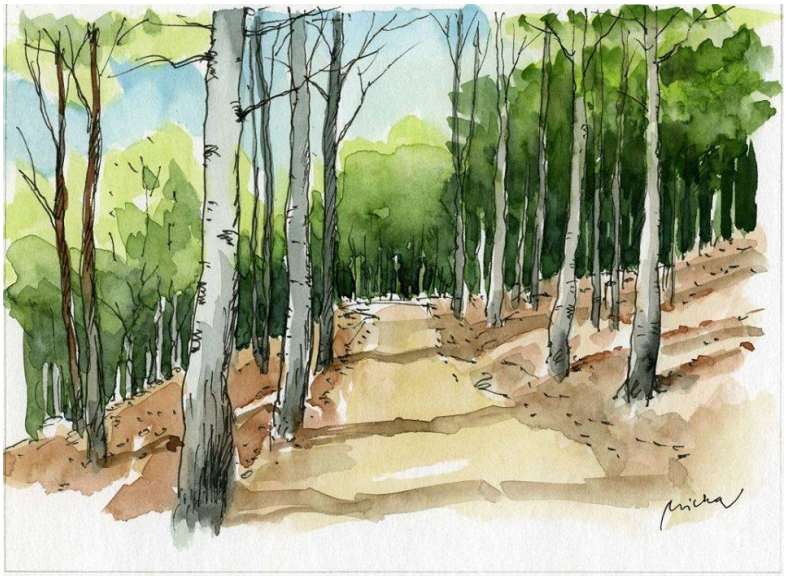

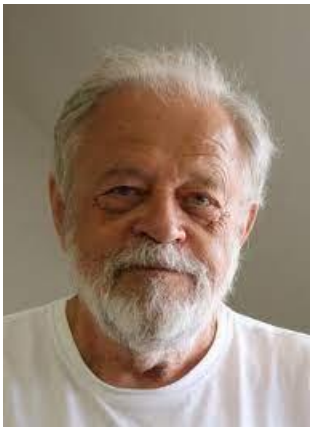

Eduard Milka - * 1947
Český malíř – grafik –

Pro čtenáře ZHOŘ ART připravil *Vladimír Pospíšil* překlad do češtiny – *Oldřich Páleníček*

TISKOVÉ ZPRÁVY

Formace V.S.R. ZLÍN pořádala pro Společnost pro šíření odkazu Albrechta z Valdštejna

SLAVNOSTNÍ POCHOD K OSLAVĚ SVÁTKU DNE BOJE ZA SVOBODU A DEMOKRACII

Stalo se ve středu 17. 11. 2021

Když květina svobody hynula
národ se probudil a neochvějně
vykročil z onoho minula
kde všichni měli mít stejně

V TONDOVÝCH STOPÁCH in.mem.

aneb v úctě a na poctu
DOC. ING. ANTONÍNA BLAHY,CSc. - FAKULTA TECHNOLOGICKÁ UTB ZLÍN
pochodem provázelo Hrdinovo duo doplněné o třetího člena BLAHA A FUKSA A PETRLA
Jaký byl program:

1. **Shromáždění účastníků na vlakovém nádraží ve Zlíně střed v 7:45. Odjezd ze Zlína autobusového nádraží do Luhačovic, u zámku. 8:00 (nástupiště 44). 8:47 přestup u zámku do Kladné-Žilína.**
2. Mlýn Kladná-Žilín.
3. Zvonice Kladná-Žilín.
4. Přesun do Přečkovic
5. Kaple Panny Marie v Přečkovicích.
6. Kříž a boží muka v Přečkovicích.
7. Přesun do Rudic.
8. Pomník Rusella W. Meyricka.
9. Rudická kyselka.
10. Kostel sv. Václava v Rudicích.
11. Pomník letců na hřbitově.
12. Hospoda v Rudicích.
13. Přírodní památka Ovčírka - mokřad s tůňkami v Šumicích.
14. Návštěva muzea v Šumicích.
15. Trchalíkova usedlost v Šumicích.
16. Přesun do Uherského Brodu podél Olšavy přes Újezdec.
17. Odjezdy z Uherského Brodu do Zlína (17:05 z UB dopr. terminál, vrchem přes Prakšice, 17:50 Zlín), (18:20 z UB dopr. terminál, z Újezdce 18:27, 19:25 Zlín).

(cesta dlouhá 18 km do Uherského Brodu, nebo jen 11 do Šumic)

Chasa už prapory svinula
ještě se naplno nemele v mlejně
Stojím tu poučen průsery z minula
a začínám znova a stejně *(Karel Plíhal)*

Marek Petrla

OTEVŘENÝ DOPIS všem sběratelům EXL

a VÝBORU SSPE v Praze

Vážení a milí sběratelé,
vůdčí osobnosti ve výboru spolku SSPE
a konečně autoři a tvůrci exlibris,

Již podruhé jste mě vybrali a uvedli ve SBORNÍKU PRO EXLIBRIS A DROBNOU GRAFIKU jako OPONENTA (2020 a 2021). Celkem oprávněně, děkuji za tuto poctu a oceňuji tímto Vaši odvahu. Ovšem po VH SSPE ze dne 26.6.t.r. jsem pochopil, že šlo ze strany výboru SSPE o pouhý formalismus, nicméně očekávám, že si tento dopis snad přečte a svá pracovní jednání i chování atd. bude výbor následně korigovat lépe než dosud a **v mém posudku nebude hledat záměr ublížit.Naopak – rád bych přispěl ke zlepšení Vaší práce**. Po dlouhé rozvaze a analýze všeho dobrého i méně kvalitního ze strany SSPE jsem napsal tento **Otevřený dopis**, ale čím častěji jsem prováděl jeho korekturu, tím více jsem tolerantnější a nakonec zmírňuji jeho ostrost i kritiku v něm obsaženou. Proč? Mám pocit, že házu hrách na zeď. Tak tedy aspoň to nejdůležitější, když obejdu ono obludně neobhájitelné zvýšení členského příspěvku u důchodců od 80+, o dalších „prázdnotách“ ani nemluvě:

1. **Na prvním místě** připomínám všem sběratelům exlibris a členům SSPE a **zejména členům výboru, že plést si volný list a směšovat ho s EXL je nesmysl** a **podraz** na tvůrce, kteří dokázali **v úctě k písmu respektovat vyváženost obrazu s textem, a že vpouštění počítačové techniky do tvorby exl je sebevraždou a ničením poctivé tvůrčí a sběratelské práce**. Souhlasím ovšem s propagací exl na školách, ale zásadně v rámci výuky **VV** (Výtvarné výchovy, tj. s tužkou v ruce jako s návrhem…) a ne přes počítačové programování a internet, resp. díky předmětu INFORMATIKA. Ale bohužel výtvarná pedagogika na školách ve vztahu **ke tvorbě exl** není předmětem pozornosti SSPE ani dokonce samé školy. Také širší obecná celonárodní výchova nových sběratelů exl je mimo zájem SSPE. **VÝZNAM PÍSMA PRO NÁŠ ŽIVOT ZMIZEL I ZE ŠKOLNÍCH LAVIC JAKO PÁRA NAD HRNCEM a o jeho kráse už není ani řeč!!! Proto také je snadnější sednout si k počítačové klávesnici…Strach a nechuť exlibristů z tvorby písma je evidentní!!!** Hlavním tématem pozornosti se tak stává a vstupuje do popředí líbivá až **technicky sugestivní ilustrace**. **Údajně – že prý si to tak zákazník přeje (osobní vyznání jednoho z vedení SSPE).**

2. **Na druhém místě** jde o **PRONIKÁNÍ TECHNIK, KTERÉ JSOU BĚŽNÝM TISKAŘSKÝM PROCESEM TÉMĚŘ NEDOSTUPNÉ (LEPTY, LITOGRAFIE…)** a které **ZAVÁDÍ UMNÉ AUTORY K PŘECEŇOVÁNÍ A POVYŠOVÁNÍ SEBE SAMÝCH – ať už na úrovni odborné či intelektuální, nebo cenové.** Nehledě k tomu, že ani v tomto případě jim nejde o posun významu **exl** kupředu **ve vztahu k potřebě posílit důraz na knihu v rámci vzdělávání veřejnosti. Mnozí autoři – jsou vskutku opravdoví mistři grafici a umělci!!! ale ZPYCHLÍ svými mistrovskými ilustracemi vystavenými u nás a samozřejmě i v zahraničních prestižních galeriích, udělali si z „exlibris“ džop!!! Ve skutečnosti přitom neví, k čemu má exlibris vůbec správně sloužit. Anebo ví, ale kašlou na to!!!**

3. **Příčinu lze snadno vydedukovat z analyzy sběratelství exl v časech bývalého režimu komunistické éry, kdy exl bylo považováno za buržoazní kapitalistický intelektuální přežitek a proto také exlibristé byli odsunuti do periferie společenského života. Tak se stalo, že sběratelé exl soustředili pozornost pouze na grafické listy**, v té době např. “á la Albín Brunovský“ a další osobnosti, převážně **mistrovsky excelující v technice leptu**. Moc jich ale tehdy nebylo. **Na význam a smysl poslání exl, na principy a zásady jeho tvorby se zcela zapomělo!** Sbírání těchto listů bylo ovšem nákladné a proto se o ně začala zajímat většinou jen hrstka vysoce solventních funkcionářů, sběratelů, převážně nositelů v té době honosných **doktorských a profesorských nomenklaturních titulů, CSc.-„kandidátů věd“ a důležitých postů …** Ti **začali tyto grafické listy shromažďovat jako výbornou investici** a ukládat do rodinných sejfů a archivů (také za účelem výnosného prodeje na aukcích).

KRÁSNÁ MAHULENA
aneb kam a kde se inspirovat

KRÁSNÁ ŠEHEREZÁDA – titl.list - KZ3/2021
líbivý superkýč, který zastíní všechny ostatní, úpadek mysli,
aneb KAM AŽ DOSPĚL VKUS DNEŠNÍCH TVŮRCŮ EXL,
redakce KZ a mnohých sběratelů EXL

JAKÁ TO PODOBNOST,
že by náhoda?

4. Na výměnných schůzkách vystupovali a vystupují dodnes jako „poradci“, stali se „sběratelskými celebritami - rádci“ a středem pozornosti, obdivu, a bohužel začali tak určovat SBĚRATELSKÝ SMĚR, KTERÝ ÚPLNĚ POTLAČIL DO POZADÍ TEXT A VÝZNAM PÍSMA V TVORBĚ EXL a dnes dosáhl svého **DEKADENTNÍHO VRCHOLU!!!,** na čemž se vrcholově podílí již řadu let mnoho **výborných umělců-grafiků** za mlčenlivé podpory SSPE. Nutno ale zdůraznit, že ani absolventi vysokých uměleckých škol (Akademie, UMPRUM…), grafických speciálek apod. nejsou jako umělci (byť sebevíce technicky a umělecky zdatní) schopni pochopit smysl a poslání **exl,** neboť mnoho z nich **pouští do světa bohužel krásné a líbivé sujety (kýče),** které s konstrukcí, kompozicí a tvorbou **exl** nemají nic společného. Kladu si otázku – je to volný list nebo exl? Odpověď jednoduchá: **ani to, ani to druhé**. Je to **hermafrodit!!!** za účelem přivýdělku!!!

5. Moderní pojetí současného exlibris se pozvolna mění v krásný kýč! Neříkám, že autor mistrné a **„KRÁSNÉ ŠEHEREZÁDY“** zobrazené na titl.listě **KZ 3/2021**– si tak vylepšuje bankovní konto. **V každém případě z nás ale dělá hlupáky. P**odotýkám jen to, že jeho list **nemá s exl nic společného!!! a proto také nemá co ilustrativně dělat na titulní reprezentační stránce KZ!!!** (Leda že by skrytě utajená islamizace? A je nám toho dnes v této chaotické migrační době třeba?) Nedal bych za něho ani dvacet korun.

KOMPOZIČNĚ JE FIGURA ŠEHEREZÁDY zoufale, líbivě a pohádkově přešperkovaná, předmětně přehnaně přecpaná islamistickou symbolikou a dekorací a po figurální stránce, kdyby se Šeherezáda prošla a ožila, spatřili bychom děvčicu po obrně. Nehledě k tomu, že překřížení rukou na předsunutém koleně tvoří víceméně nepřirozený anatomický chaos (pokud to není šifra – rébus?), **šíře zadku v bocích je větší než šíře v ramenou,** což je v rozporu s ženským proporčním ideálním kánonem atd…(Vím dobře, co stylizace figury dovoluje kdy, jak a kde atd…!).

Ve skutečnosti je MAHULENA BOČANOVÁ DALEKO KRÁSNĚJŠÍ NEŽ ŠEHEREZÁDA. Redakce PLAY BOY má rozhodně vytříbenější vkus. **“Sběratelé“ grafiky ovšem jásají a tleskají a na prvním místě samozřejmě SSPE jako hlásná trouba „ideálního modelu pro tvorbu exl“. Jako bonus k většímu potlačení významu exl, je hluboce upozaděný text (**v našem případě EX LIBRIS LUDĚK KLIMEŠ**), což se dnes už stává běžným a naučeným superzlozvykem!!!!** Až tak daleko jsme pod vedením a slepou tolerancí SSPE dospěli.

S podobnými **geniálně technicky dokonalými**! **exl** se setkáváme u **mnoha dalších špičkových grafiků,** ovšem málokdo si všimá toho, že **jejich exl jsou již degenerované samým povýšením na volný list s ilustrací** a totálním potlačením smyslu a cíle exl. Jako volné listy lze je možná uznat, ale jako **exl už bohužel ne**, neboť jsou po praktické užitné knižní stránce **nepoužitelné!!!**

6. Vedení SSPE a KZ není výtvarně proškoleno!!!! **nebezpečně se dotýká hvězdného uměleckého nebe, zneužívá ho mlčenlivě ve prospěch byznysu a podřizuje se přízemním dobovým tendencím a módám.**

VÝSLEDEK?:

„SSPE ROZBIL POSTUPNĚ PŮVODNÍ NÁZOROVOU JEDNOTU TVŮRCŮ A SBĚRATELŮ EXLIBRIS, PODNÍTIL MEZI NIMI VZNIK ŠKODLIVÉHO TŘÍDĚNÍ EXL PODLE LÍBIVOSTI A TÍM I VZNIK IDEOVĚ PROTICHŮDNÝCH FRAKCÍ, VZÁJEMNĚ SE HAŠTEŘIJÍC A JAKO PILÁT UMÝVÁ SI NYNÍ RUCE PŘED NARŮSTAJÍCÍMI PROBLÉMY. Stigma, které s rukou jen tak ale nesmyje!!!….“

Současnému vedení SSPE také absolutně chybí exaktní a teoreticko-metodický, pragmaticko-filosofický přístup k exl (samozřejmě v populárnějším podání). **Výsledkem je pak degradace exl na pohledově efektní ilustraci, měnící se v sujet a byznys.** K tomuto „modernímu“ **heterografickému** pojetí se ale vyjádřím až **během roku 2022** v **opozičních e-novinách**, které plně zasvětím **skutečnému poslání exl. Věrným čtenářům** (i laikům) **dám tvůrčí exlibristickou praktickou školu, na kterou budou rádi vzpomínat celý život**.

O co nádhernější a plnohodnotnější!!! UPŘÍMNĚJŠÍ A ÚČELNĚJŠÍ jsou např. dřevorytové exl prvorepublikových mistrů a sběratelů, to jsou ty správné investice do našeho vědomí a vzdělávání!!!
(Obrátil, Dobrovolský, Hodek, Votlučka, Burka, Helcelet, Štika, Vik, Štěch, Váchal, Šembera, Svolinský…)
Současníků dřevorytců i linorytců, jdoucích ve stopách původních tradic, je třeba si více všímat a vážit !

TO JSOU TY PRAVÉ PERLY A DIAMANTY ČESKÉHO EXLIBRIS!!!

Emil Kotrba - **TAKOVÍ JSME BYLI MY**

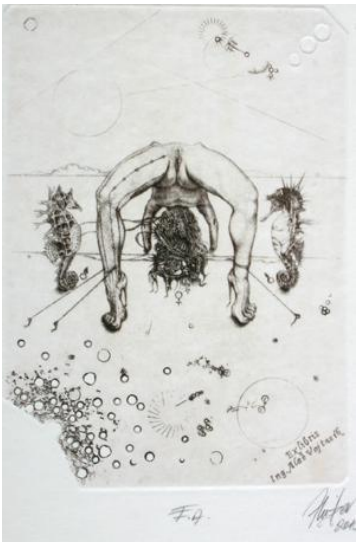

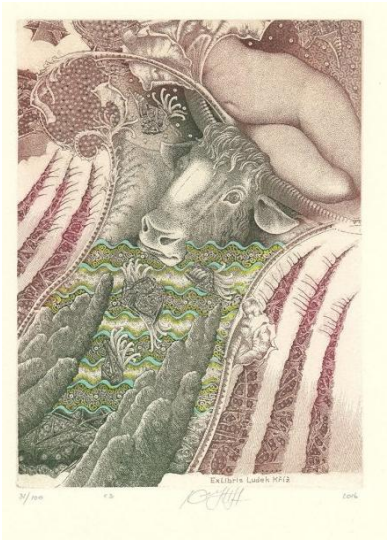

KRÁSNÉ PSEUDOEXLIBRISY – HETEROGRAFIKA – ANI RYBA ANI RAK
V podstatě nejde o nc jiného než o POSEDLOST TECHNICKY EXCELOVAT A OSLNIT KUPCE a objednavatele svou kreslířskou virtuozitou. Samozřejmě solventní sběratel – „exlibrista“ rád naletí.

7. Na zobrazených ilustracích je na první pohled patrno, že se autor ZÁMĚRNĚ VYHÝBÁ TEXTU – PÍSMU, ŽE SE BOJÍ KOMPOZICE PÍSMA s obrazem (se symboly…), MÁ Z PÍSMA STRACH!!! NEUMÍ SI S TEXTEM A TYPEM PÍSMA poradit, protože JE LÍNÝ PŘEMÝŠLET a proto ho minimalizuje. A konečně je mu to jedno a SSPE mu dává volnou ruku. Často se stává, že vytvoří velmi solidní volný list a až nakonec nevkusně a neohrabaně vtěsná někam do kouta nebo na volné místo text (písmo) a tím defakto vzhled listu totálně pokazí.

Kompozice ilustrace s PÍSMEM je totiž doopravdy těžká a vyžaduje znalosti o jeho tvorbě!!!!!
PÍSMO JE UMĚNÍ A SOUČASNĚ I VĚDA – OBOR!! V podstatě dnes o exlibris vůbec ani nejde!!! ale jde o mistrně „nádherně“ provedené komerční grafické listy. Sběratele klasického exl to musí ale urážet. Jako volné umělecké dílo lze je snad akceptovat, ale jako exlibris jsou však nefunkční!!! Možná v provedení jednoho či dvou tisků (1/2-5) pro vložení na předsádku knihy či před frontispic snad. Provedení (pracnost) a tisk objednaného nákladu takového listu však vyžaduje vysokou solventnost, kterou si laik neumí ani představit !!! Jednoznačně v tomto případě jde o komerční zájmy a smysl exl ustupuje hluboko do pozadí.

VZTAH A LÁSKA KE SBĚRATELSTVÍ A TVORBĚ EXL JE VĚTŠINOU POUZE PŘEDSTÍRANÁ, což plně odpovídá současným trendům a SSPE k nim shovívavě přihlíží.

Závěrem upozorňuji, že nejsem zvědavý na opoziční komentáře a konfrontační názory už vůbec ne!!! Příležitostí bylo dost. Po dobu 22 let svého členství v SSPE jsem se nedočkal ale nikde žádného pokroku ve věci pronikání **exl** do širšího vědomí čs.veřejnosti zejména intelektuálních a středních vrstev, **kde je toho nejvíce zapotřebí!!!** Chování a myšlení současného SSPE spíše chápu jako **hru na „elitní“ uměleckou společnost.** Vážných připomínek bych měl ještě mnoho, ale myslím, že to o čem jsem se zmínil, **že pro začátek tento NÁSTIN plně stačí!!! Hlavním úkolem SSPE musí být odborně tvůrčí, sběratelská i metodická práce dle daných pravidel a zásad pro tvorbu exl, ale i praktická práce s knihou ve prospěch nás všech!!!**

RÉSUMÉ:

Nepřeji si konec této společnosti. ZÁSADNĚ NE!!!!! Ohromná pozitivní práce SSPE trvající po desítky let je vidět a je bezkonkurenční (zatím) !!! Ovšem tak, jak kráčí dnes, tak tudy cesta nevede!! SSPE bude muset učinit radikální bolestnou reformu ať chce nebo nechce, zbavit se současného pragocentristického vnímání světa ve prospěch vědění, knihy a vzdělávání celého českého národa, neboť stávající cesta vede SSPE dříve nebo později k zániku, ale původní exlibris zůstane věčné a věrné i hrstce jeho zakladatelů a ctitelů… Čas ukáže, kde je pravda.

Karel Němec - dřevoryt

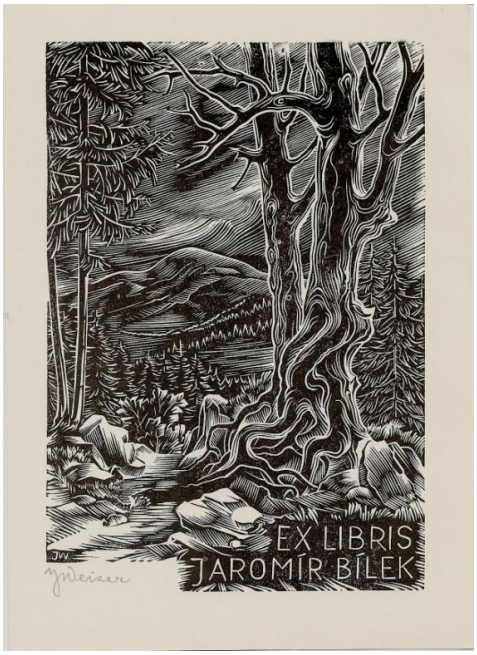

Josef Weiser – dřevoryt

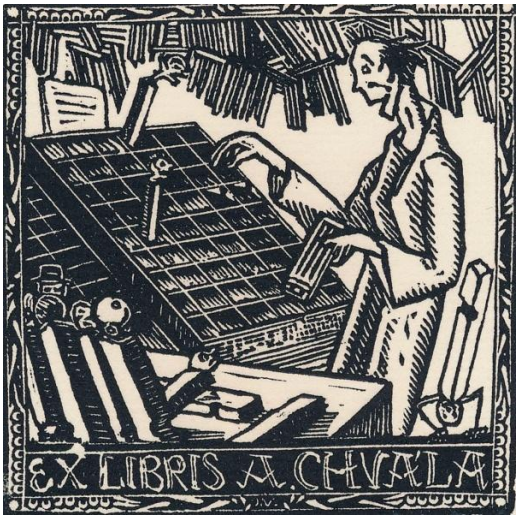

Josef Váchal - dřevoryt

S díky za vše a v úctě na shledanou

PaedDr. Oldřich Páleníček, v.r.
oficiální oponent SSPE

SBĚRATELSKÉ A VÝTVARNÉ STYLY VE SVĚTĚ EXLIBRIS
Z HLEDISKA LEGENDY A JMÉNA MAJITELE

Všichni zhruba víme, jaké bylo původní poslání exlibris, jak vzniklo jeho sběratelství a jak se také během více než sto let dlouhého období změnil přístup sběratelů i výtvarníků k této původně užitkové grafice.

Můžeme si položit tyto otázky:

1) Kolik lidí ještě dnes vlepuje exlibris do svých knih?

2) Kolik sběratelů má zájem o staré lístky, které původní poslání splňují, tedy jsou tištěny na vhodném (spíše tenkém) papíře a jejich legenda a jméno vlastníka jsou dostatečně výrazné?

3) Kolik sběratelů naopak původní poslání exlibris, a tedy jeho bytostné spojení s knihou, zcela ignoruje, nebo o něm vůbec neví?

3a) Kolik sběratelů dokonce tlačí na výtvarníky, aby legenda i jméno byly různým způsobem potlačeny? Tedy aby se prakticky jednalo o volnou grafiku.

4) Jaký je postoj výtvarníků ke stylu legendy a jména vlastníka (dohromady tomu můžeme říkat textová část exlibris)? Kolik výtvarníků si dává na textu záležet a kolik jich naopak texty potlačuje?

Na všechny výše uvedené otázky by mohl odpovědi poskytnout statistický rozbor na základě ankety.
V SSPE je asi 400 členů a vedle nich máme asi 100 výtvarníků, kteří exlibris tvoří. Roztříděním těchto sběratelů a výtvarníků podle vhodných kritérií bychom se dobrali pravdivých odpovědí na zmíněné otázky.

Nyní si dovolím uvést dva **čistě teoretické sběratelské typy, vzájemně protichůdné:**

***Typ A*: Sbírá pouze exlibris splňující své původní poslání (vlepování do knih).** Víme, že tyto lístky jsou většinou v technikách X a P a tedy jsou většinou levné. Sbírka se mu utěšeně rozšiřuje, zvláště když neuplatňuje nějaká náročná umělecká kritéria. Jeho sbírka prostě dokumentuje, jak se kdy vlastnictví knih označovalo. Takový sběratel jistě objeví několik zajímavých okruhů. Např. „mluvící“ exlibris. Třeba pan Ježek si nechal vytvořit exlibris s ježkem, či paní Hrušková exlibris s hruškami. Dalším takovým okruhem jsou lístky vytvořené pro známé osobnosti, např. z kultury, sportu apod. U obou namátkou uvedených okruhů je podmínkou k zařazení do sbírky dostatečně výrazná textová část sbíraných lístků. Lze říci, že sběratel tohoto typu může vytvořit pěknou a zajímavou sbírku, která pobaví mnoho lidí se smyslem pro výtvarné umění, kulturu a historii obecně.

***Typ B*:** Vyloženě **inklinuje k volné grafice**, **vztah exlibris ke knize ho vůbec nezajímá.** Textovou část žádá od výtvarníka co do velikosti nejmenší možnou. Sbírá prakticky jen listy v technice C, možná i L, a bohužel často podléhá dojmu, že umění rovná se technika. Pokud nehledá v grafických listech originalitu kompoziční či námětovou, vtip či nějakou zajímavou myšlenku, může lehko za nemalé peníze vytvořit líbivě vypadající sbírku myšlenkového balastu. Vyhnout se takovému konci ovšem mnozí sběratelé typu B dokáží a to díky svému buď vrozenému, nebo cíleně pěstovanému kritickému myšlení.

Mezi těmito dvěma krajními typy je jistě mnoho typů smíšených, někteří sběratelé mají blíže k typu A, jiní k typu B. Zkrátka každý člověk je jiný. Já o sobě nebudu tajit, že mám blíže k typu A, **to jsou pro mne ti praví *exlibrisáci*.** Ti sběratelé typu B jsou prakticky jen sběratelé volné grafiky a s bytostným kouzlem exlibris se míjejí.

Když jsem si chystal řeč na jednu vernisáž sběratelské výstavy, pročetl jsem některé spolkové publikace, abych zde našel několik charakteristických označení pro sběratele. Seřadím je abecedně: badatelský, hodnotově orientovaný, intelektuální, kultivovaný, nesystematický i systematický, praktický, univerzální, vědecký a velkorysý. Ostatně zábavnou formou zpracoval téma dělení sběratelů na čeledi Zdeněk Řehák ve Sborníku pro exlibris a drobnou grafiku 2007. V tom připravovaném vernisážovém koreferátu jsem měl připravenu řečnickou otázku: Může být sběratel současně praktický i kultivovaný? Tedy zda za prvé dobře ovládá celou sběratelskou technologii od pořizování lístků, třídění a uložení sbírky, přes přípravu výstavních panelů i instalaci výstavy samotné a současně za druhé nenaletí na onen zmíněný líbivý myšlenkový balast. Nu a já jsem jako odpověď chtěl říci, že důkazem existence takových sběratelů je Jirka Hlinovský. Bohužel tu vernisáž Jirkovy výstavy sportovní grafiky v Houdkovicích na jaře 2020 jsem nakonec z důvodu covidových obav neabsolvoval.

Ladislav Dvořák

Poznámka:

Zcela náhodně se mně dostal do rukou (díky panu Vladimíru Pospíšilovi, významnému sběrateli - exlibristovi) tento přehled typů sběratelů exl – okruh tématických zájmů. Publikuji ho a jsem rád, že nejsem ve svém názoru sám. Je velmi trefný, pravdivý a jeho autor, **pan Ladislav Dvořák, zkušený grafik a sběratel**, má mimořádně bystrý postřeh. Mezi námi dvěma je ovšem jeden nepatrný rozdíl. A sice ten, že podle mého soudu typ sběratelský „B“ vůbec nepatří mezi exlibristy a nemá co dělat v členských řadách SSPE.

Je to úplně jiná sběratelská disciplina, jiné myšlení, skupina která je myšlenkově příliš vzdálená od hlubšího pochopení exl a vztahu ke knize, ke vzdělání, k písmu, zajímá ji povrchně jen ilustrace - líbivost a také náročnost tiskové techniky /a podle toho i cena/… Měla by si založit svou vlastní organizaci.

Hezké vánoční svátky

a šťastný vstup do nového roku 2022

přeje Oldřich Páleníček

POTŘEBUJETE VYTISKNOUT EXLIBRIS, NOVOROČENKU NEBO JINOU DROBNOU GRAFIKU?

Tisky z výšky
(dřevoryty, dřevořezy, linoryty, zinkové štočky…)
vám vytiskne umělecká tiskárna
ART-TISK ŠUMICE

Činnost tiskárny dočasně pozastavena !
Děkujeme za spolupráci !

687 31 Šumice
ZNAK OBCE ŠUMICE

SVATOBOR založen r. 1861
Františkem Palackým

© ART – TISK ŠUMICE – 2021
©